

განმარტება
ქვეყნის

საგარეო
საქმეთა

გამომცემლობა „საგარეო საქმეთა“
თბილისი — 1973

რ2
899.962 1-1
5 431

კუმანიზმის მაღალი იდეალები, ჰუმანარტი მეგობრობა, წმინდა სიყვარული, გავლილ დღეთა მოგონებები, თანამედროვეთა სახეები — აი ბონდო კეშელავას ლექსების შთაგონების წყარო. წინამდებარე კრებული აერთიანებს სხვადასხვა წლების ლექსებს. იგი მკითხველებს გააცნობს პოეტის შემოქმედებით გზას.

ბაინავარდე, გულო ჩემო, ბაინავარდე

გულო, ნუ კრთები, დასახარჯი დახარჯე ჯანი.
ნუ ზოგავ, მაინც გაგეცლება, რაც უნდ ეფერო.
გამაგრდი... წელთა სიმრავლეზე იყარე ჯავრი,
გაინავარდე... თაკარა მზე გერჩიოს ჩეროს.

გიწვევს... გეძახის შენი ქვეყნის ყველა კუნჭული.
მიეხმატებილე... მოიკითხე კარით-კარამდე,
დაამდი მისი სურნელებით, მზით გარუჯული,
ადამიანთა შორის, გულო, გაინავარდე...

შიშს მეოცნებე ყმაწვილკაცის, შიშს შთაგონების,
ხომ შეეებრძოლე... მჭმუნვარებას ჯანი გავარდეს,
ან მარტოობა, ან წუხილი, ან დაღონება,
აბა განსჭვრიტე, რას შეგემატებს, გაინავარდე...

გასწი... დაგატკბობს საოცნებო მშობელი მხარე,
არ მოგანატრებს არც ყვავილებს, არც იებს, ვარდებს...
ნუ კრთი... ნუ იხევ... ამ ჭოჭმანის ეამს გაიხარე,
გაინავარდე, გულო ჩემო, გაინავარდე!

1969 წ.

თუ გვამს, თუ გიყვარს წუთისოფელი

წუთისოფელი, მშვენიერი წუთისოფელი,
ფიქრის, ოცნების და ცრემლების არგამყოფელი.

ქირისუფალი, ნუგეშმცემი ბედზე შემწყურალის,
გამჩენი მრავალ მგალობელის, ჩვენი მერცხალის.

მჯერა, გამრჯე კაცს, გასაჭირთან წლებიდან-წლობით
შეებაც უგრძენია წუთისოფლის უბის წყალობით...

ვხედავთ გზადაგზა მოძრავ მართა ხორხოცობს წყება,
შემშფოთებელი სისაძაგლე მათგან იწყება...

მათი პირმშოა მხრებაყრილი, ბოხი ხმიანი,
იფერებს სახელს თვალსაჩინო ადამიანის.

დაიზლაზნება, დიდს, პატარას ქირქილით ხვდება,
სურს, ყველაფერი გაამასხროს, თუ უხერხდება.

არის, არ არის საღიმილო, გთავაზობს ღიმილს,
თავს ამა სოფლის სატკივარზე წუთით არ იღლის...

ერის კაცებო!.. მსგავსის - მსგავსი სწრაფად მრავლდება.
რომ არ წაბადონ ამ საზიზღრებს ახალგაზრდებმა,

დასცხეთ, დაარტყით, შეარცხენეთ, არ შეარჩინოთ!
ცოდვა არ არის, ის მშრომელის ოფლმა არჩინოს?

ეცადეთ, ჩვენი ნუგეში და დამატკბობელი,
არ წაგვიბილწონ, მშვენიერი წუთისოფელი!..

ლ ე ნ ი ნ ი

ცხრაას ოცდაოთხს გულის ძგერა შეჩერდა შენი.
ცხრაას ოცდაოთხს დაეფინა მწუხრი მთა-ბარად.
მშრომელმა მშრომელს ჩამოართვა ხელი მოწყენით,
კაცობრიობის, ქვეყნის გული გლოვამ დაფარა.

ოქტომბრის სპეტაკ ალიონით შექმოსილ დროშებს
შაეი არშია ამძიმებდა და დაბლა ხრიდა.
გზებზე ამსხვრევდნენ ნაბიჯები ყინულის თოშვებს
და სულს სუსხავდა ხმა გლოვისა ყოველი მხრიდან.

იმ დღეს მე შენზე მოვისმინე სიტყვა ქართული,
ძაძით შემოსილ ტრიბუნიდან თქმული სახალხოდ.
შენ მოდიოდი ჩვენთან ერთად ზე აღმართული,
მე ვესწრაფოდი მევლო შენი სურათის ახლო...

ლენინ! მას შემდეგ ჩამოგვშორდა მრავალი წელი,
მრავალი წელი გაეიარეთ ბრძოლით, კიდილით,
შენ ცოცხლობ ხალხში, ვერ შეგახო სიკვდილმა ხელი,
და არც არასდროს გიწერია ბრძენ კაცს სიკვდილი.

1967 წ.

იშრიალე, ქარო

აშრობს ქარშოში ჩალის კონებს დაჩერგილებულს,
ცხოვრობს მებალე მთის მახლობლად ადგილს დიდებულს.

ის მყუდროების სიყვარულმა და ცივმა წყარომ
აქ დაასახლა... შემოდგომას შენ ქარო წყნარო
ნუ გაავდები, ნუ იმძლავრებ, შუილი შენი
დაზნეჟილ ხეხილს უხილავი ხელებით შველის.

ფოთლის ფარფატი ნაყოფს ფრთხილად მოეფერები,
თვალებს დაატყობს ქარვისა და ვარდის ფერები.

1972 წ.

მეზობელი

მყავდა ერთი მეზობელი,
ზრდილი მოუბარი კაცი.
ამშვენებდა ფიქრით თრთოლვა,
გაფიცება და კარკაცი.

შევხატკბილდით, შეხვედრები
გვქონდა წრფელი, ძმურზე ძმური,
საბაასოდ ორთა სუფრა
იყო მართლა საამური.

ჭიქას ხელს რომ შეახებდა,
ჩვევად ჰქონდა ჩალიმება.
უგზო-უკვლოდ ბორბალი
არ იცოდა ნაღვინემა.

ტრფიალზე კი წარბებშეყრილს
ჰუკჰუკი არ სწყინდებოდა.
იმ დღეების გახსენებით
სახე გაუბრწყინდებოდა.

მიმწუხრის ჟამს შეიცვალა,
სურდა, ვეღარ ხალისობდა...
ფერმიმკრთალის გულმკერდიდან
ცრემლნარევი ხმა ისმოდა.

დღესაც თან მღევს მისი ერთი
თვალმილუღვით ნაუბარი:
— პირველმა არ მაღირსაო
არცა ჰო და არც უარი.

მ ე ზ ო ბ ა რ ს

გძულს, გეზარება ორპირი კაცი,
შენში სიმართლის ჩუხჩუხებს წყარო,
ცბიერი განზე იწევს ბარბაცით,
ვერ ბედავს ახლოს რომ გაგეკაროს.

გირჩევენ: დაცხრი, იყუჩე, კმარა,
შენ ენთები და უფრო ხელდები:
— მიჯობს ხალათის დავრჩე ამარა,
ამ გზით ვიარე, ასე ებერდები...

პასუხი ფიცხი და ახლობელი
მომწონს, მამალეებს ეს სახსოვარი.
მცირე რამ ჩემი სამადლობელი
იყოს სხვათათვის გასაგონარიც...

1971 წ.

ბაბიგონიათ ყივილი ბედის?!

გაგიგონიათ ყივილი ბედის?!
მე მხოლოდ ერთხელ გამიგონია.
ვინ არის იგი წინამორბედი, —
მღერა უწოდა ამ აგონიას...

როცა სიკვდილის საშინელება
უახლოვდება და ყივილს იწყებს,
იქნებ გვეძახის, გვთხოვს მიშველებას,
ან ბედისწერას ზარით ივიწყებს...

მის უკანასკნელ სულისთქმას, კენესას
არქმევთ სიმღერას, — მითხარით რატომ...
იმ ხმამ დაგატკბოთ?... ან გეაღერსათ,
როს განწირული ყიოდა მარტო?!

გული დაჰყვა მამაცთა

ექვსი შვილის დედა,
ექვსი თვალმარგალიტის.
და ჯერ კიდევ მხნედაა
ქალი სამაგალითო.

დაბაში ვინ არ იცის
მისი აღმართ-დაღმართი,
ნათელს გვფენს ვით კარი ცის,
ის ნაქარგით და ნართით.

გაისარჯა და აცდა
წრიალი სხვის კარებთან,
გული დაჰყვა მამაცთა,
სევდას არ იკარებდა.

შვილიშვილებს შეჰხარის,
რძალიც ჰყავს და სიძეცა.
ჟამმა ველარ მოხარა,
შრომით გაზოიძერწა...

1968 წ.

დღე გათენდება, მეზარება თვალის გახელა,
დღე გათენდება, მიხარია სიცოცხლე ისევ...
ხან კი ხელთ მიგდებს, ჰებრძვის დარდი, დარდი იმხელა,
სჯერა, მომღუნა და საცაა მომიგრებს კისერს.

ქარიშხლის შხუილს მირჩევნია უკვე ქარშოში,
კმარა... დრო არის იქცე ჩემდა აღერსად, გულო.
ჩემში, ჩემს ირგვლივ მზის და მთვარის საკაშკაოში,
შეჩვენებულმა კმუნვამ რომ არ დაისადგუროს.

1970 წ.

ჯეჯილის წვიმა

ჯეჯილის წვიმას ეძახის ხალხი
შუა მაისის შხაპუნა წვიმას.
ლორთქო ფოთლიან ხის ტოტებს დახრის,
ძირს მარგალიტის წვეთებად ცვივა.

საამურია მისი ხმა მაშინ,
შორიდან როცა შეტევას იწყებს.
ერთს იშხუილებს, უცებ ფრთებს გაშლის,
მის მოსვლის წუთებს რა დაგავიწყებს.

ამ გაზაფხულზე ჰეჰას და ქუხილს
მოჰყვა და უხვად გადმოგვესხურა.
მცირე ხნით ირგელივ ჩამოდგა მწუხრი,
აწიკწიკა ხეზე ბელურა...

გადაიკარა, მზემ აწეწილი
ღრუბლები სწრაფად გამოიარა.
წვიმით დახრილი ნორჩი ჯეჯილი
მიმოარწია კრძალვით ნიაემამ.

ულორტში აღმასობს წვიმის წვეთები,
ის უხილავად მიიწევს ცისკენ.
გაცეცებული, უურაცქებელი
მზისგან მოელის გათბობას ისევ.

1953 წ.

რასაც შენ ეტყვი, რაც შენ ზოგწონს შენი თუ სხვისი,
თუ შორს არა ხარ მისგან, კაცი ბედნიერია,
და მე საოცრად მახარებდა, ღამით თუ მზისით,
ყრმას ნაადრევი თეთრი თმა რომ გამომერია.

და პირველ სატრფოს დავაფიცე ჩემი ჰალარა,
მას მღვღვარებრთ ვთავაზობდი ყრმობის სიმღერებს.
მე მოწინდული დავრჩი გულთ ბავშვი პატარა,
ვითვლიდი მასთან, მის სარკის წინ თეთრი თმის ღერებს.

დრო მიდიოდა, ხშირდებოდა იგი დღითიდღე,
არად ვაგდებდი მის სიუხვეს, და როს დამფარა,
შემრცხვა, თამამად ლექსში იგი ველარ გავრითმე
და სანანებლად გარდამეკცა ჩემი ჰალარა.

რა გავაკეთე, რა შეეკმენი მე ამის ფასი,
ო, ეს ფიქრები, წუთი რაა, აღარ მშორდება.
მაგრამ ნუგეშად ძველთა-ძველი, დღესაც ღამაზი,
სულში ჩამწვდომი ჩონგურის ხმა მომაგონდება:

„შემომეჩვია
მწარე ფიქრები,
და სიჰაბუკემ
თავი დახარა,
აწ თუ გამიწევ
შენ მეგობრობას,
აბა შენ იცი,
ჩემო ჰალარავ.“

ცაო მაღალო

გუშინ ვხარობდი, დღეს მოწყენილი—
ვარ და არავის მსურს გაკარება.
ისე დამსუსხა მისი წერილის,
ბოლო წერილის მღვრიე ბწყარებმა.

ეს დღე წამართვა, იქნებ სალამოც
ისე მიმწუხრდეს, ვერ გავიხარო.
შენ მომეშველე, ცაო მაღალო...
იქნებ დღეის დღის წყენა მაკმარო.

ამოაგორე გოლიათური
მზე, გამითენე დილა უქარო.
არ ვაბორძიკო სიტყვა ქართული,
ვიდგე ტოლებში და ვიმქუხარო.

1967 წ.

მე და წისქვილი

მე ბავშვობიდან მიყვარს წისქვილი,
მიყვარს დოლაბის გურგური მალი,
მიყვარს მეჩხერი და ჩაჩეჩქილი,
იატაკქვეშ რომ ჩუხჩუხებს წყალი.

მიყვარს, წისქვილში რომ დგანან ხორბლით
სავსე ტომრები მოსკენილ-მისკენილი,
წყალს რომ მაშხეფებს ტრიალი ბორბლის
და ცისკარს ფხიზლად ხედება წისქვილი.

მახარებს, როცა ოთხი თუ ხუთი
დოლაბი ერთად ბრუნავს და ბრუნავს,
რომ სარეკელა არ ცდება წუთით
და მეწისქვილე არ აკლებს ზრუნვას.

ჩახედავს ხან ამ, ხან იმ ხვიშირას,
ხან შეამოწმებს ის ფქვილს თითებით.
მერე დადგება უხმოდ წყლისპირას
და ღუღუნებენ ღარში ზვირთები...

1962 წ.

ძმა გაახარე!

მათ, ვინც ნაამაგარ ძმებს ივიწყებენ.

ძმა გაახარე, ძმა დაამშვიდე,
ძმას შენზე ფიქრმა ხელო დარია.
შენზე ლოდინით ნუ დაამშვიე,
მის სულში თურმე ავი დარია.

გული სტკენია, რომ არ ნახულობ.
ებრძვის ღამეებს შენს მოლოდინში.
შენზე მზრუნველი, მოჭირნახულე,
ძმა შენზე ფიქრით ჩაწეა ლოგინში.

დამივიწყაო იმ ბიჭმა — ამბობს
(სხვა რამ აუგი არ დასცდენია).
შენთან თბილისში მოსვლას ლამობდა,
რომ ველარ შესძლო, ცრემლი სდენია.

ძმის გულის ძგერა ნუთუ არ გესმის?!
იქნებ მგზავრობა დაგზარებია?!
ძმას რომ ივიწყებ, სხვა უკეთესი
ვინ შეგხვედრია, რა გზმანებია?!

გახსოვს? ვით ერთგულ მამას შეილისთვის,
მას რომ მოჰქონდა შენთვის ზიზია,
ზამთრის სუსხში თუ მცხუნვარ ივლისში,
ზურგით რომ საზრდო მოუზიდია.

მაგრამ არასდროს დადლილს, დაქანცულს,
წუწუნი რაა, არ დასცდენია,

ბშირად ობლობით ფიქრში აღანძულს
თავს დაგეგმია ის უთენია.

გადმოულახავს ცხრა მთა, ცხრა ველი.
შენს გასახარად, შენდა სალხენად,
თან გდევდა როგორც მამა მფარველი,
მან გამოგზარდა კაცი ამხელა.

და ახლა, როცა თავს მოესწარი,
გზა გაიკვლიე, ის არ გქირდება,
გადაიფიწყე ძმა საფიცარი,
ის შენზე ფიქრით ჯავრს ექიდება.

არა გრცხვენია? ძმას ნაამაგარს
ენატრები და რომ არ ნახულობ?
ღირსი არა ხარ, გაგკიცხონ მაგრად
და დაგიძახონ: თავლაფდასხმული?!

ძმა გაახარე, ძმა ღაამშიღე,
ძმას შენზე ფიქრმა ხელი დარია,
ამოიჩიე ბორციე სამშვილდე,
ჰო, სწრაფად, ეს რა დასაზარია.

დადექ, ეშმაკებს სტყორცნე ისარი.
ისე რომ მძლავრად გაიზუზუნოს,
რომ გაამხნეო ძმა საფიცარი,
გასძახე: - მზად ვარ შენზე ვიზრუნო!

1958 წ.

გუთნისდედაო, ქართველო კაცო!

გუთნისდედაო, ქართველო კაცო,
შენით ვართ, სული შენით გვიდგია,
წინ გვექონდა მუდამ გზა სამამაცო
და ღლესაც შენი წვლილი დიდია.

მარად შველოდა ჩვენს გადარჩენას,
ხელს რომ ვკიდებდით საქმეს პირწმინდად
დალოცვილია შენი მარჯვენა,
კვლავ დაილოცოს ასჯერ, ის მინდა,

გაზაფხულია! შენკენ გვაქვს თვალი,
გადი, გამართე ლალად გუთანი.
ღირღიტას ის მხნე, გრძნობით გამთბარი.
სულში ჩამწვდომი ბანი უთხარი.

გარეკე, როგორც გჩვევია ისე,
გასძახე, გასწი მძიმე ჰაპანი.
მოდმე, მოკეთე გაახალისე
და ასახელე მამა-პაპანი.

მე მიყვარს, როცა შრომით დაღლილი
შედგები ხნულში მტკიცე, მთებური.
ყელთან პერანგის პატარა ღილი
გამშვენებს ოფლით შეყვითლებული.

1960 წ.

წვიმების შემდეგ

გაზაფხულია, შეგვეჩვია ხმაური წვიმის,
მრუშე ღრუბლებმა დაგვადირსა ცა მოწმენდილი.
გავცქერი ეზოს, მენატრება ზოლზე ციმციმი
ლორ.ძ.ქო ფო.ღ.ლებით შეშოსილი ხეების ჩრდილის.

ვხედავ ჭეჭილი იჩაგრება, ვერ ცქვიტა ყური,
ჩაყვითლებულა სიმინდები, აღარ ლურჯდება,
აღარც ხეხილთა შრიალია და შარიშური,
იქ ზვარში ლერწებშეფოთილი ვაზი ყუჩღება.

მზეს ელოდება ერთი ციციქნა მტევნის ნასახი,
მას აი, ახლა, აი ახლა უნდა გათბობა,
ის თავს გვაზრალეზს, იგი შეგლას ითხოვს ცახცახით,
მას ახლა უნდა უაღერსოს დიდმა მნათობმა.

ეს მერამდენე ღამე არის, რაც ამ ფიქრებით
ვარ დატვირთული და რომ ტკბილად არ მძიმდება.
წუთით ვარსკვლავი იკიაფებს და ისევ ქრება,
ისევ და ისევ ღრუბლებს შორის ჩაიძირება.

განა კაცს ქვეყნად ასე ერთი გამოქროლებით
თუ ჩაგრავეს რამე, ვით წყეული უამინდობა,
სხვა ვინმეს ჩაგვრას კაცი უხდის, შეებრძოლება.
თუკი ისურვა, თუ იკადრა, თუ მოინდომა.

მშრომელი გულით იშვიათად შეწყრება ზეცას,
მას უფრო მეტად დაულოცავს დედა-ბუნება,
მაგრამ ამ წვიმებს, წვიმებს, დარი სულს გვითქვამს როცა,
ადამიანის შეუძლია დამაბუნება.

შორს, შორს მიეყვება მე ამ ფიქრებს და ასე მჯერა,
უამინდობას სძლევს უთუოდ შთამომავლობა...
იღევა ღამე, ცისკრის ქარმა შემოუბერა,
ოდნავ მთვლემარეს შემომესმა ჩიტის გალობა.

სულის და გულის გასახარი შუქია დილის,
ცა მშვენიერი მზის ამბორით ცახცახებს, ტყეება,
ამ სილამაზეს, იმ ავდრებში ნმაჩაქმენდილი
ჩიტი-ჩიორა ტკბილზე ტკბილი ჭიკჭიკით ხვდება.

იმღერე, ჩიტო, ქეშმარიტად გათენდა დილა,
წვიმების შემდეგ სატრფიალო, საგალობელი,
ეზო და კარი დაამშვენა ხეების ჩრდილმა,
იმღერე, ჩიტო, მცხუნვარე მზის სამადლობელი.

უოველ წუთს და წამს ემატება შნო და იერი,
ყველას, ყველაფერს მზე ახარებს, მზე ეფერება,
იმღერე, ჩიტო, უგალობე ამ ღღეს მშვენიერს,
უსურვე ასე დაღამება და გათენება.

1960 წ.

მე მიხარია

მე მიხარია, როს განთიადი
ფრთას ჰკრავს ვარსკვლავებს, ცას ეჭიდება.
წყვდიაღს შთანთქავენ მთები ზვიადი
და ჩიტი ფრენით აჭიკჭიკდება.

მე მიხარია, მზის შუქი დილით
გორაკის კალთებს რომ ეფინება,
სოფლის მღუმარის, ხმაგაკმენდილის
გამოცოცხლება აფოფინება.

მახარებს კაცის მხრებგაშლილობა,
როს საქმეს თეისას მკვირცხლად ხელს ახებს.
ეტყვი გულითად დილაშვიდობას,
იდლეგრძელო, რომ გადმოგძახებს.

მახარებს, კაცი სახლს რომ აშენებს,
მზით გაბრწყინებულ ძნებს რომ გავცქერი.
რომ არ შორდება, ამკობს, ამშვენებს
მთას თმახუჭუჭა ცელქი ჩანჩქერი.

მე მიხარია, არხი რომ გაჰყავთ,
რომ მტკვართან ისევ ბრძოლა ჩაღდება.
ხრიოკ ველზე რომ იქუნებს ტალღა,
დამწვარი მიწა გაბაღნარდება.

მახარებს კაცი მზით გარუჯული,
გატაცებული მომავლის ეშხით,
არხთან მისული მღელვარე სულით,
გვალვას რომ ებრძვის წერაქვით ხელში.

მახარებს ვაზი ხარდანს აკრული,
ხშირი ნაყოფი ლერწებს რომ არწევს,
ლალისფერ მტევანს მოსწყვეტს ასული
და სიყვარულით მალლა რომ ასწევს!

თვალეცქრიალა მცირეწლოვანებს
შეეხედავ, ეტკებები, სულში დარია.
ქვეყნის სიკეთე მე მაფრთოვანებს,
ქვეყნის სიკეთე მე მიხარია.

1952 წ.

დ ე დ ა

მას არ ჩვევია უთავბოლოდ გარჯა, ტრიალი.
ის დაკვირვებით იწყებს საქმეს, სუფთად ჩაცმული.
მისი ჯამ-ჭურჭლის, თუ ნივთების შუქთა ციალი
ოთახს, თაროებს ალამაზებს ვით სამკაული.

აუღელვებლად უვლის ოჯახს ტკბილმოუბარი,
აღზრდილი მისი კარგი ქცევით გზიბლავს, გახარებს,
როს იწყრიალებს საამური პირველი ზარი,
სკოლაში დროზე მისულები აღებენ კარებს.

ის ერიდება პატარების საჯარო ქებას,
ცდილობს მათ მუდამ ხელს უწყობდეს, ხელს აშველებდეს.
სჯერა, ამ სოფლად რომ სიკეთე არ იკარგება,
და ურჩევნია შეილთა საქმე რომ მეტყველებდეს.

თუ დააშავეს რომელიმე მის შვილთაგანი,
მაღალი ხმით და შეყვირებით კი არ აშინებს,
ერთს ეტყვის მტკიცედ, რომ შემდეგში მისი მაგვარი
არ განმეორდეს, არ შეემთხვეს დანარჩენ შვილებს.

გზაზე მიმავალს პატარებთან როცა შეხვდები —
თვალში სინათლის და სიწმინდის შუქი იალებს.
დროც რომ არ გქონდეს, მათ უთუოდ შეაჩერდები,
გულის არეში სიხარული გაიშრიალებს.

მარტო საკუთარ შვილების და ოჯახისადმი
ზრუნვით და მოვლით არ ელლება მუხლი და ხელი,
თუ მისი სიტყვა, მისი ჯანი დასჭირდათ სადმე,
ის უსათუოდ იქ გაჩნდება წარბშეუხრელი.

თუ ჩვენი ქვეყნის წინსვლის ირგვლივ საუბრობს კაცი. —
ნათელი სახით მას შეჰყურებს სმენად ქცეული.
უჯრაში უდევს მოკრძალებით მას სასახელო
შრომის წიგნაკი, თეთრ ნაჭერში გამოხვეული.

ალალი გულით უთესია სიკეთე ყველგან,
შრომის ტრფიალი საქმეს მისას მარად თან სდევს და
ხალხში სიყვარულს, სათნოებას და რწმენას ნერგავს —
ეს უწყინარი, საყვარელი ქართველი დედა.

1952 წ.

მართალი აღამიანი

იმ საოცნებო წუთს ვუერთდები,
უნდა გათენდეს მზიანი დილა...
ციდან არ ცვივა წვიმის წვეთები,
მაგრამ ცა ჭერაც არ მოწმენდილა;

კვლავ დასრიალებს ჭრელი ღრუბელი.
ხან იფლითება, ერთუროს შორდება.
დაფარფატებენ მოლალურები,
მზე იჭიატებს და გამოჩნდება...

ფაფარაშლილი მდინარე ბორგავს,
მნახველს აოცებს შფოთვით და რისხვით.
დროდადრო იგი დაჰრიოლ ლომს მოგავს,
იბრძვის და ტალღებს ღმუილით ისვრის.

— აბა, მებორნე! დასთმე კარავი,
ნუ გეალოდინებ, სწრაფად, აჩქარდი!
ჩვენს გარდა მგზავრი არ ჩანს არავინ,
მცირე დრო დარჩა მზის გადახრამდი!

ის მარტო იჯდა კარჩაკეტილი,
დასჩერებოდა ნაკვერჩხალს უბრად:
— დილაც რომ იყოს, ჩემო კეთილო,
გაღმა ვერ გავალთ, — გაისაუბრა.

წამოდგა, კვამლით თვალზე მომდგარი
ცრემლები ცერით მან შეიმშრალა,
მებორნე ფრთხილი, ტკბილმოუბარი,
მხრებზე ფარაჯით გაუდგა შარას.

მგზავრებს სალამი მისცა და მშვიდად
უთხრა უარი მოკრძალებული,
გაჯიქდა, გადგა, არ შეუშინდა,
თუმც დახვდა მგზავრი მოძალებული.

— არა, ძმობილო, რაც არ იქნება,
იმას რად ითხოვ, რისთვის ირჩები,
თქვენამდე გასვლა სხვამაც ინება,
უკან გაბრუნდნენ ჩვენი ბიჭები...

თუ დამიჯერებ, ამაოდ ლამობ,
არ გაკადრებდი უარს წინარე,
უარს მრისხანე ტალღებით ამბობს
ადიდებული, მღვრიე მდინარე.

— მე სათევზაოდ არ ვარ მოსული,
მღვრიეა იგი, ან თუ ანკარა, —
შესძახებს ჯონდო ნაბადმოსხმული,
— კმარა, ბორანი აუშვი ჩქარა!

ის შეიშმუშნა, შერჩა ღუმილი,
ღუმილმა უფრო დასწვა, დათუთქა,
უეცრად ენის მოსაბრუნებლად
ჩიბუხს მოქაჩა და ჩაისუნთქა.

დარწმუნდა, რჩევა არ სჭრის ამ კაცთან,
თვალზე აეკრა თამბაქოს ბოლი,
სისხლნაკრავ თვალით გახედა მკაცრად,
დაიხარა და ააგდო რგოლი.

სწრაფად დაავლო ორთაყვირს ხელი,
ერთი ჰკრა მტკიცედ, დასძრა ბორანი,
გზად მიმავალის გამხელებელი
მდინარის პირას ჩხავის ყორანი.

— მედგრად მოსწიეთ, ბიჭებო, მავთულს, —
ჯონდის ძახილი ტალღებს მკერდს უპობს;
მძლავრობს მდინარე, მებორნე ყვირის;
— ღერძი არ გატყდეს, არ დავიღუპოთ!

სწრაფად შეიჭრნენ მდინარის გულში,
უცებ იგრგვინა ტალღამ ტიალმა,
წელგამართული ბორანი წუთში
ადგილზე ერთხანს ახეტილა.

გაჩაღდა ბრძოლა, არც ერთი მხარე
უკან არ იხევს, ყიჟინი ისმის,
უტევს ვაჟკაცებს შმაგი მდინარე,
შეგაჟრიალებს ქუხილი მისი.

მიღის წუთები, წინ ვერ იწევენ,
ხმას ვერ ძრავს ჯონდი გაფითრებული,
და ზვირთებს შორის მძიმედ ირწევა
ბორანი შფოთვით შეჩერებული.

— უკან გავბრუნდეთ, ხედავ თუ არა,
მდინარე დაგხვდა როგორც კედელი.
ბორანს ზედ წყალმა გადაუარა,
მარცხი მოგველის აუცდენელი.

— თადა, შენ მირჩევ ყანა წყალს მივცე,
უკან ვიბრუნო ვაჟკაცმა მხარი, —
ჩაეჭდო მავთულს, ფეხებს დგამს მტკიცედ.
როგორც აღმართზე გამწევი ხარი.

— ხედავ? მავთულმა ჩახერხა ღერძი.
სიფრთხილე გვემართება, ბრძოლა ურგია.
მდინარე ბორანს ძალუმად ებრძვის.
წყალმა ნავები თუ დაურბია...

დავიღუპებით, დახევა გვიჯობს,
მე გირჩევ, შენ კი მიწყრები, ბიჭო!

— არა, არ მინდა რჩევა ამგვარი,
ჩასჭიდეთ მავთულს მძლავრად ხელები.
ერთი შეტევა გვინდა მაგარი,
და არა მკახე ზღაპრის მთქმელები!

მთელი ხმით კიდეც გასძახა ერთხელ,
ჯანი და ძალა შემატა ყველას,
და ტალღა ტალღებს ჯახუნით ერთვის,
იღვრება ოფლი, არ არის შევლა.

შხუის, ქუხს, გრგვინავს მღვრიე ზვირთები,
ვით ხევში მძაფრი ქართა ქროლანი,
ნავს ეჯახება ტალღათა მთები,
შეჩერებული იძვრის ბორანი.

იძვრის ბორანი, მაგრამ ჯერ კიდევ
ველარ გამართეს, ვერ ააცურეს,
უცებ მდინარე დაიღრიალებს
ისე, რომ მხეცსაც კი შეაცბუნებს.

მიმოიხედეს, ნახეს, ბორანმა
გაჰკვეთა, გასჭრა მდინარის გული,
ფრთა ფრთას შემოკრა შავმა ყორანმა.
და მოწყდა ნაპირს აჩხავლებული.

წინ, წინ მიიწევს ბორანი, მოჩანს
ნაპირი ქაფით შეთეთრებული...
და ცის კაბადონს სულთ ყოჩალი
შესცქერის ჭონდი გალიმებული.

უკვე მათია, ვერ გაიტაცებ
ბორ ანს, მდინარეც, რაც უნდ იავო,
ბრძოლით დაღლილებს და მოქანცულებს,
მიუალერსე შენ, მთის ნიაფო!

არ ჩანს არსაით ღრუბლის ნასახი,
ნიავე ვერხვებს ეფოფინება,
მზე გადახრილი თრთოლვით, ცახცახით,
მინდვრებს შორდება, მთებს ეფინება.

მთებს ეფინება, კლდეებს, მწვერვალებს
სხივებს მიაფრქვევს და იწურება,
ცა გასარკული მალე, სულ მალე,
მიიმწუხრება, დაიბურება.

იჩქარის ჯონდი, იქ რა დახედება,
არ იცის, ფიქრმა შორს წაიყვანა.
მთის ნიაღვარი იქნებ გახელდა,
იქნებ წალეკა ძვირფასი ყანა.

ხომ გაუცუდდა ვაჟეაც მარჯვენა,
შერცხვა, პირობა ვერ გაამართლა,
— ავდარო, ღმერთმა შენ შეგაჩვენა, —
წამოიძახა, წინ გაემართა...

შეჩერდა, სადაც ყანა იწყება
და როს უეცრად გადაჰკრა თვალი,
მან შეამჩნია სიმინდის წყება,
წაქცეული და ნანიაღვრალი.

თოხს დაყრდნობილი, შუბლმოდრუბილი,
იდგა ტოლებთან ერთხანს უთქმელი,
ყანა აქა-იქ წყლით ჩაჯურღმული
სამზერი იყო გულდამთუთქველი.

ლამდება, ხედავს დღეს ვერას შველის
დაზიანებულ სიმინდის ყანას...

გაიძრო წულა და ფეხშიშველი
მოუხედავად წინ გაეჟანა...

ყანის შუაგულს როს მიაღწია,
წაქცეულ სიშინდს წაავლო ხელი,
ჯერ დააჩერდა, — ზე წამოწია,
შელონდა კაცი ქედმოუხრელი...

მცირე ხანს იდგა მოწყენილ სახით,
ალარ დანებდა დარდს და აჯობა...
— ფათერაკის წინ კრთომა, ცახცახი,
მარად იყო და არის ლაჩრობა...

თუ დაზიანდა ნაყოფი მიწის,
რა მოხდა მერე, რამ დამაფეთა,
ხამი არა ვარ, ხომ კარგად ვიცი,
საქმეს ვერ შევლის სასოწარკვეთა.

ასე სთქვა. მაგრამ მესმის, ხმა მისი
ისე ველარ ჟღერს, როგორც მსმენია...
თვალეები თითქოს ავსია სისხლით,
ვაჟკაცს ახლა კი მოუწყენია...

— წავიდეთ, ძმებო! დღეს ვერას ვშველით,
ღამე როგორმე აქვე გავლიოთ...
გლეხკაცს დარდი და კმუნვა არ შეენის,
საქმეს დავადგეთ ცინცხალ ალიონს.

მიმძიმს აქ უკვე თვალის გახელა,
ალარ ჩერდება გული ბუდეში...
მაინც მაქვს რწმენა, რომ გაგვახარებს.
ჩვენი ოცნება, ჩვენი ნუგეში...

1956 წ.

ა ს ო თ ა მ წ ყ ო ბ ე ბ ს

ისეთი გრძნობით მომიხდა მოსვლა.
გული ბუდეში აღარ ეტევა...
თუ თქვენი სახე ფიქრებით მმოსავს,
ეს ხომ არაა გაღამეტება.

დაგშორდებით და კვლავ თქვენთანა ვარ.
კვლავ სული ჩემი თქვენკენ ბრუნდება,
ეს სიყვარული მანამ შეგრჩებათ,
სანამ ქვეყანა არ დაღუპდება.

თქვენზე ერთი რამ მე ხშირად მესმის
და მინდა, ძმებო, ამის ნიშნება:
მკითხველთა შორის რომ ჩვენი ლექსი
პირველად მარად თქვენ წინ იშლება.

1927 წ.

სამშობლოს შეშარდნებს

ჩემი გული, ლექსის ბუდე,
ამღერდა და თქვენსკენ იწევს.
გადალახა რითმის ზღუდე,
სტრიქონებით დაიფიცებს,
რომ სარჩულად სიხარულის
მას გმირობა თქვენი უდევს.

ჩემი გული, ლექსის ბუდე,
ახლა თუ არ აღიღინდა,
სჯობია, რომ სულ დადუმდეს,
აბა გული მე რად მინდა!
როს განიცდის ის სიხარულს,
მან თუ არ სთქვა ლექსი წმინდა!

ჰოდა, დებო! მეც ავმღერდი,
მენაც მერჩის ახლა გული,
როს თქვენ ცაში ლალად ფრენდით,
ჩვენში დარჩა სიყვარული.
დღესაც ღელავს ცის ლაქვარდი
თქვენი ფრთებით გახარული.

გაიმარჯვეთ, გაღმა დარჩა
ცის ტატნობი ფრთაგაკრული.
აქ შეგხვდებით ხალხის გული
განახარი, განაოცი,
მგოსნები კი სიყვარულით
სიმღერებით გადაგოცნით!

ჩაგიხუტებთ თქვენ ის მხარე,
ვინაც გშობათ, ვინაც გზარდათ,
თქვენ სამშობლო გაახარეთ —
გაიშალეთ გულის ვარდად!
მოხვალთ, ერთხმად შემოგძახებთ:
თქვენი მოსვლა გაგვიხარდა!

1940 წ.

ვიმღეროთ ერთად

მე მოვისმინე სიმღერა შენი,
შენი ტკბილი ხმა ჩონგურზე მაშინ,
როს ის შეიჭრა ცაბცახით, ქშენით
ყვავილების და დროშების მთაში.

იმღერე დიდხანს, დატკბი, დაგვატკბე.
რა არ გვისურვე, რას არ გვადარე.
შენი ნაზი ხმით, გრძნობის აკვანო,
სად არ გვარწიე, სად არ გვატარე!

და ერთხელ კიდევ შეეხე ჩონგურს,
ამართე ყელი და აწკრიალე,
შესძახე წყველა სამშობლოს ორგულს
და დროშებისკენ გაიშრიალე.

დადექ, დადუმდი, ვარდების კუთხე
შენი მშვენებით თრთოდა, თქორავდა,
ჩვენგან კი, კარგო, დაისაკუთრე
თაიგული და ტაშის მოვარდნა.

დღეს კი, გოგონავ, დედების, დების
და თვითვე შენი დღეობა არი,
ამ ლამაზ წუთებს მეც ვუერთდები,
როგორც შენს ჩონგურს ლექსების პწკარში.

1936 წ.

დამშვიდებული სული, დაწყნარებული გული,
მენატრებოდა ჭაბუკს და მერთმეოდა რული.
ის დრო წავიდა, ჩნდება გულის ახალი წყლულო
და მენატრება ახლა ის ბობოქარი სული.

1963 წ.

მოსუცი მასწავლებელი

მოხუცებული მოამაგე, საქმით რჩეული,
დღემდე სკოლისკენ მიილტვოდა რვეულით, წიგნით.
დღეს დაუძლურდა, რუკას, დაფას, ცარცს შეჩვეული
თვის კარ-მიდამოს იშვიათად შორდება იგი.

სამოცი წელი მოსწავლისკენ ეჭირა თვალი.
მოტყდა, მოდუნდა, მის ახლობლებს ეს სევდას გვრიდა,
ურჩიეს: — წმინდად მოგიხდია ხალხის წინ ვალი,
აწ დაისვენე, შენს მეგობრებს იცოცხლო გვინდა.

წლებმა იძალა, და სურვილი — იგი რომ სკოლას
კუბოს კარამდე არ გაყროდა — ვერ გაიტანა.
გადაიღალა, ფრთა შეკვეცა დღეების სრბოლამ,
დაიმორჩილა დიდი სული გულმა პატარამ...

ახლა ღროდადრო ის ეზოში თოხით თუ ბარით
უახლოვდება ვენახს, ხეხილს ხალისით, ეშხით.
და საღამო ჟამს, თუკი არ ჰქრის მსუსხავი ქარი,
ის აივანზე გამოჩნდება გაზეთით ხელში.

მოულოდნელად ჭიშკრის ჭრიალს თუ მოჰკრა ყური,
დაკეცავს გაზეთს, ძირს ჩამოსწევს ფრთხილად სათვალეს.
აფუსფუსდება გაურკვეველად, გახარებული
მომავალ სტუმრებს დაკვირვებით შეათვალთვალეს.

და ის სტუმრები, გაბრწყინებულ სახით მღიმარნი,
მისი ყოფილი მოსწავლენი ათუ იქნებიან,

მის აღტაცებას, მის სიხარულს არ აქვს საზღვარი,
ბევრჯერ მათ იგი ცრემლმორევით შემოხვევია.

და ასე ტკბილად, უხმაუროდ განაგრძობს სოფლად
სიცოცხლეს თვისას ღრმა მოხუცი, სულით მზიანი.
ხალხი პატივს სცემს, ის ხალხს უყვარს, თავს არ გრძნობს ობლად
საყვარელი და ღვაწლმოსილი ადამიანი.

მხოლოდ დილით კი, როს კისკისით და ჟრიაბულით
სკოლისკენ ილტვის თვალცქრიალა ბავშვების წყება,
ააცახცახებს განუყრელი სევდა ფარული,
რომ მათთან ერთად აღარ მიდის... და გული წყდება...

1952 წ.

მეაბრეშუმე ცირა

ამოიპარა მთიდან ღრუბელი
და წეროსავით იწყო წრიალი.
ერთთან მეორეც მიცურდა უცებ,
შეიქნა ცაში თრომტრაალი.

იელვა, ელვა გაქრა და ისევ
იელვა... ზეცას შეშხუის ვერხვი.
ცა მშვენიერი შავ ღრუბლებს ისევს,
ქექა-ქუხილში გავარდა მეხი.

თიქანს აუტყდა შიშით კანკალი,
კრუხს აცდენილი წიწილა წივის,
სახლზე დაეცა სეტყვის მარცვალი
და ახლოვდება ხმაური წვიმის.

ნახირი უხმოდ შეყუჟდა გზაზე,
ნიაფს დასძლია ქარმა და ცივა.
თუთის ტოტებით მხრებდატვირთული
სახლისკენ მირბის მშრომელი ცირა.

ფერმკრთალ სახეზე ჩამოწეწილ თმებს
წვიმის წვეთები წურწურით სცვივა.
მოღუშულ ზეცას თვალს შეანათებს,
სდუმს აივანზე ლამაზი ცირა.

ხანგრძლივი ავდრის შემდეგ არ ელის,
თუ გაახარებს მათი შუში ხმა,
თუ იშრიალებს ცაზე გამსვლელი
თეთრი ჭიები აბრეშუმის ა.

სოველი კაბა გულ-მკერდზე ეკერის,
შეწყრა ბუნებას, დგას გაბუტული,
ჩაფიქრებულა, სიხარულს არ გვრის
მერცხლის ბარტყების ტკბილი ჟღერტული.

ამ გაზაფხულზე ღონე და ჯანი
რასაც შესწირა და შეაღია,
ნუთუ ჩელტებზე ამდენი ხანი
თავშესაქცევად უშრიალიათ?!

ნუთუ არ უთხრან: „ჯანმა იღიდოს
შენმა“ — და სოფლად იყოს ნაქები,
რომ შემდეგ თავის შრომით იყიდოს
ნაირ-ნაირი ჩითის კაბები.

სწუხს უხმოდ იგი, ფიქრის ატანა
უმძიმს. ამოთქვა: „ვერ გავიხარებ?
ყვითელ პარკების გადასატანად
მამა ურემს არ შეუბამს ხარებს?!“

თქვა და შეჩერდა, ხედავს ავდრისგან
ვერვინ დაიხსნის, არვინ ჩანს მცველი.
გულზე მოაწვა ძალა დარდისა,
მაყელის თვალეებში ჩაუდგა ცრემლი.

შერცხვა ცრემლის და თავი დახარა,
არ იცვლის სამოსს, თუმც ძლიერ სცივა,
ნეტავ სად არის დედა ქალარა,
რომ უთხრას: — შვილო, გადივლის წვიმა.

1948 წ.

* * *

ის ეშხი, თრთოლვა, ალიონზე კელაე საესე თასი,
ის ღელვა სულის, ის გუგუნი მკერდში გულისა,
დღითი დღე ნელდება, მრჩება სახე მრავალთა მსგავსი,
წლებისგან უღეთოდ დაღდასმულის, შერისხულისა.

1964 წ.

ილიჩის შეხვედრა მოხუც კაზაკთან

1920 წელს მდინარე ირტიშზე გემით მგზავრობდა ა. შოტმანი. გემბანზე სეირნობის დროს მისი ყურადღება მიიპყრო წელში მოხრილმა, ასე 75 წლის მოხუცმა. შოტმანი მას გამოესაუბრა და შეიტყო, რომ იგი კომუნისტია, წარმოშობით კაზაკი. ა. შოტმანთან საუბარი მან შემდეგი სიტყვებით დაიწყო: — მე მალე მოგვედები, მაგრამ სიკვდილის წინ მინდა ვნახო ვლადიმერ ილიას ძე ლენინი. მხოლოდ ვნახო იგი, ეს მშობლიური ადამიანი, რომელმაც იხსნა ჩვენი ხალხი.

ა. შოტმანმა მოხუცი კაზაკი ილია დანიელის ძე პეტინცევი ლენინს შეახვედრა.

I

წელში მოხრილ მოხუც კაზაკს
არ შორდება ერთი ფიქრი.
გემბანზეა და გემი კი
მიბუბუნებს, ლაღად მიჰქრის.

მიჰქრის გემი, მოხუცს ფიქრი
ხშირად უცვლის ხმას და კილოს.
რა ქნას მაშინ, როს არ იცის
ფიქრი მან ვის გაუმხილოს.

ლამის იგი დარდად ექცეს,
თანაც შიშობს თქმა გაბედოს.
უცნაურად ჩაცმულს, თავზე
დაჰმუჭნილი ქუდი ედო.

მიუახლოვდა შოტმანი,
ჰკითხა წარსულის ამბები,
მათ თურმე მედგრად დაჰქონდათ
ოქტომბრის ბაირაღები.

მტრებს თავზარს სცემდნენ ყიეინით
კაზაკნი მხრებგაშლილები.
მოხუცთან ერთად იბრძოდნენ
შვილი და შვილიშვილები.

და იმ დღეებზე მათ შორის
გემბანზე ბევრი რამ ითქვა...
თანამოაზრე რომ შეხვდა,
კაზაკმა სული მოითქვა.

შემოინახა სათუთად
მან თავის გულის წყურვილი.
საუბრის ბოლოს გაანდო
ამხანაგ შოტმანს სურვილი:

— მოვხუცდი, მრავალ ჭირნახულს.
დიდხნის სიცოცხლე არა მაქვს.
გულით კი მინდა მოვესწრო.
ჩვენი ნაშრომის ბარაქას.

ხანს თვისი მიაქვს — ჯანს მაცლის,
ვხედავ დღითი დღე ვდუნდები.
ერთით კი ბედნიერი ვარ,
რომ ვნახე მსხვრევა ხუნდების.

მაგრამ ის კაცი, ვინაც ჩვენ
ეს განთიადი გვაღირსა,
და აგვიხდინა ოცნება
იმ ბნელი შუალამისა. —

მინდა მის ნახვას შევესწრო,
მასთან საუბრით ვიამო.
ოცნებას ფრთები შეევასხა
და ღარდი გავანიავო.

თქვა და მოხუცმა კაზაკმა
თავი ნელინელ დახარა,
მკერდზე საამოდ ეფინა
წვერი არც ისე ჭალარა.

შეჩერდა მოპირდაპირე,
ირტიშის ტალღებს გახედა.
და მოსაუბრე კი მისკენ
თვალეbs დარცხვენით ახელდა.

თითქოსდა მისგან ის იმედს
ელოდა და არც ელოდა,
ჩაწურულიყო მზე, მაგრამ
ჯერ არცთუ ისე ბნელოდა.

გატრუნულია კაზაკი,
კრინტს ვერ ძრავს და იმორცხვება.
— მე აგისრულებ, მოხუცო,
გულის წადილს და ოცნებას. —

უთხრა შოტმანმა, სიხარულს
მისას საზღვარი არ ჰქონდა.
გემი კი ისევ და ისევ
შეუსვენებლად მიჰქროდა.

ლენინთან არის შოტმანი,
ციმბირზე ესაუბრება.
საუბრის ბოლოს ილიჩს სთხოვს
მოხუც კაზაკის მიღებას.

მისცა თანხმობა და უმაღ
კარები ფრთხილად იღება,
შემოდის იგი და ლენინს
აღერსით გაელიმება.

უეცრად ისე დაიბნა,
არც კი იცოდა რა სჭირდა.
მიუახლოვდა ლენინი,
ხელში ხელები ჩასჭიდა.

მამის სახელით მიმართა,
მხარზე მოხვია მკლავები.
თურმე ილიჩი ყოფილა
ძმასავით მისაკარები.

ასე გულლიად რომ შეხვდა,
ისიც არ დარჩა უბირი.
უთხრა: — კეთილო მოღვაწევ,
მდაბლად თავს გიხრის ციმბირი.

ცდილობს ყოველი სიტყვით მან
სათქმელი გააღამაზოს.
ლენინის კითხვებს გულდაგულ
პასუხს თამამად თავაზობს.

ნაამაგარი მოხუცი
ნაკლის თქმას არ ერიდება.
ლენინი შეელას აღუთქვამს,
თვალები გაუბრწყინდება.

პა, უნდა შეწყდეს ბაასი,
განშორების წუთს რომ ელის.
ლენინს სთხოვს: — ნება მოგვეცი,
ცოცხალს დაგიდგათ იქ ძეგლი,

სადაც ციმბირლებს მრავალი
ბრძოლები გვიტარებია
და დღეს, კეთილ მოღვაწევ,
სიცოცხლე გავცხარებია.

მოხუცის გაწბილებაზე
ლენინს თუმცა გული წყდება,
— არ გინდათ, არა, — ღიმილით
ილიჩი ეხვეწებოდა.

კაზაკი შედგა, შეჩერდა,
განმეოცება არ ჰკადრა,
თვალები აუთამაშდა
და სახე გადაებადრა.

— აბა, რომ მოგვცე ნებართვა,
მგონი არ შემრცხვეს გამხელის,
საბავშვო ბალი მოვაწყოთ,
დავარქვათ თქვენი სახელი.

მან უპასუხა: — კარგია,
ეს კარგი საქმე იქნება. —
და გაიტაცა ლენინი
უცებ ბავშვებზე ფიქრებმა.

1960 წ.

დაუპიწყარი დღე

1923 წლის თებერვალს სოხუმიდან
ახალ სენაკში ჩამოვიდა სერგო ორჯონიკიძე.

ზამთრის დილაა, მაგრამ ციდან არ ცვივა თოვლი.
გზის პირას ვდგავართ, სიჩუმეა, ქარი არ წივის.
უცებ გახედავს მოსწავლეთა მწკრივს წინამძლოლი,
გაიშრიღლებს ტაში, როგორც ფრთები არწივის.

გამოჩნდა, მოდის რუხ მაზარით, თავზე ახურავს
ჩაუკეცავი ნაცრისფერი მაღალი ქუდი.
— ორჯონიკიძეს გაუმარჯოს! — ყიჟინებს ხალხი,
და ხალხის ყიჟინს მომღერლების აპყვება გუნდი.

ლელვამ შეგვიპყრო მოსწავლენი, ყველას წინ უნდა
წარსდგას ნაბიჯი, სანატრელი სტუმარი ნახოს.
მოდის, წინ მოდის... ხალხის ვაშა კვლავ ახმაურდა,
საცაა იგი ჩვენც ჩაგვივლის ახლოს, სულ ახლოს.

მისწვდა ჩვენი ხმა, მოგვანათა სწრაფად თვალები,
მტკიცე ნაბიჯით წამოვიდა, გვიანლოვდება.
ლიმგადაკრულმა ზე ასწია მძლავრად მკლავები,
და დაიქუხა: — გაუმარჯოს ახალგაზრდობას!..

ეს იყო ცხრაას ოცდასამის თებერვლის დილა.
პირველი ხილვა სახელოვან ქართველი კაცის.
მან ხმა ძლიერი, მშობლიური მეც მინაწილა,
ის ხმა დღესაც კი მაფრთოვანებს და წინ მეძახის.

1954 წ.

პრტი გლეხპაცი

მას ლხინში შეეხვდი, მომეწონა და გავიცანი,
დიდი ხანია ვიცი უკვე, თუ ის ვინც არი.

მისაუბრია არა ერთხელ მასთან შინ, კარში.
დამილანდია იგი ხალხში და ტაშისკერაშიც.

მისი სიყალბე, ვით მე, სხვასაც, მწამს, არ უგრძენია,
ის კეთილ საქმეს ზურგს უმაგრებს, რაც შეუძლია.

ფეხის ხმის ამყოლ კაცად ჭერის არვის უცენია,
მამაპაპური ოდა—სახლი არ შეუცვლია.

თუმც უთქვამთ მწარედ: — არ მოგბეზრდა ძველი ფიცრული.
თუ იქ სიცოცხლის დასასრულთან ხარ შეფიცული.

უთხოვებია მათთვის მხოლოდ ყური დროებით.
არ შერყევია წუთით სულის მას მყუდროება.

ერთ ყრუ ოთახში აქვს წიგნების პატარა თარო,
იქვე წარწერა: — გთხოვთ, უჩემოდ არ მიეკაროთ.

უყვარს აკაკი, ყაზბეგი და ვაჟა, ილია.
მათი სურათით ხარობს, როცა მოწყენილია.

მათი ფიქრით და სულის ცეცხლით გამოზრდილია.
მისი ტრფიალი რუსთაველის ავთანდილია.

ის შოთას სიბრძნეს სჯა-ბაასში ჩაურთავს როცა,
თავს აწევს მაღლა, ისე, თითქოს მის დამწერს ლოცავს.

ყ ვ ა ვ ი ლ ი

მიხმო ყვავილმა. თავდახრილი მივდივარ მასთან,
ეუახლოვდები, საალერსო რამ უნდა მეტქვა.
ფოროჯიანი მომცრო ღერო მორცხვად ამართა,
მესმა მარტოსულს უნაზესი ფოთლების ფეთქვა.

თრთოლავს, ემჩნევა გაჩენია სადღაც სიავე,
პეპელასავით გაუშლია პატარა ფრთები,
უნდა აფრენა, ეფერება ფრთხილი ნიაფი,
და მე სპეტაკი სიკეკლუცით ვნეტარობ, ვთვრები.

ჩაიბუტბუტა: — კლდეთა შორის ყოფნა მომწყინდა,
მგზავრო კეთილო! შეისმინე სულის დუდუნი:
იქ, შენს ეზოში ამირჩიე ადგილი წმინდა,
მუნ, გამახარე, განმაშორე კლდე შებურღული.

1944 წ.

წუთიდან წუთამდე

* *

დაჰკარგავ რწმენას და არ ხარ კაცი,
არც მზე გახარებს, არც მთვარეს ეტრფი.
თვალის გახელის სურვილს აგაცლის.
ხარ წუთისოფლის კერიის ფერფლი.
აკრძალე შენში კმუნვისთვის მოცლა,
შხეფიც შხამია მისი ლანქერის.
სიცოცხლეს თან სდევს ხალისი, როცა
წკარწახებულ მკლავებს დასცქერი.

* *

ჩამოთოვა, აზუზუნდა ქარი.
ვერ გაგლიჯა ჩარაზული კარი,
იწრიალა, ისუნსულა იმდენი,
შეაშფოთა სახლის ყურე-კიდენი.
სიტყვა: — შინ შეჭრის სურვილს აბა რა ჰქვია,
და კრილიდან თოვლი შემოაფრქვია.

* *

ისევ სოფელი. ჩაშაქრული ჩემი სოფელი,
ჩემი სისხლხორცი, ჩემგან მარად განუყოფელი.
მისი ზამთარიც მახალისებს, მკაცრი ზამთარი.
როცა ოთახი ხან ცივია, ხან კი გამთბარი.
სიცოცხლისადმი შეხარება წუთში იზრდება,

ცეცხლი ბუხარში როს გუგუნებს და გიზგიზდება,
ჯირკი-ჯირკებზე იჩინჩხლება, ერთურთს ეხლება,
დავცქერი, მართობს ყვინჩის უხმოდ დანაკვერცხლება.

* *

რა კარგია, ხეტიალით და თვალების ცეცებით
როს დავტკბები და მოღლილი მოღზე ჩავიკეცები.
ვხარობ უხმოდ, მარტო ვხარობ, ვარ და მიხარია,
გვიან ვიტყვი, — ცხადია თუ ტკბილი სიზმარია.

* *

წუთისოფლად ვინც მოსულა, აქ ვინ დარჩენილა,
უბედურ კაცს მას ეტყვიან, ვინც გზას აცდენილა,
თუ სიცოცხლე გაატარე შენი ნება-ნება,
ამ ქვეყნიდან წასვლა მაშინ რაღად გენანება?!

1966 წ.

ვინმეს წინაშე

ვილაცის მიმართ, ვინმეს წინაშე
ვალდებულად თუ არ იგრძენ თავი.
შენ დარცხენილი რჩები ბინაში,
იქნები ავი შესახედავი.

თუ არ გფენს ნათელს სიკეთე სხვისი,
და ფიქრობ, ყოფნა ასე სჯობია.
კაცური კაცი შეგძახებს რისხვით:
— გაგისკდეს მიწა, ცა დაგნობია...

ვერც შინ, ვერც კარში, ვერ გაიხარებს
ის, ვისაც სოფლად კენტად უვლია,
იქნებ საჯაროდ ხუმრობს, ხარხარებს,
მაგრამ ხომ ვიცით, ქვეყნის წყლულია.

1967 წ.

ც ხ ე ნ ე ნ ჯ ი

უნაგირს ავეანდს აბამდი,
ლურჯა დაგორდა ხის ძირას,
გული იჯერა, წამოხტა,
შეჩერდა. დაიჭიხვინა.

შეხედე, შუბლი გაგეხსნა,
გწყუროდა რალაც გენატრა,
ვერ მოაშორე თვალები,
ტრფიალი შემოგემატა.

აღერსით მიუახლოვდი.
გეგონა მშვიდად დაგნებდა.
გაიქცა და შენ ლოდივით
გულზე მოგაწვა ლოდინი.

ინავარდა და ფლოქვებით
ბალახი მისრის-მოსრისა...
გარბოდა, ნალზე მოჩანდა
სიმწვანე ლორთქო მოლისა...

და როცა ხელში ჩაიგდე,
იმატა გულის ხმაურმა,
დატყვევებულმა მერანმა
ლაგამი ჩაახრამუნა.

თემს გაღმა გეგულებოდა
სოფლის რჩეული ქალები...
იქ მოუთმენლად გელოდა
ერთი ცქრიალას თვალები.

შეგხედეს, ჩრდილმა დაგუარა;
ბავშვები მოლზე ტოკავდნენ.
ქარმუხლა ლურჯას ფაფარი
შავთვალის ნაწნავს მოჰგავდა.

ჩაბალახადმოგდებული
იმზირებოდა მთებშია...
და კოხტად იღიმებოდი
გიშრისფერ ულვაშებშია.

ქუსლი შემოჰკრა ლურჯას და
ლაწანი იწყეს კაჟებმა.
ვეფხვის თვალებით დაგზვერეს
სათემოს მოსულ ვაჟებმა.

მკერდთან სადავე მოშვილდე,
მუხლი გაქვავდა მერნისა.
შეწყდა, შეჩერდა უეცრად
ელარუნი უზანგებისა.

გაკვირდებოდნენ ქალები,
ზოგი თავს ხრიდა, შველობდა.
ბევრი მათგანი მოხიბლე,
შენ მაისობა გშვენოდა...

ის ყვაჳილებს ახარებს

ცის კიდურზე ჯერ მზის შუქი
მიფრქვეული არ იყო,
როცა ცირამ ციცქნა-ციცქნა.
ყვაჳილების რგვა იწყო.

ფერი ფერებს შეუფერა,
მწკრივი მწკრივზე ახარა.
ერთი კიდე დაუმშენა.
ამ ჩვენს ფართო გზა-შარას.

გადახედა ნაამაგარს
კაფანდარა ასულმა.
მოთენთილებს მოჰკრა თვალი,
წყალი გადაასხურა.

ცის ტატნობი საღამომდე
ღრუბლიანი ერჩია,
მით რომ ჩია ჩითილები,
ქკნობას გადაერჩინა.

მაგრამ ციდან მზემ სხივები
მიწას უხვად აყარა.
საცოდავად მოიღვენთენ
ყვაჳილები ყარყარა.

უცებ ცირაც ჩაიკეცა,
ჩამოყარა მკლავები.
ვერ ქნა, ველარ მოაშორა
მოთენთილებს თვალები.

მხოლოდ ერთით მას ნუგეშს გვრის
ციცქნა-ციცქნა რგულები —
დილისთვის რომ ყურს აცქვეტენ
გულმკერდდახატულები.

1963 წ.

თ ბ ი ლ ი ს ს

ისევ მომწყურდა შენი ნახვა, დედავ თბილისო,
შენთან ჩურჩული, შენი ღამე და ხეტიალი,
რისთვის დაეფარო, ფიქრო ჩემო, რად ვითილისმო,
უშენოდ გული არ ჩერდება, გული ტიალი.

როცა შენთან ვარ, შენი სუნთქვით ვარ ანთებული,
უშიშრადა ვარ, ვით რაინდი აბჯარასხმული,
მწამს ძალა შენი ჩემს ძარღვებთან შეერთებულა,
შენ ხარ სიცოცხლე, ნეტარება და გაზაფხული.

და ჰა, აქა ვარ, გინახულე, ლაღო ქალაქო,
გამშვენიერებს მკერდს დაყრილი თოვლის ფანტელი.
ჩემი სამშობლოს საამაყო მიწავ, ალაგო,
ღარჩები ჩემში მარად წმინდა და სანატრელი.

მე შენ მიწაზე ღლემდე ბინა არ მიძებნია,
შორი-შორ დავალ, გეკრძალები და გერიდები,
ერთს შემოგივლი გულის ძარღვს და ამაყ მთებიანს,
დაგშორდები და შენი ეშხით ავლილინდები.

1940 წ.

ზ ე ი მ ი

დროშები, ჩონგური, ვარდები, გიტარა.
ცხენები, მხედრები, ყვავილთა ლაღანი.
ცეკვავენ, მივარდნილ ქუჩებმაც იღარა,
გაწელეს გარმონი, შორს დასცხეს არღანიც.

მოდიან, მოდიან, მოდიან მუშები.
გუნდგუნდად, გუგუნით, მქუხარე ძახილით;
ოქტომბერს დროშები ზარ-ზეიმს უმშვენებს,
არასდროს გვენახოს ეს დროშა დახრილი.

ჩახჩახებს, ბრღღვიალებს, შუქს გვაყრის მზე იმის.
ვინც მტკიცედ შეება იმ დღეებს ნისლიანს...
ბინდდება, გრძელდება სახალხო ზეიმი,
და ცისკენ ციმციმა მაშხალებს ისვრიან.

1967 წ.

გ ა ზ ა ფ ხ უ ლ ი

სულ სხვა ეშხი აქვს უკვე დილის შუქს,
თითქოს სხვა მზეა, დღეს რომ ამოდის,
და კენწეროდან ხე თავს იწონებს
ახალთახალი ტანისამოსით.

ეზოში გავლა სულს ახასხასებს,
წყნარი დღეა თუ ნიავექარია.
ისე კვასკვასებს ატმის ყვავილი,
გულს ახალისებს, თვალს უხარია.

მთის წვერზე თოვლი ისევ ანათებს,
აქა-იქ ტყეშიც ჩამალულია.
ბარში კი სუსხის იწილ-ბიწილო
გატყდა, დღეს ნაღდი გაზაფხულია.

1966 წ.

მ გ ზ ა ვ რ უ ლ ი

ერთფეროვნება მომწყინდა,
ვისურვე გასეირნება.
ვარჩიე — საით სჯობია?
გულმა კოლხეთი ინება.

აქა ვარ, სადაც ყრმობისას
ფიქრით დატვირთულს მივლია.
წმინდად ვინახავ იმ ღლეებს,
თუმც უკვე ჩაფერულილია.

შავი ზღვის პირას ნაშენო,
ქალაქო არა მთიანო.
რაზან გზა შენსკენ ვარჩიე,
მინდა, რომ გაგეხმიანო.

ვერ ვფიცავ, უნდა გამოვტყდე,
უცებ თქმას არ ვარ ჩვეული,
ჩანაფიქრებით აჭრელდა
ჩემი ცხოვრების რვეული.

და ღღემდე ბუდეს ვერ გასცდნენ,
ჩაყუთულები მიცდიან...
ვერ შევძელ მათი აფრენა,
თუმც ფრთების შესხმა მიცდია.

და აი შენც ვერ გაკადრე
მსუბუქ შაირით ქებანი.
მსურს დამშვიდებით ვიმღერო
ნაგრძნობი, ნაოცნებარი.

თქვენ ძმა დაჰპარბეთ

მიას და დადას

თქვენ ძმა დაჰპარგეთ, ძმა ერთადერთი,
ზიხართ შავებით შემოსილები.
მეც თქვენებრ ერთი ძმა მომცა ღმერთმა
და თქვენ კი ჩემი ხართ ძმისშვილები.

გხედავ თქვენს ცრემლებს, თქვენს მწუხარებას,
უსიტყვო გლოვით, რომ გტკივათ გული,
ჩვენი ოჯახის შნო და ხარება,
შინ არ შემოვა აჩქარებული.

მას სძულდა ცრემლი, სძულდა წუხილი,
დაიმორჩილა უეცარ მარცხმა.
ის ბიჭი იყო ჭექა-ქუხილის,
და ქუხილითვე ქვას დაენარცხა.

მამას თუ ახრჩობს თამბაქოს ბოლი,
თქვენ ღებს კი მეტი მხნეობა გმართებთ.
ფეხს იდგამს უკვე მისი ობოლი,
მამით ობოლი, პატარა მართვე.

მასზე ზრუნეაა ღღეს თქვენი ვალი,
ის არის ახლა სინათლე თვალის,
ნუ შეიცოდებთ, დროდადრო მკაცრი
შესძახოთ მტკიცედ სიტყვა მართალი,
გულით მართალი, საქმით მართალი,
სიტყვით მართალი, რომ დარჩეს კაცი.

1967 წ.

მ ო ბ ო ნ ე ბ ა

თოვლის ფიფქებით შეიმოსა თხელა მაღალი.
დაფუსფუსებენ, საახალწლო მზადება არის.
ბუხარში ცეცხლის განუწყვეტლად გიზგიზებს ალი.
ხშირ მიმოსვლაში წამდაუწუმ კრიალებს კარი.

ბავშვები ფრთხილად დავტიტინებთ მოკრძალებულნი,
აღტაცება და სინარული სუფევს ჩვენს ხმაში,
როგორც ყვავილი, სუროს ფოთლით დამშვენებული.
შემოიტანა ჩიჩილაკი ბაბუამ სახლში.

შებინდა, მწუხრმა მოციმციმე სივრცე დაბურა.
შეიკრა პირი თეთრად აკრილ ნათოვარ ცაში.
აანთეს შუქი, მყუდროებამ დაისადგურა.
თხილამურებით ქალაქიდან მოვიდა მამა.

გახსნა ხურჩინი, აციმციმდნენ ჩვენი თვალები.
არ გვეუცხოვა ლედვის ჩირი, მსხალი თუ ვაშლი.
და საახალწლოდ საჩუქრებთან, ვით ნაპერწყმები.
მრგვალ მაგიდაზე ფორთოხლები აბრწყინდნენ მაშინ.

სულ ხუთიოდე იყო, მაგრამ ყველას გვერჩია
მზიური ფერი, სხვა ფერისგან გამორჩეული.
ის გახდა ჩვენი სანატრელი ხილი მზეწვია,
არად მიგვაჩნდა ბებოს პანტა და ბროწეული.

მოახლოება მაგონდება იმ ალიონის,
ლეღვა გულისა, სარეცელში ხშირი შერახევა,
ფანჯრის მინაზე მირჩენილი თოვლის ფიორი
და საახალწლო უცხო ხილზე ხელის შეხება.

ის დრო წავიდა, ჩემი სოფლის მინდვრებს ამშვენებს
დღეს ნარინჯების თვალწარმტაცი გარეგნულება,
დახუნძლულ ტოტებს ზღვის ნიავე შეაშრიანებს,
ალარ ნატრობენ დღეს ფორთოხლებს ჩვენი ბავშვები.

1950 წ.

ბართოზა მინდვრად

მაისი იყო, ჯონდისთან ერთად
მე ლელო-ბურთის თამაშს ვუმზერდი.
შეიკრა გუნდი და შეუერთდა
უეცრად ერთუერთს მრავალი მკერდი.

არის ყიჟინა, ღელვა, ხმაური,
დასტვენას მოჰყვა გახტომა წრიდან.
ატყდა მდეგართა აურზაური
და გზები შეჰკრეს ყოველი მხრიდან.

თაეგანწირული გარბის ყმაწვილი.
მკერდში ძალუმად ბურთიაბლუჯელი,
ფეხდაფეხშუა ქარი გასწივის,
და თითქოს ესმის სატრფოს ჩურჩული:

— გასწი! არ შედრკე, არ შეუშინდე,
„მტერმა“ მოგისწრო, ბიჭო, მარცხნივო,
შენ გაიმარჯვე, მეც დამამშვიდე,
შენი ჭირიმე, არ შემარცხვინო...

ხალხმა ასტეხა ჩოჩქოლი, სტვენა,
ჩამორჩენილთა ყვირილი ისმის.
უახლოვდება ჭაბუკებს ლხენა,
მთაზე რძისფერი სრიალებს ნისლი.

ჰა, კიდევ ერთი გარბენა დარჩა,
შავთვალას მკერდი და ბაგე ჭურთის,
მდინარის პირას აფრინდა ყანჩა
და გაიტანა ჯეჟლმა ბურთი.

ჯამარცხებულნი შედგნენ, შეჩერდნენ.
ერთუროთთან მწარე გაკამათებით,
და დარცხვენილნი ოფლს იმშრალეზდნენ
ახალუხის და ჩოხის კალთებით.

დაანთეს მინდვრად პატარა ცეცხლი.
მე ჯონდის ტკბილად ვესაუბრები.
დაირის რკალზე ჟღარუნებს ვერცხლის
ჟამგადასული უზალთუნები...

წრე შეჰკრეს, მზიამ დაჰკრა დაირას,
აბრიალა მაყვლის თვალები.
— ნელა დაუკარ, გოგო, ჩქარია!..
— არა, არ მიუყარს მე ნაწვალები
ლხენა, დავლური, თუ დროს ტარება,
უნდა ვიხარო, როს მეხარება...

და უფრო მძაფრად შემოკრა ხელი,
ათამაშა მოგრძო თითები.
— არ გირჩეენია იყო პირველი?
გადი, გაბედე, ნუ იმალები!

უთხრეს და ტოლებს დაშორდა ერთი,
მორცხვად ასწია ორივე მკლავი,
ცახცახებს მისი ავსილი მკერდი,
გაირბინა და დახარა თავი.

თვალი თვალს მოხვდა. გაფიცდა ვაჟი,
გოგო შორს უვლის, არ ეკარება.
სჰეჰეს სიმღერა, გახურდა ტაში,
და წრეს დაეტყო აზანზარება.

ისევ გაუსხლტა ვაჟს და წინ მიდის
გოგონა ლაღად, წყვილსა სცვლის წყვილი.
მინდვრად გაისმა ხმელი სიმინდით
გახურებული ცხენთა ჰიხინი...

ჰვიშხელ მოხუც კოლმეურნეს

გვალვა — ეს სიტყვა, ავი სიტყვა ხალხის მჩაგვრელი, მოგონებებში შემაყრუოლო, მკაცრი ხმით წივის. გლეხკაცი გვალვით გულდამწვარი, იყო მნატვრელი ზაფხულისა და გაზაფხულის ჟუჟუნა წვიმის.

შენ ცას მოწმენდილს გასცქეროდი მწყრალი თვალებით, როცა ზაფხულის მცხუნეარე მზე აქნობდა ყანას. ვერ გამშვიდებდა მთვარის შუქი, ვერც ვარსკვლავები. კართომით, კაშკაშით რომ ამკობდნენ ღამით ქვეყანას.

ვერ ივიწყებდი, თვალწინ გედგა მიწა დამსკდარი. მრჩენელი მიწა ბასრ თოხის პირს არ იკარებდა. დაუმწიფებელ, უსუსურ პურს ძირს ჰფენდა ქარი. ზაფხულის გრგვინვა გამხმარ მიწას აზანზარებდა.

თუ მთის მწვერვალზე გაჩნდებოდა ნაფლეთი ღრუბლის, მით ცის დაფარვის მოლოდინში გიძგერდა გული. ხშირი ნაოკით დაღარული, შეკრული შუბლით უცდიდი წვიმას, თითქოს ოდნავ გაღიმებული.

და თუ უეცრად ქარი ღრუბლებს გარეკდა ისევ, გადავლილ წვიმის წვეთი გაჩნდა ლოყას ვით ცრემლი. შეაბრუნებდი უხერხულად მზით დამწვარ კისერს, და მღვრიე თვალით ახედავდი ცას აწვდილ ხელით.

და გულდაჰრილი, ბუნებისგან გაწბილებული, იდექ, მდინარე შენს მახლობლად ქუხილით რბოდა, მზით მოქარგული, ფრთებაყრილი, გალაღებული, ტალღები მისი ზღვის ფსკერისკენ მიიჩქაროდა.

ის ზღვას ერთვოდა, გვალვა ნთქავდა ყანას და ბაღნარს,
ველ-მინდვრად იდგა მტვერი, როგორც ბული ნაცარის,
ზღვისფერ სიმიდის შრიალსა და საამო ღალანს
ნატრობდი, წვიმის წვრილ წვეთებზე ფიქრით დამწვარი.

ახლა, დროული, მხრებმოხრილი ქალარა კაცი,
ხედავ, არხიდან გადმოსული მჩქეფარე წყალი
ჩუხჩუხით მორბის, მოკისკისებს და გვალვა მკაცრი
ფრთებს ვერ შლის, მინდვრად მცხუნვარე მზის ნელდება ალი-

ეს მიხარია, მოხუცებულს არ გევალება
იშრომო მინდვრად, შერჩენილი რომ ხარჯო ჯანი.
მაგრამ ვერ იცდი, ჯაფით მოღლილ შენმა მკლავებმა
გსურს გამსახურონ, რომ გვალვაზე იყარო ჯავრი.

მიწის წიაღი როს მოითხოვს წყლის მიშველებას,
იქ მიისწრაფი, თოხით მხარზე, თვალებმზიანი,
რომ წელთა მიღმა გულსაკლავად დამქნარ ველებმა
უხვი მოსავლით გაახარონ ადამიანი.

საამო არის ხილვა შენი, მოხუცო, მაშინ,
როს თოხის წვერით გზას უკვალავ წყალს მოწიწებით,
ცდილობ ჩქერები წინ გაჭრილ კვლებს არ ასცდეს გზაში,
თოხის ტარს მტკიცედ მოქდომია ხმელი თითები.

მზის გადახრამდე არ სცილდები საყვარელ საქმეს.
ნათელს გფენს შუბლზე ტოტებდახრილ ბაღნარში გავლა.
მამაც ვაჟკაცთა გამრჯე მკლავებს ლოცავ და აქებ,
რომ შეანჯღრიეს შენი ყრმობის მჩაგვრელი გვალვა.

წვიმიანი შემოდგომა

წვიმით დაიწყო ეს სექტემბერი
და ისევ ქარსხმით გათენდა დილა.
მთას მოსავს მწუხრი ცით მონაბერი,
ჰაერში ჩიტიც არ აფრენლა.

სახლიდან მიწდგარად გასულა არ მინდა,
ოთახში ყოფნით გული მძიმდება.
ფიქრები საღი, სათნო და წმინდა,
წუთიდან წუთში გაგედრინდება.

უმწიკვლო ოფლით ღორწილდი ზეარი,
ყანა, ხეხილი უხვად მოსხმული,
რომ ისუსხება წვიმით და ჯარათ,
გერევა ბრაზი ყელში მოსულა.

სამტროდ მოსეულ ღრუბლებს, იცი, რომ
ვერ გადენიან მეველეები,
სხვა ათასი რამ რომ იოცნებო,
უმწიფარ ნაყოფს რით ეშველები.

თუ არ იდარა, თუეი როგორმე
არ მოირეცხა ღრუბელმა გული,
ვერ მოისვენებ და იწრიალებ,
უწყვეტი წვიმით შემფოთებული.

გაწვალეbs, გწიწკნის, გაბამს და გტანჯავს,
ამ თვეს თუ შერჩა ამინდი მკაცრი,
როცა საექვო გახდება გარჯა,
გარჯა მშრომელი ქალის და კაცის.

მეწადა მზისთვის აუგი მეთქვა,
მაგრამ ვერ ვკადრე მზეს სამდურაეი.
უცებ ჩავიცვი საადრო ჩექმა
და შევიხვით ბაშლაყით თავი.

ჩაფიქრებული ზეცას გავცქერი,
და მენატრება დარზე დარები,
ლმუის, ღრიალებს მღვრაე ჩანჩქერი,
მე მზეს ეზოდან ვემუდარები:

— ჯერ შემოდგომა ისევ წინ არი,
მზეო, მოგვალხენს შენი მშვენება.
ნუ გაგვიძვირდი შუქმომცინარი,
ახლა სჭირია ხალხს მიშველება.

ტაშისკრელ მევნახეთა კარავში

ზაფხულმა უკვე მიითვალა დღეები თვისი,
შემოდგომის მზე აფერადებს ბალში ხეხილებს.
შორს, მთის კალთებზე იწეწება მსუბუქი ნისლი,
ამკობს ნაყოფი ვაზებს ლერწებგადაგრეხილებს.

თვალებს იტაცებს შეთვალული ყურძნის მარცვლები.
ჩერ მოსაწყვეტად არ სწევია თუმც მათ არავინ.
დარს დაეშურენ ტაშისკრელი ვაზის მცველები,
და ერთი დაკვრით მშვენიერი დადგეს კარავი.

მზე მიიმალა, მიიმწუხრა, დაანთეს ცეცხლი,
ირგვლივ მოუსხდნენ, გაიმართა სჯა და ბაასი,
მიმოაფრქვია მთვარემ სივრცეს სხივები ვერცხლის,
გაალამაზა მთა და ბარი ისეც ლამაზი.

სახელდახელოდ იქვე ძმური სუფრა გაშალეს,
მხცოვანთაგანმა სასმისის ხელი შეავლო ნელა:
— საცაა რთველი, მეზობლებო, გვეწვევა მალე,
ბუნებას შევთხოვ უხვ მოსავლით გვალხინოს ყველა.

— ამინ! — შესძახეს და ასწიეს მწყობრად ჭიქები,
შესევს, იამეს და პატარა სიმღერაც ითქვა,
მცირე ხნის შემდეგ შეიშმუშნა თამამად მხრები,
აუჩქარებლად, მოკრძალებით განაგრძო სიტყვა:

მან აღღერძელა და დალოცა ყველა ისინი,
ვინც მათ ბალნარებს, მათ ნათესებს არ უღალატა,
ვინც კი უვლიდა ამ ვენახებს გულის სიამით,
საერთო საქმეს წმინდა ოფლი თან გაატანა.

ყველა მიემხრო... ერთი სასმისს არ გაეყარა,
ასე დაიწყო: — გული მერჩის და არ თქმა მიმძიმს,
გთხოვთ მომისმინოთ... ამ დღეებში, შინ ვართ თუ გარეთ,
თვალში გვაკლია ყველას კაცი ძმასავით ღვიძლი.

ბევრს აღარ ძალუქს, გულწრფელობით მას დაეტოლოს,
გამოგვაცუდა, ერთ ქერქვეშაც გექონია ბინა.
ხშირად წასულა მტკვარზე ბადით ის მისთვის მხოლოდ,
ღამით მოწყენილ ვაზის მცველებს რომ მოგველხინა.

ამ წლის დასაწყისს ჩვენთან იყო, აქ გვედგა მხარში,
დღეს ავად არის და მკურნალობს თბილისში იგი,
არვის რჩებოდა უკან ვაზის მყნაში თუ სხელაში.
მას დღეგრძელობა აი მათთან ეკუთვნის რიგით.

ჩოგნასან სანდრას მოგაგონებთ ამ სიტყვით, ძმებო,
იყოს ჭამრთელი, კაცი საქმით ალაღ-მართალი.
ისევ სწევოდეს ამ ვაზნარებს, მის საოცნებოს,
და გაელიოს ჩვენთან ერთად ღვინში ზამთარი.

ამ წრფელმა სიტყვამ შეაჩერა განრისხებული
სუფრის უფროსი, გაეცალა იერი მკაცრი...
წამოშარტა... ფეხზე დადგა დაფიქრებული,
და სხვებთან ერთად აღლეგრქელა მათი ძმაკაცი.

ესიამოვნათ, გაეხარდათ ეს ვაზის მცველებს,
ხმა ხმას შეუწყვეს, ყრმათაგანი აღარ ცხრებოდა.
მათ ტბილ ქუეყნაში მთვარის შუქით შევერცხლალ მტევენებს
მცირედი, მაგრამ მაინც სიტკბო ემატებოდა.

ამ სიწყნარეში

ამ სიწყნარეში მე ყოფნა მხიბლავს,
ამ სიჩუმით ვარ მე ბედნიერი.
აქ მითენდება მე ხშირად დილა,
ნათელი, მშვიდი და მშვენიერი.

შენ კი ქალაქი არ დაგიტმია,
ვერა და ვერა, ველარ შორდები.
მრავალჯერ დაგცა, შემოგიტია,
მე გაგიხსენებ და მეცოდები.

1968 წ.

* * *

დეკემბრიდან
თოვლი მფარავს;
აპრილამდე
თოვლქვეშ ვცხოვრობ, .
მაგრამ ჩემი
სამოსახლო
მაინც არის საუცხოო.

1958 წ.

მშობლიურ სოფელში

მთელი დღე მარტო ვიარე იქ, სადაც ვიშვი, ვიზარდე,
გულს არ კაწრავდა იარა, 'კუკურად მიველ, ვივარდე.
ვინ გამიბედავს ურჩობას, მე რომ სამშობლო მიყვარდეს.

მიყვარდეს მე ის მიდამო და იმ ჩანჩქერის დინება,
რომელმაც ძუძუ მაწოვა, ჩემი გამოზრდა ინება,
ბუღბუღად მხდის და მამლერებს მე მისი აღორძინება.

ჩემი ბავშვობის დღეები ურჩი იყო თუ ალება,
ამ ხეივანში უელია, ჩურჩულებს, აქ იმალება,
აქ შემეფეთა პირ ველად გოგონა მაყვლისთვალეა.

ჰოდა, ძმობილო, აქ მოველ, იქა ვარ, სადაც ვიზარე,
აღარ მხვდებიან მგზავრები ნალვლიანი და მწუხარე,
ყანიდან ისმის ყანური ვაჟკაცური და მქუხარე...

1936 წ.

ყალბი ყოფილხარ

ზღვა ღელავდა, იდექ ტოლთან
ახალგაზრდა ქალი.
მღელვარე ზღვა შეტორტმანდა,
შეგვაშხეფა წყალი.

ზვირთი ზვირთებს დაეჯახა,
ყალუზე შედგა ტალღა.
ზღვა ქიდილით და ქუხილით
მიილტვოდა მაღლა.

დაიგრაგნა, ძირს დაეცა
ტალღა ცისკენ მსრბოლი.
და დაიძრა ნაპირისკენ
ზვირთი ზვირთთან ბრძოლით...

და ჰა, ნაპირს მოაშურა,
მძლავრად დაიქუხა.
ამ დროს შენმა დაწივლებამ
ყველა შეგვაწუხა.

— მე-ში-ნია, მე-ში-ნია, —
იძახოდი თრთოლვით.
წარმტაც სურათს დააშორე
შენი თანატოლიც.

ყველა იქ მდგომს ზღვა გვხიბლავდა
მძლავრი, ბობოქარი.

შენ მის ცქერას განერიდე
ახალგაზრდა ქალი...

რომ არ იყავ შენ გულწრფელი,
ეინ არ მიხვდა მაშინ.
ეს აშკარად იგრძნობოდა
შენს ქცევას და ხმაში.

ქალო, ნუთუ ველარ ამჩნევ,
ეგ ხმა რომ არ გშეენის...
არ გრცხვენია, რომ გავიგეთ
ჩვენ სიყალბე შენი?!

1954 წ.

ნეტარი, წუთი

რომ არ ველოდი, ისე უეცრად
მე ბედნიერად ვიგრძენი თავი.
ეს საამური ნეტარი წუთი
ასე გაგრძელდეს ერთხანს ნეტავი.

დალამდეს ასე, გათენდეს ასე,
გზადაგზა ასე დიდხანს ვიარო.
და გულმოკლული თუ შემხედა მგზავრი,
ეს ჩემი ხვედრი გავუზიარო.

1966 წ.

რიონქანის მუშებს

მეც თქვენთან ერთად ამ დიდ ლოდებს დავჭიდებივარ,
ამცობს ამ ლოდებს ჩვენი შრომის და ბრძოლის ეშნი,
მეც მიბრძოლია ამ გვირაბში და მირბევია
მკვრივი კლდეები წერაქვით ხელში.

მეც თქვენთან ერთად ღამეები გამითევია
ლალუმის კვამლით თაღშებოლილ გვირაბის გულში,
დღეს თუ ეს კვამლი თქვენ მნათობად გადაჰყავთ,
მეც წელილი მიძღვის, მეგობრებო, ამ სიხარულში?

რა ჩქარა გარბის ეს დღეები, რა სწრაფი არი, —
მაგრამ იმ დღეებს, იმ ღამეებს რა დამავიწყებს,
როცა ლალუმი სკდებოდა და ლოდთა ზანზარი
დაგვამსგავსებდა ფრთებდაშვებულ გულად არწივებს.

გავიდა ღრონი და დაიფშვნენ მუნჯი კლდეები,
ჩვენს ნაფეხურზე ურჩ მდინარეს გააქვს ჩქაფანი,
მღვრიე რიონი აციმციმდა ვარსკვლავებივით
და მოჩანს როგორც ოქროს ფაფარი.

1953 წ.

ქუთაისელ მემორებს

მისაყვედურეთ: რად დავივიწყე
შენ ჭაბუკობის უტყბესი კერა.
მე ხომ ცხოვრებას ახლა არ ვიწყებ,
რა დამაღიწყებს იმ გულის ძგერას
და იმ ჩემს პირველ გულწრფელ სიმღერას,
აქ ამ ქალაქმა რომ ააჟღერა.

რა დამაღიწყებს ქუთაისს, ძმებო,
ქართულ ქალაქს და ჩემს კეთილ ღედას.
ჩემთვის იყო და არს საოცნებო
მისი იერი და შემოხედვა.

შევცქერი ცას და სახე ბრწყინდება,
მით მოხიბლული წამწამებს დაეხრი,
აქ ვარ თუ სხვაგან, არ მაღიწყდება
ბალის მახლობლად ახალი სახლი.

ჩვენი ქალაქი, ვხედავ, წინ მიდის,
ვაუკაცდება და წარმტაცი ხდება,
შემომნახველი ქართულ სიწმინდის
და მისი მარად დამცველი ღედა.

ნუ მსაყვედურობთ, ვერ დავივიწყებ,
ძმებო, ქუთაისს კუბოს კარამდი,
მე ხომ ცხოვრებას ახლა არ ვიწყებ,
ტრფიალს მისდამი ხომ არ ვფარავდი,
მე აქ ყრმა მოველ სამეგრელოდან
და ამ ქალაქში გავქალაქავდი.

მერი ნიჟარაძე

დედაქალაქში ცნობილ მგოსნებთან
ჩემს ვინაობას თუ გავეამხელო,
მწამდა, მეგონა, ყრმა მეოცნებე,
ყველა ოცნების კარს გავაღებდი.

სადაც გამოვჩნდი ჩემი რვეულით,
ერთი ალალი უცხო სტუმარი,
ყველგან, ყველასგან ხმაამღვრეული,
შევრჩით ერთმანეთს მე და უარი...

ვიხეტიალე, მწვავდა იარა,
მწარე იარა გაწბილებულის...
ფიქრებით დაჭრილს შემხვდი თუ არა,
ერთი ფართქალით გამითბე გული.

საუბრის შემდეგ, ბევრჯერ, ბევრისგან,
რჩება ხინჯი ან სიყალბის ლექი.
არ მქონდა ჩვევა ენამქვევრისა,
არც შენ მაწამე ენის მოჩლექით...

შემომამჩერდი ღუმილით შველის
/ღამე ნათევი მქონდა წვლებით/.
— თუ გაგიჭირდეს, მე და ვარ შენი,—
მეუბნებოდა შენი თვალები...

მიმოიხედე, აჩქარდი მერი,
გვშორდები, უცებ კარი იღება...
და იმ ნესტიან კედლების ცქერით
ისეც დაღლილი თვალი იღლება.

ვცდილობ ოცნება არ იქცეს ნაცრად...
ხან ვიტრუნებით ოთახში ორნი...
იქ მაშინ დიდხანს. დიდხანს შენს ნაცვლად,
თამბაქოს ბოლი იღვა ჩვენს შორის...

არ ვარგა, კაცის ნამაგარი
გვავეწყდება ან გულში მძაღდება...
მე მისი მახსოვს რჩევა ამგვარი:
— შენ თუ თბილისის გსურდა ალება,
გაქრა იმედი... გაქრა ოცნება...
არ გაგიმართლა... არ გაგიმართლა...
არ შევლის ჯავრი, არც დამორცხვება,
გამაგრდი, ბავშვი თუ არ ხარ მართლაც...

არას შეგმატებს წუწუნი, კენესა,
დაწუნებულით წრიალ-წრიალი...
მე წამოვდექი და შემომესმა,
ჯიბეში ვერცხლის ფულის ჩხრიალი...

შინ, გარეთ, ისევ აწეწილ სულით,
არ მეყო ერთი შეხვედრა თბილი.
შარს ავერიდე და გულმოსული,
დავემშვიდობე მრისხანე თბილისს...

ეს იყო ცხრაას ოცდარვა წელი,
...რამდენი თრთოლვა... ღელვა... ხარება...
ლამის თევა თუ კანკალი ხელის—
არ გვაკლდა შიში, არც მწუხარება...

მერი! ვიცი, რომ არ ვამბობ ახალს,
და მაინც მერჩის ამ თქმის წადილი,
ფრთხილად ატარე, არ შეგილახავს
ღისა და ღედის წმინდა მანდილი.

იყავ მდიდარი ხშირი სტუმრებით,
არ სწუხდი მათი ნაფეხურებით...
და პოეზიით გატაცებულებს
დაუმაღლებლად დაგვაპურებდი...

შორსაა ახლა ის ტყე, ის მოლი,
ის კლდეები თუ, ის ჩანჩქერები.
სადაც მღეროდი ხმით შემაქრეოლით,
მგოსნების ჩოჩქოლს რომ აჩერებდი...

მისთვის არ მითქვამს ეს ვრცელი ლექსი,
მით ვინმეს გული რომ აფუჩვილო...
შენ მოგეფერე, ვისიც არ მესმის
მე წარამარა „ძმაო“ და „შვილო“...

უღელს სწევ მასთან, ვინც ხალხს გასძახა:
— არ მწამს სიცოცხლე ნასათუთარი...
მკლავები მაგრად დაიკარწახა,
უკან დახევას უთხრა უარი...

არა, არ მინდა, არ მინდა, მეტი,
ჯერ მომიქნიოს სიკვდილმა ცელი...
და თუ ღრმა მოხუცს მეცვლება ფერი,
ვინატრებ შენი დამეცეს ცრემლი.

1971 წ.

ახალგაზრდა მომღერალი

შემოდგომის მზემ მიაფრქვია ფანჯრების მინებს
სხივები უხვად, აივანზე სიჩუმე სუფევს.
ქალის საწოლთან ხალიჩაზე დახატულ ირემს
მზე თვალმომტაცად, საოცნებოდ ხის ტოტებს უფვნს.

გამოეღვიძა, თვალს მიაპყრობს საყვარელ ცხოველს.
ათამაშდება ირმის ტუჩთან ფოთლები ხისა.
ტყეობა სურათით, ხელისშემშლელს არვის მოელის,
უცებ თვალები დაუხუჭა სხივებმა მზისა.

წამოდგა ფრთხილად და ხალათი შემოიხურა,
დაიძრა... ყელი მოიღერა როგორც ირემმა.
ციაგებს სივრცე, დილის ნისლი მთის მწვერვალს ბურავს,
ყვიანა დასცეს ზვრებს მიმავალ ბრიგადირებმა.

გასცქერის, უსმენს ბუნების და ადამიანთა
შეხმატებულებას, შეურხევლად ლელავს, ენთება.
უცებ მის თვალში შეხარების შექმა ინათა,
ათრთოლებული სულის წადილს შეუერთდება.

მშვიდდება, უნდა მღელვარებას გზა ფრთხილად მისცეს,
ფრთები შეასხას აჩქარებულ თვის გულის ძგერას,
მიმოიხედა, ცას თვალი ჰკრა, მოჰფინა სივრცეს
უგულწრფელესი, უდრტვინელო, ლალი სიმღერა.

ჯოხს დაყრდნობილი ბერიკაცი გზად მიმავალი
შედგა, მომღერალს შეაჩერდა სმენად ქცეული,
მან დაამთავრა, გადმოღვარა ლელვა სულისა,
მიეყრდნო კედელს, ქანდაკებას ჰგავდა სხეული.

მოხუცებულმა ზე ამართა მოხრილი მხრები,
წარსდგა ნაბიჯი, აბუბუნდა ხშირ სუნთქვით, ქშენით:
— მადლობელი ვარ, მადლობელი, გახარებისთვის,
შენც გაიხარე, დაილოცოს მშობელი შენი.

1954 წ.

ბარიტის მემალარმუს

(ექსპრომტი)

შეგხედე, როცა ბილიკით
სახეგაშლილი მორბოდი,
გახალისებდა ოცნება,
როგორც გლახს ყანის მორბოდი.

მოგვიახლოვდი, დაგვხედე,
თვალში მზე ამოგდიოდა,
მხრებგაშლილს ოფლი სახეზე
ნამივით ჩამოგდიოდა.

სთქვი: — კაშიეთში აღმოჩნდა
ბარიტის თეთრი მთებიო,
მე ლოქნარიდან მოვდივარ
და ზეიმს ვუერთდებიო.

უნდა საჩქაროდ წავეილო:
ბური, ზონარი, ფალია,
რომ ავაფეთქოთ, ლალუმი,
შევაზანზაროთ მთანია.

შენი სურვილი ვისმინეთ,
იჩქარე, სადაც გელიან,
კვლავ გაგვახარე, ჩვენს მთებში
მადანი უღეველია!

1930 წ.

თოვლი და ვაზი

თვეა თითქმის, თოვს და ბარდნის,
ხან გვხიბლავს, ხან გვაბოროტებს,
აქ წვერი სჩანს ზვარში ბარდნის,
იქ კი აჩუქურთმებს ტოტებს.

ისე თოვს და ისე ბარდნის,
თოვს დავაგლე სწრაფად ხელი.
სანადიროდ გადავარდნილს,
მივალ, მიმაქვს გული ცხელი.

მთის ქარბუქი მეხვევა გარს,
მსუსხავს, ოდნავ შემაციებს,
დათოვლილი ხეები ჰგავს
აყვავებულ აკაციებს.

ვერ გავმართე თოვლში მუხლი,
ტყეში შეჭრა არ ხერხდება,
აქ კი თოვლის ახალუხით
შემკობილი ნაძვი მხვდება.

თითქოს ასე ნაჩვევია?
ისე კარგად ჩაუცვამს რომ,
მას ეუცქირო მირჩვენია,
ვინემ ნადირს ჩავესაფრო.

უმაღლესი გარინდებამ,
ჰქრება ლხენა ჩემი წილი.
და მე თვალწინ დამიდგება
ვაზი თოვლში ჩაღწეული.

ნაფერებ ვაზს მკერდზე აწევს
თოვლის მთა და მთაგრეხილი,
ლამაზ ლერწებს ველარ არწევს,
იქნებ ტირის გატეხილი.

ცა საცაა აცელქდება,
ჯანს გადიურის გაზაფხული,
რტოზე კვირტი აფეთქდება
მგალობლების ჟრიაშულით.

მივა ვაზთან მევენახე,
ლერწს წამოსწევს განაბული.
სამამულეს რომ ვერ ნახავს,
ატკივდება ბეჩავს გული.

განა ერთხელ იგი მაშინ
შეკრთება და გაფითრდება?
როცა ჩამოივლის ზვარში,
წყენას წყენა დაერთვება.

ვაზზე ფიქრით არასოდეს
ლამე თუ არ გითევია,
თუკი იმის საალერსოდ
არ ამდგარხარ უთენია,

ეხ, რა იცი, რა მწარეა
მისი მწყრივის გამეჩხრება,
როცა ეხლიჩება ლერწი,
სამამულე რქაც არ რჩება....

დგას საბრალო გადასხლული,
ტირის, ტირის, ცრემლად დნება,
მის ირგვლივ სხვა ასი ხარობს,
ის მაინც არ გავიწყდება.

ცხადი გახდა თოვლის მტრობა,
ვერც ვერასგზით გაიბრძოლებ...
მწარე ფიქრთა გასაქრობად
თოფი მძლავრად გავისროლე...

1960 წ

გაზაფხულის დღეები

ნაირფერებით დამშვენებულ სოფლის წიაღში
დიდს თუ პატარას უღვივდება შრომის ხალისი.
თავსაფრიანთა ჯგუფი იღწვის ხეხილის ბაღში,
მინდვრად გაქრილი ბრიგადირის მკვეთრი ხმა ისმის.

მკედელმა ცეცხლი გააჩალა და მისი ალი
სახეს უნათებს და ოქროსფერ შუქში ტრიალებს.
საგაზაფხულო სუფევს გარჯა აქ დაუმცხრალი,
ქშინავს ქურა და კვამლში ჰაერს შეაშრილებს.

უხე მოსავლისთვის ვაჟკაცური ბრძოლა გაჩაღდა,
შრომის წყურვილით ანთებულთა ყიჟინა ისმის,
გუგუნებს მძლავრი რკინის ხარი მინდორზე ლაღად
და ბოლს რგოლებად წამდაუწუმ ზეცისკენ ისვრის.

აგერ მდინარეს შეებნენ და ჯებირს აგებენ,
მღელვარე ტალღებს მოხდენილად შეუქრეს ფრთები.
შორს მიმავალნი ზურგშექცევით მიბუტბუტებენ
დამარცხებულნი, დარცხვენილნი მღვრიე ზვირთები.

იბრძვის სოფელი. გაზაფხულის საამო დღეებს
საერთო შრომით შეეგება ყრმა და ქალარა.
დაეტყო ზრუნვა ვაზებს, ბოსტნებს, ხეხილის ბაღებს,
იხვნება მიწა, ხნულში თესლმა ჩაიხარხარა.

მხნე კოლმეურნე, წარმტაც ცის ქვეშ ამღერებული,
მიარღვევს ყამირს, ძალას ჰმატებს ღუგღუგი ბორბლის,
და ამბობს: — შევხვდეთ შემოდგომას გახარებული,
ჩვენი ბედლები ამოვავსოთ ოქროსფერ ხორბლით.

1951 წ.

* * *

მაისის დილა კაშკაშებს,
ვენახს ახვევენ ქალები;
ნშირად ძილს უფრთხობს ვაჟკაცებს
ერთი მათგანის თვალები.

აქ იგი ისე ტრიალებს,
ისე სწრაფი და ჩქარია,
ვაზის ლერწმან რომ შრიალებს.
მისი თავსაფრის ქარია.

1954 წ.

ს ო ფ ლ ა დ

სოფელს ესტუმრე და იქ ისვენებ,
შენს გამზრდელ ეზოს, მინდვრებს ეწვიე,
წინ გეხატება ის მთა, ის ველი,
ხე, რომლის შტონიც შენ გირწევია.

აგერ ის ცაცხვი, სადაც უქმე ღლე
ჩონგურს უკრავდნენ, ისმოდა ტაში.
გწყურია ღლესაც ირგვლივ ურბენდე
ცაცხვის ხეს უკვე არც ისე ბავშვი.

იქ კოლმეურნე ოდას აშენებს,
სადაც ტოლებთან ბალახს თელავდი,
შენი სოფელი გალხენს, გამშვენებს,
ხშირად ვერ ცხრები გათენებამდი.

უმზერ, ვერ იცან შენ ის უბანი,
სადაც ხეები იდგნენ, ვით ძნები,
როგორც ამბავი ნასაუბრალი,
გამქრალან სადღაც უმგვანო გზებში.

ხარობ და ლაღობ ამ სილამაზით,
თვითონ ლამაზი სახის მფლობელი,
გამკობს, გბადრავს და უფრო განაზებს
სახეშეცვლილი შენი სოფელი.

1936 წ.

დალოცვილია მისი ჰიშპარი

აქ, ამ სოფელში არის ერთი პურის მცხობელი,
მადლიერია მისი შრომით ყველა მშრომელი.

მისი მარჯვენის ნამაგარს — პურს რომ შეხედავ,
არ მოისურვებ სინჯვას მისას, ხელის შეხებას.

არ დაგჭირდება ასარჩევად თვალის ცეცება,
თითს რომ დააჭერ, გარმონივით დაიკეცება.

იგი ისეა დაბრაწული, ისეა წმინდა,
შინ მიტანამდე გზაზე ყუა მოსტეხო გინდა.

თვითონ მცხობელი ერთი შავი, ჭმუხი კაცია,
სადაც არ ნახავ, მუდამ სადიდ, სუფთად აცვია.

უყვარს ღროდადრო მას მოლხენა მის ტოლ-კაცებთან,
ბაასში შექრა, შემართება და გაცეცება.

თრობისთვის შესვას, ეს არ არის მისი სურვილი,
სურს, ასში ერთხელ რომ მოიკლას ღვინით წყურვილი.

ვინმე ნახელავს თუ შეუქებს, თუ მოუწონებს,
შეიშმუშნება და ღიმილით მხარებს შეისწორებს.

დალოცვილია სოფლისაგან მისი ჰიშპარი,
რადგან იციან, ნაარმალთ შინ არ იჩქარის.

სიხარულის დღეები

I

ასცილდა ქვიტყირს თეთრად თლილი მუხის კედელი,
ახალი ოდა კაკლის ახლოს სწრაფად შენდება.
ირგელივ ფიცრების კრთის სინათლე და მშენებელი
ხშირი კაკუნით სახლის ქონგურს უახლოვდება.

ზაფხულის დღეა, ქრის ნიაგი მშვიდი და წყნარი,
დიასახლისმა ცაცხვის ძირას გაშალა სუფრა,
ამოიტანა ცისფერ ღოჭით წყაროდან წყალი,
თავზე წაიკრა თავსაფარი თოვლივით სუფთა.

ყურებთან თმები შეისწორა და ძველი სახლის
აივნის ბოძთან ჩამოჯდება ჭაფით დაღლილი.
ყელზე ნიაგი ეფერება და იქვე ახლოს
ირხევა მოლზე ტანმორჩილი ალუბლის ჩრდილი.

დამშვიდებული ზის, ოცნებით ტკეპა და ხარობს,
ღაფთაყაცებას რომ მოესწრო ვაჟიშვილისას.
ხანში შესული გული მისი ამ დღით ნეტარობს,
რომ მოსულია დრო — მშობლების სიხარულისა.

ხელისშემშლელი არ ეგულვის მას სოფლად არვინ.
რომ შეაჩეროს ამ მაღალი სახლის შენება.
მაღე, სულ მაღე დამთავრდება, გადიხდის ქორწილს,
შემოვა ფრთხილად პატარძალი — ეზოს მშვენება.

წამწამდახრილი იმ დღეს უცდის სულგანაბული,
სახეს უნათებს ის წუთები, ვით შუქი მზია —
როცა გულ-მკერდში სიყვარულით ჩახუტებული
ჩვილ შვილიშვილით ინახულებს მეზობელს მისას.

ამ წმინდა ფიქრით გაუბრწყინდა სათნო თვალები,
მოესმა გზიდან საუბარი მამა და შვილის,
კაბაზე ხელი ჩამოისვა და მოკრძალებით
ყანიდან მოსულთ შეაგება ღიმილი ტკბილი.

II

შემოდგომაა, მზე კაშკაშებს, დატება დღეები,
სოფლის დიდ გზაზე არ ნელდება ტყლაშენი შოლტის.
აეალებს ახარებს ქარვისფერი კომშის ხეები
და გახლეჩილი ბროწეულით დახრილი ტოტი.

აქ კი მთავრდება კარ-ფანჯრების ჩამოკიდება,
ისმის მინის ხმა და ალმასის წყრილი ნელი.
ამ ჩუქურთმიან მაღალ ოლას რომ აკვირდები,
არ შეიძლება არ დალოცო ოსტატის ხელი.

დიასახლისი დღეს დილიდან არ ჩანს ეზოში,
განთიადისას კოლექტივის ბრიგადას გაჰყვა.
წასვლის წინ სახლის მშენებლებთან მოიბოდიშა,
და სხვებთან ერთად ტეხს სიმინდებს მდინარის გაღმა.

მინდვრად წყრთიანი ტარების გორები დგება,
შეუჩერებლად შარაგზაზე მიდის ურმები,
მანქანის ხმაზე მეხრე ხარებს წინ დაუხვდება,
რომ ფიცხ მოზვრებმა არ დაწყვიტონ აპეურები.

— შაბაშ, შაბაში, — ბრიგადირის ისმის ძახილი,
ჩერდება ტეხვა, ისვენებენ გამრჯე მკლავები.
სამხრობის დროა, ყველა ჩრდილებს უახლოვდება,
კალათას ფრთხილად ჩამოდგამენ ხიდან ქალები.

დასხდნენ ჯგუფ-ჯგუფად, ერთი ჩრდილი თითქმის იკმარეს,
მრავალ წელს ისევ მშვიდობა და ლხენა ისურვეს,

ჩაიკისკისეს გოგონებმა, მხრები მხრებს გაჰკრეს,
ნაქუჩალები ააცალეს დოქებს და სურებს.

კოლმეურნენი პურ-მარილზე ერთურთს იწვევენ,
წაიმღერებენ და იცლება ტკბილად სასმისი.
ქმარ-შვილს შეხედავს და მეზობელს ჭაქას მიაწვდის.
ახალი ოდის მეპატრონე დიასახლისი.

III

დასრულდა სახლის მშენებლობა, უკანასკნელად
ბურბუშელები აივნებიდან ჩაფრინდებიან.
და ლეჩხუმელი ოსტატები შინ წასასვლელად
ჩვეულებრივი თადარიგით ემზადებიან.

ქრელ ხურჭინებში ჩაალაგეს ღურგლებმა უკვე
თარაზო, ეჩო, შალაშინი და ნაჯახები.
ნაბდები მაგრად შეახვიეს, თასქებით შეკრეს,
სახეზე ოფლი შეიმშრალეს, გაშალეს მხრები.

დასხდნენ, თუთუნი გააბოლეს, თვითვე სტკებებიან
სერჯე ამაყად ამართული ლამაზი სახლით.
იქვე მახლობლად დაცუცქულა, შესჩერებია
ღურგლებს თვალებში ყურფართხუნა პატარა ძაღლი.

სახლის უფროსმა მეზობლები გადმოიწვია,
სახელდახელოდ რომ დალოცონ ოდა ახალი.
ერთ მათგანს თავი ცისკენ ცერად აუწევია
და მარტო მოდის ხანდაზმული, ტანად მალალი.

მიმოიხედავს, დაკვირვებით ათვალიერებს
კიბეს, აივანს და კედლების სინჯვაც ინება,
როს ცალი ხელით იგი ბოძის სცდის სიძლიერეს,
მშენებლებს ჩუმად ულვაშებში ჩაეცინებათ.

სტუმარმა სტუმარს გადაჰხედა, ჩაუკრა თვალი,
ოსტატებს იპყრობს ალტაცება, ლხენა, ხალისი,
ბუზრის მილიდან იკლაკნება ცისფერი კვამლი,
ჯამ-ჭურჭლით შედის დიდ ღარბაზში დიასახლისი.

იწყება კრძალვით წინაპართა წესი ჩვეული,
სიტყვას აიღებს ბრგე მოხუცი მხრებამართული.
ამეტყველდება კაცი სოფლად გამორჩეული,
საამო ენით მან დალოცა სახლი ქართული.

IV

მთიდან მნათობმა ამოყარა ოქროს სხივები,
დაისაკუთრა ცის კიდური ფირუზისფერი,
ნისლშერჩენილი გორაკები მზეში ლიეღივებს,
სულს ახალისებს დღე დიადი, სიკეთის მფენი.

ასეთი თბილი დეკემბრის თვე აქ არვის ახსოვს,
ხეებს ჯერ კიდევ შერჩენია მკრთალი ფოთლები.
სივრცეს შეარხევს და საამოდ გაიშხუილებს
ფრინველთა გუნდი უეცარი გამოქროლებით.

მიმოვიხედავ, გამახარებს, ამაფრთოვანებს
ახალი ოდა მზის სხივებით გაბრწყინებული.
მისი კედლები იცინიან და ჰფენს სინათლეს
ეზოს ფანჯრები, თეთრ ფარდებით დამშვენებული.

მრავალთა შორის ეს ოჯახიც ამ ნეტარ დილას
მადლობის გრძნობით ანთებული გულებით ხვდება.
თუთის ხის ტოტზე ერთი ჩიტი ჭიკჭიკებს ტკბილად
და სასოებით შენახული ქვევრი იხდება.

სალამოვდება, ხეთა ჩრდილი შორდება მიწას,
აკუნტრუშდება ხბო დედის რძით გაღალღებული.

კაკლის გაბარჯულ ტოტებს შორის გემივით მოსჩანს
მაღალი ოდა — ელნათურით გაჩაღებული.

რადიომიმღებს ყურს მიაპყრობს მამა და შვილი,
დიასახლისიც ჩამოჯდება, ჩამოისვენებს,
მხრებზე ახურავს სადღეისო თეთრი მანდილი
და მოსკოვიდან საზეიმო სხდომას ისმენენ.

1950 წ.

ახლა რუსთავეში მუშაობს იგი

მისაუბრია მე მასთან ხშირად.
ბევრჯერ ყანიდან მოსულა ჩემთან.
და მის გულითად სიცილს ნიშნავდა,
კბილებს როს თეთრად გამოაჩენდა.

მას ერქვა სოფლად მართალი კაცი
და იყო ალალ შრომით განთქმული,
ახალ ხუთწლედში, რუსთავეში როცა
დაიწყეს დიდი საქმე ქართული...

მან იქ პირველმა ისურვა წასვლა
და საფიქრალი ისლა რჩებოდა,
რომ საქართველოს ახალ ხერხემალს
მისი ძალ-ღონე შემატებოდა.

წავიდა, შემდეგ არ შემხედრია,
და ღღეს უეცრად ქუჩაში ვნახე.
მე კოლმეურნე გლეხი მახსოვდა,
მაკვირვებს მისი მუშური სახე...

ის გამოცვლილა და სულ სხვა კაცი
დგას ჩემთან ახლა ძარღვიან ხელით.
და საოცნებო სურათს მიხატავს
სოფლის ცხოვრების უბრალო მთქმელი.

ვესაუბრები და მის მაჯაზე
ითვლის საათი წკარუნით წუთებს.
მას გაზეთები უჭირავს ხელში,
ჯიბიდან უჩანს სათვალის ბუდე.

და ყველს საშობ სიტყვები შიხი,
როგორც ჩიტების ფიფილ-ხივილა,
შეტყუებს ზეცას და მოვრევა
ჩვეულებრივ საშობ ღამელა.

1952 წ.

ჰაბუკი მუჰენახის სიმღერა

ვაზო, იხარე, მახარე,
ხლართე ხარდანი ლერწებით.
ჯერ პატარა ხარ, ჩვილი ხარ,
დრო მოვა, დაიძერწები.

ნუ გეშინია, მოგივლი,
ალარ დაგტოვებ უძლურსა.
მზე შუქით მოგეფერება,
მიწა გაწოვებს ძუძუსა.

ცა ცვარს გაპკურებს, დაგნამავს,
ნუ კრთი, ფოთლებს არ წაგიხდენ.
წელს ვერა, მაგრამ გაისად,
ვფიქრობ და უნდა ამიხდეს:

შენს კვლებში ჩავდგა გოდრები,
ჩემი მარჯვენით დაწნული.
და ვაშუშხუნო ჭიქებში
შენი მტევნების ნაწური.

გაეძახო უფროს მეზობლებს:
— მოდიო, ჰაშნიკი იამეთ,
ჰაბუკი მუჰენახე ვარ,
დამლოცეთ, გამეხმიანეთ.

დამლოცეთ, მისთვის ვოცნებობ,
ვამრავლო ვაზის ნერგები.
თქვენს რჩევას ფრთხილად მოვეუსმენ,
გულლიად შევეგებები.

1955 წ.

ს ი ზ მ ა რ ი

ლამეა, ლამე დაბურული, მივდივარ მარტო,
მირტყამს, სახეში მითხლამუნებს ქარი და წვიმა,
ეწუხვარ, მიზეზი წუხილისა ვის განუემართო,
მგზავრს გზად გარჩენილს და უტოლოს ცრემლები მცვივა.

მცვივა ცრემლები, რატომ, რისთვის, კარგად არ ვიცი,
გული წუხილმა და ცრემლებმა თითქოს წაიღო.
მე ვტირი, ვტირი, მწარედ ვტირი, ვილაც იცინის,
ყური დაეუგდე, გამელვძია, სიზმარი იყო...

1939 წ.

ეს დღე, ეს წუთი

სიმართლის ართქმა, ფარვა და მალვა—
მგოსნისთვის ეს რა საკადრისია.
მე თქმა მწყუროდეს და თუ ის არ ვთქვა,
ამ ჩვენი ქვეყნის ცა გამრისხვია.

როს ვიტყვი სათქმელს ისე, როგორც მსურს,
მშვიდდება სული და გული ცხრება.
აი, აქ ახლა რომ მაქვს სათქმელი,
ამის გამხელა კი მესირცხვება.

რომ არ მინახავს დღემდე ოსეთი,
იქ მზის ამოსვლა, დილა ცინცხალი,
თუმც კი მიგრძენია და განმიცდია
წინაპართაგან ეს მიწა-წყალი.

ძმებო ოსებო! მე თქვენთან მოსელის,
ვწუხდი აქამდი, რომ შემრჩა ვალა.
ვხედავ მთებს შორის ჩადგმულ თქვენს სახლებს,
დროს გაჰყოლია ძველი ცხინვალი.

საკუთარ თვალთ ხილვა სულ სხვაა,
სხვა ფერი დამკრა ამ ცის ნათელმა.
ვამჩნევ, ეს ლექსი რომ პატარაა,
ზომ პატარაა ციკინათელაც...

მაგრამ როგორც ის გახარებთ ხოლმე,
გახარებთ წუთით, სათუთი, წმინდა, —
მოდმეთა გულში ვით მან, იმ წუთით,
რომ გაანათოს ამ ლექსმა მინდა.

შ ე ნ...

შენ ლამაზი ხარ, შენ კარგი ხარ, მე ვინატრებდი:
უფრო გამრავლდეს შენებრ გამრჯე ქართველი ქალი,
გავიხარებდი, ერთი ათად გავიხარებდი,
შენი სადარი ყოველ სახლში რომ ვნახო რძალი.

იქნებ იწყინო, რომ შეგამყო ნაირ ფერებით,
გერიდები და სადაღ ვიტყვი მხოლოდ ერთ ამბავს:
თუ როგორ გიყვარს, როგორ უვლი და ეფერები
შენი მეუღლის უსინათლოდ დატანჯულ პაპას.

მაგ წრფელი გულით გააშორე საბრალოს ურვა,
გადავიწყე სნეულ მოხუცს ჩვეული ოხვრა,
მან წამოდგომა ასში ერთხელ თუ მოისურვა,
ფრთხილად ჩააცმევ შენი ხელით შეკერილ ჩოხას.

მას შეუყვარდა, რაც დაჰყარგა სინათლის ეშხი,
გზის პირას ჯდომა, მის წინ მაშინ შენც გაგივლია.
როცა ჩამქრალი ყალიონი სჭერია ხელში
და ბავშვებისთვის უცეცხლობა შეუჩივლია.

დღეს არას აკლებ, მინდვრად ყოფნა თუკი ინება,
უხმოდ, აღერსით ხელს ჩაგკიდებს წელში მოხრალი.
იღლება მალე, მოსწყინდება გასეირნება,
კიშკრისკენ მიგყავს საგანგებოდ გამოწყობილი.

ის ხეთა შორის ჩადგმულ სკამზე ჩაჯდება მარტო,
ჯოხს დაეყრდნობა, ხარბად სუნთქავს პაერს და ცხრება,
ბრმა თვალებს დახრის, შენზე ტკბილი ოცნება ართობს,
ხან კი მგალობლებს ყურს უგდებს და მზეს ეფიცება.

1958 წ.

შემოდგომა მთაში

გაოქროსფერდა ხეები მთაში,
ფოთლები ტოტებს შრიალით ცვივა.
მოწყენას იგრძნობ ჩიტების ხმაში
და ნაბოლარა მართვეს კი სცივა.

ნისლი მთას თითქოს საკმევებს უკმევს,
ყრიამულია წაბლის ხის ძირას.
მხოლოდ ღობე ჩანს, აიღეს უკვე
პატარა ყანა მთის განაპირას.

ტოტები ტოტებს ენანაგება,
ნეშომ დაფარა ტყეში ღრეები.
უცვლელად შერჩა მთას, ვით მშვენება.
მარად წარმტაცი ნაძვის ხეები.

მზე ჩადის, უცებ გავარდისფერდა
მთასთან მიდგმული სახლთა კრებული,
მიახლოვდება მათი ფანჯრები
ბრდღვიალა შუქით განათებული.

ლამემ მინდვრადაც ფრთა ვერ გაშალა,
მთვარე ქათქათებს მოწმენდილ ციდან.
შხუის მდინარე, ხმაურობს ქალა
და მწყემსის ცეცხლი გამოჩნდა მთიდან.

1948 წ.

დრუბლიანი დღე

მოდრუბლული ცა, დაღვრემილი მთა,
რით გავიხარო, ან რა უნდა ვთქვა?

გულმოსულმა ცას გავუქროლე ქვა,
ქვა ვერ მიწვდა ცას, მიწას დაეცა.

დარჩა ღრუბელი გაურღვეველი,
მე მზეს ვუცდი და მზის შუქს მოველი.

ვზივარ, ფიქრებით ვარ გაალული.
იქნებ გამოჩნდეს მზე დამალული.

გამახაროს მზემ, ამამღეროს მზემ,
კიაფობდეს მზე ჩალის ღეროზე.

მზე, მზე ფარავდეს მიწას, მთას, წყაროს,
აღამიანმა რომ გაიხაროს.

1963 წ.

ბ ა მ თ მ ნ ი ი ს ა ს

ჩიტის ჟივეჟიში ცისკარი მოდის,
ჩიტის ჟივეჟიში მოდის ნათება.
ნამძინარევი ვერ ითმენს ლოდინს,
ზმაურობს, ჩვენი არ ეხატრება.

იცის მან, მალე, მალე, სულ მალე
მზე იბატონებს და არა მთვარე.

უცებ მეორემ იწყო გალობა,
იქვე მესამეც ეხმიანება.
ლამის თანდათან ფერისცვალებას
აჰყვა ფრთოსანთა შეფრთხილება...

1972 წ.

ტ ა შ ი ს კ ა რ თ ა ნ

ლიხს აქეთა ვარ, წინ წინაპართა
სისხლით ნაბანი ხეობა მოჩანს.
ორმხრივ გაისმის გუგუნი მთათა,
ქარი ხის ტოტებს ლუნავს და ქოჩრავს.

მოღელავს მტკვარი და ტივზე მდგარი
მეტივის ნელი ღიღინი ისმის,
დაძრწის, ზუზუნებს, გასწივის ქარი,
კლდეს მოახვია ნაფლეთი ნისლის.

გავცქერ ხეობას, მშვენება მისი
მიპყრობს, მიტაცებს, მისკენ ვიჩქარი.
უეცრად გულში აჩქამდა სისხლი,
მთაში კი ისევ ზუზუნებს ქარი.

ურჯუკთა მუსვრის ღლეებს შევები,
გუგუნი მესმის ქართული ჯარის,
თითქოს კლდე მამცნობს ჩაშავებული,
როგორ იყარეს მუხთლებზე ჯავრი.

როგორ ჩარეკეს მრბეველნი მთის ძირს.
როგორ დალეწეს მათი კარავი,
როგორ გრგვინავდა ხმა სააკაძის
მეხივით მკაცრი და მტრის მზარავი.

წუთი წუთსა სცვლის, ცხრება, ნელდება
წარსულთან ფიქრით გასაუბრება,
მოსაფერებლად მიახლოვდება
ქართლის წარმტაცი ცა და ბუნება.

ჩადგა, შეჩერდა მშფოთვარე ქარი,
მხოლოდ მთის გული ოდნავ ირხევა,
და ამ ტანაყრილ ხეთა ხმაური
უკანასკნელად წაიღო ხეშმა.

ეხმაურება ხალხის ხმა მკვეთრი
ამ ლამაზ არეს, როგორც ტრფიალი,
და მობუბუნე ხეობას ერთვის
ოროველა და ურმის ქრიალი.

გადასწოლია გზას მთების ჩრდილი,
მდინარე წინწკლებს და შხეფებს ისვრის,
იქ საეარჯიშოდ მინდვრად გაჭრილი
ახალგაზრდობის ყიფინა ისმის.

მლელვარე მტკვარი ხეთა ჩრდილს ითრევს,
მოწმენდილ ციდან მზე იკოცნება.
დედაქალაქში მისდევს მტკვრის ზვირთებს
ჩემი სუნთქვა და ჩემი ოცნება.

1948 წ.

ნანი ბრეჟაძეს

შენი ჰანგებით ვარ მოხიბლული,
ვარ მოხიბლული შენი ბგერებით.
ვით მიმალული ბაღში ბუღბული,
ჩვენ გვეფერები მაგ სიმღერებით.

როს გალობს სული მირონცხეზული,
შინ მისი ეშხით ვინ არ შეთენილა.
ხშირად ვარ შენით დატყვევებული,
მერე კი, მერე დიდხანს შენი ვარ.

როცა აკაკის ცაფირუზს მღერი,
გვატკობო როგორც მზე, როგორც მთვარეო.
ცოტაა გყადრო — ხარ მშვენიერი,
მეც ერთხელ მაგ ხმას მიმაბარეო.

1972 წ.

თაღა გეთია

როს სასახელო ცხენოსნებზე სჯას დაიწყებდნენ,
ისმოდა ხმები: — ჩვენს სოფელში ერთადერთია,
— ვინ? — იძახოდა იგი, ვისაც გული წყდებოდა,
იყო პასუხი: — თვალტანადი თაღა გეთია.

— გაბმულ ქეიფის და ღვინის სმის მამალმერთია...
— სთქვი, ვინ, ვინ არის? — ვინ და ჩვენი თაღა გეთია.

— ყანაში თოხის უკეთ მოსმა ვის ესერება?
— ამის კითხვა და ძიება ხომ მეტისმეტია.
— მაშ რა გყოფილვართ? — იხუელებდა აქა-იქ ხმები.
— ჰა, გვჯაბნის აბა ყველაფერში თაღა გეთია.

— გული ნუ გწყდებათ, მეზობლებო, იყავით მშვიდად,
რა ვქნათ, ცხადია, ჯერჯერობით იგი კენტია...
უსმენდა მათ და შავ-შავ წარბებს ღუშავდა, შლიდა,
მტკიცე, ამაყი, ჭირნახული თაღა გეთია.

უკანასკნელად ვნახე იგი ზერდაგზე მჯდარი,
ტანთ ეცვა მისი საყვარელი ფერის სამოსი.
ჭაბუკ ცხენოსნებს ძლევის ჟინი ჰქონდათ შემდგარი,
როცა ის უკვე დიდი ხნის წინ გახდა სამოცი.

შფოთვენ ისინი, აწვალუბენ ფეხებს უზანგში,
იქვე სადავე მიშვებულნი დგას თაღას ცხენი.
თაღა არ ღელავს, ეპარება ღიმი ულვაშში,
და უღევს მშვიდად კეხის თავზე მარჯვენა ხელი.

უეცრად ცხენმა დაიფრთხვინა... ერთი და ორი
მიწას ზედიზედ თავდახრილმა დაარტყა ტორი.

გაფიცდა, წუთის წინ სიმშვიდით შვლის შესადარი
და ყალყზე შედგა ვით სურათი სადღაც ნანახი.
არ გაეუჩრა ცხენს უმაღვე ბერი მხედარი.
— ჰო, — უთხრა გულმა და უღმერთოდ სწყვიტა მათრახი.

იუკადრისა, გაგულისდა, უფრო გახელდა,
არად ჩაგდება, დაფუყება სწაღდა მხედრისა.
მასში ველურის მიმალული სისხლი ამხედრდა,
გადაავიწყდა ცხარე ღღენი წვრთნის და ხედნისა.

იგრძნო გეთიამ, აქ არ არის უკვე თამაში,
და სანამ მისი წაცდებოდა ვინმეს ძაგება,
ჩაიკაპიწა სწრაფად ჩოხის წვერი ქამარში
და ერთხელ კიდევ მას მათრახის სიციხე აგემა.

თუ გააგებულ ცხენმა დროზე არ იგრძნო სუსხი,
გვიან კი, გვიან მასთან ბრძოლა არ არის სადა.
არ დაინანა, გაუჩრებულს შემოჰკრა ქუსლი
და გააქცია... შემდეგ უცებ შებოჰკა სცადა.

დაიმორჩილა, მკერდმაღალი და მუხლმაგარი,
მოსწია აღვირს, მოუგრიხა კისერი ლაფშას.
მიმოიხედა, იხმო ყრმობა განზე გამდგარი...
და გარშემორტყმულ ხალხის წრეში აათამაშა.

ღღემ ღღეს მისდია, წელმა წელი სწრაფად შესცვალა...
სიმრავლე მაიო ერთ სხეულში ვერ ჩაეცია,
შეატორტმანა, შეანჯღრია, უნდოდ დაძალა,
ამ ქვეყნად უკვე აღარ არის თაღა გეთია.

კოლხი ქალიშვილი

თვალებს იტაცებ, ვით ჩიტს გაეაზი,
ჩანს არ გიყრია ბედზე ჯერ წილი.
რა დედამ გშობა აგრე ლამაზი,
აგრე უზადოდ ჩამოძერწილი.

გამოგყოლია ეშხი კოლხელთა
და მოგდევს მათი ნაიარევიც,
აბა რა ვარქვა მაგ გამოხედვას, —
სევდიანი თუ სევდანარევი?

მოწყენილი და წყნარი ქალები
როგორ მწამს, ნურას მკითხავ ამაზე.
შენ კაეშნიან ემაგ თვალებით
ჩრდილავ შენს ასაკს, შენს სილამაზეს.

არსად, არასდროს, არც არავისთვის
არ აუნთია სევდას კანდელი.
ის გვარბევს მისი უნო რისხვით,
მისი მსუსხავი კორიანტელთ.

1968 წ.

მ ე გ ო ბ რ ი ს ა დ მ ი

შესანიშნავ ქართულ გლეხაძეს
ტაშისკარელ გ ი გ ა ხ ა ჩ ი ძ ე ს

გზად მიმავალს შემეგებე ძმობილი,
თვალმცინარი, კოხტად გამოწყობილი.

მიმიწვიე და უარი გითხარი.
შეიშმუშნე, მომიხურე ჰიშკარი.

შემრცხვა, თუ შენ შემეცოდე, არ ვიცი,
დავფიქრდი და სინანულით დავიწვი.

მოიხედე ცოტახნით-თქო, მოგძახე,
როს შეგატყვე: გულში მწარედ დამძრახე.

წამოგყევი, მოგერია ღიმილი.
შორს ისმოდა ფრინველთ ჟივილ-ხივილი.

გაიხარე, შემცქეროდი ბავშვივით.
იქვე მოლზე გქონდა სუფრა გაშლილი.

სადღეგრძელოს სცვლიდა ყრმათა სიმღერა,
გიტარის და ტკბილ ფანდურის სიმთ ჟღერა.

არ გავმართე მკლავი ღვინის თასამდი.
მხოლოდ თქვენით ვერთობოდი, არ ვესამდი.

როცა ღვინი გაჩაღდა და შეხურდა;
ფხიზლად ყოფნა მეტად გაუხერხულდა.

წავწედი სასმისს, შევსვი ღვინო სიამით,
მაცოცხლებდა მოძახილის ნიაფი.

მთელი ღამე დრო ვატარე, ვილხინე,
ცის ტატნობი მტრედისფერი ვიხილე.

გარიყრაჟდა დაბურული ტყე-ველი,
დამავიწყდა მკურნალი და მრჩეველი.

— ღვინო არ სვა, არ ათენო, იძინე, —
ჰათ მირჩიეს, და მეც დაღბანს ვითმინე.

აბა მითხარ, ეს სიცოცხლე რა არის,
თუ ღუდუქის არ ისმინე საარი.

უკეთა ვარ, რომ შევსვი და ვილხინე,
ქეიფის დროს ცისკარი რომ ვიხილე.

1962 წ.

მწამლა, მებონა...

მომწყინდა, მიწას ბარი დავკარი,
ავჩეჩხვე ჭანგა, ჭანგა მოჭრილი.
გავხედავ, მიპყრობს ნაამაგარი,
ბალახ-ბულახიც მიყრილ-მოყრილი.

მაგრამ ხომ ვიცი, ეს თუ რაც არი,
ხომ სჯობს; აწ მაინც ფიქრებს შორს ვშლიდე.
მე მწამდა ეზო, ვაზი, სახლ-კარი,
მომგერიდა შევებას და ვერ მამშვიდებს.

გასხლულ ვაზებზე ცრემლთა ციმციმი
მე შემაჩერებს და ვაკვირდები,
მაგრამ შემდეგ კი შეხედვა მიმძიმს
აქა-იქ ცრემლით დამწვარ კვირტების.

. მიკვირს, ჰო, მიკვირს, როგორ გავბედე
ეს არჩევანი... შევცდი მგონია.
რად ვიწვი ხშირად, როგორც აბედი,
ამ გზაზე სევდა თუ არ მქონია.

1964 წ.

რ ი მ ნ ს

ნ ი კ ა ა გ ი ა შ ე ი ლ ს

დიდო ფაზისო, ფასის მთიდან გამომდინარევე,
კელავ მომენატრა ჭიქურ მგრგვინავ ტალღათა ცქერა,
გესტუმრე, კარგო, მაგრამ რა ვქნა, ვაჟკაცურ ზვირთებს
ამ თეთრ ლოდებთან ველარ ვხედავ, ქცეულან ჩქერად.

იქნებ, რიონო, გული გტკივა, ბოლმით ირთვები,
ნების გარეშე რომ აგიგეს ბინა ახალი,
შუქად აქციეს მოდულუწე მღვრიე ზვირთები,
დასტოვეს მშრალად ქვიშა, შენი ნამოსახლარი.

იქნებ, რიონო, ის გაშმაგებს, რომ ჟამთა სვლაში,
მთიდან ბეჭებით მონაწილი ჯილა ლოდები
დარჩნენ უშენოდ, ვერ ჩაუვლი ტალღათა ტაშით
და ამ ფიქრებით დაღეწილი ზღვას უერთდები.

ნუ დაგაფიქრებს შენ ლოდების ობლად დარჩენა,
დაუჩრდი, კარგო, გულზვიადო, ნუ დაღონდები.
ვინაც შენს ზვირთებს მოუარა და გზა აჩვენა,
მას მოუვლელად არ დარჩება არც ეს ლოდები.

ხედავ თუ არა, რომ გაბურღეს მღუშარე ლოდი,
ლალუმმა იწყო მის გულ-მკერდში უნდოდ ზანზარი,
აბა მიაბზე, სთქვი, მდინარევე, თუ მოელოდი,
რომ შენს ლოდებშიც გაჩნდებოდა მძაფრი ხანძარი.

არა, და მაშინ მომისმინე, მომაპყარ ყური,
უცხო ამბავი გასართობად გიამბო მინდა,

გაგახალისებს, ვით ნიავის მთით შარიშური,
როგორც ამბობი ნუგეშმცემი და ფიცი წმინდა.

რად გეფერები, ფიქრი ჩემი რად არ გშორდება?
უტყვი ლოდები ჩუქურთმებით როს დამშვენდება —
აიმართება მთაზე კოშკი თეთრი, ზვიადი,
შენი ამაგის სამახსოვროდ, ვით განთიადი.

და როცა მწუხრში შთაინთქება კოშკი ღიადი,
როცა ღარბაზში შეაჭრება ღამის წყვედიადი,
შეებრძოლები დასაფერფლად შორეულ ქშენით,
და მრუმე კედლებს გაანათებს სხივები შენი.

მოსუცის ფიქრი.

დაბერდა ჩემი ვენახი,
ავჩეხო — არ მემეტება,
გული თუ მწყდება, რად გიკვიროთ,
რად არის გადამეტება!

ორივე ერთად მოვხუცდით,
ჩაფუვლი' ხველებ-ხველებით...
ხანდახან შავ კანს შევაცლი
ჩემი დამკნარი ხელებით.

შვილებო, შვილიშვილებო!
ნუ, ნუ იმეტებთ, ესტირი მე.
ნუ დამანახებთ მათ ფესვებს
მოთხრილებს, თქვენი ჭირიმე.

საცაა აწ დაგშორდებით,
თქვენთან სიცოცხლის მდომელი.
მაცალეთ, მისი ნაყოფით
დალიეთ შესანდობელი.

1962 წ.

ნუ მემუქრები

— მოუსვენრობა დაგებედა, მოუსვენრობა,
მოუსვენრობის ჩაუქრობელ ცეცხლში ტრიალებ.
მოუსვენრობა მოგინელებს, მოუსვენრობა,
სიმშვიდე აღარ გელირსება, — ვილაც ღრიალებს...

ნუ მემუქრები, იქნებ გჯერა მე მწყდება გული,
იქნებ გგონია, მუხლს მოვიყრი, გთხოვ შებრალებას.
არ მწამს, არ მიყვარს ძე კაცისა დამშვიდებული,
ვინც წუთისოფელს თავს აფარებს, წკას ეკრძალება.

1972 წ.

წიგნი და მამა

მზის ამოსვლიდან გამიტაცა მე ერთმა წიგნმა,
ძვირფას სტრიქონებს ვერ დავშორდი, მას სული ვანდე,
შემომთავაზა სიყვარული, განცდები წმინდა,
განთიადიდან ერთად დავრჩით შებინდებამდე.

აღარ დასრულდა და არც მინდა, დამთავრდეს იგი.
მწყურია მასთან ვიყო, ვფურცლო, ვათიო ლამე,
ნუ დამშორდება კიდევ ერთ ხანს ეს კარგი წიგნი,
დავრჩები მასთან მე მეორე განთიადამდე.

ვკითხულობ, ვფურცლავ, სტრიქონებზე ვარხევ წამწამებს,
ჩემ წინ დგას გმირი, მან თვალეზი შემომანათა,
ისე მიცქერის, თითქოს უნდა ბრძოლებში წავეყვე,
ერთი იქუხა, შეტრიალდა, მხრები ამართა.

პირისპირ შეხვდა და უეცრად იელვა ხმალმა,
გააპო, გასჭრა, დაადუმა ვაჟკაცმა იგი.
უხმოდ დგას გმირი, ფერუცვლელი და ახოვანი,
ხმალი ჩააგო და უეცრად დასრულდა წიგნი.

მე გამიტაცა ამ ამბავმა და დამაამა.
მატყევევებს, მიჭერს, როგორც ბავშვი ჩიტს კაცანათით.
ვფიქრობ ამ წიგნზე და ჭაღარა შემოდის მამა
მანდარინებით, ფორთოხლებით სავსე კალათით.

1940 წ.

მომღერალს

არ ვიცი შენი სახელი, გვარი,
არც სახით გიცნობ, მხოლოდ ხმით მზიბლავ,
წინ შეხატები თვალმომცინარი,
გისმენ, გისმენ და ვნატრობ შენს ხილვას.

გამიზიარე სული კეთილი,
წყდება გალობა და მწყდება გული,
თვალებს ვაცეცებ კარჩაკეტილი
ფაქიზი განცდით შეცბუნებული.

გიხილო მინდა, ო, როგორ მინდა,
თუნდაც ახლა რომ კარი გაიღოს;
ვნახო უეცრად ისეთი წმინდა,
სათუთი, როგორც შენი ხმა იყო.

1956 წ.

პატარა მენახშირეს

(წარსულის სურათი)

ნახშირს ატარებ და ჩვილი სახე
შავი ხაზებით დახლართულია.
მკლავქვეშ გაჩრილი პატარა შოლტით
მიპყვები ქუჩებს, გზები რთულია.

მივარდნილ უბნებს აღარ დასტოვებ,
აივლი მაღლობს, ჩაიარ ხრამებს.
მძივით მოქარგულ დედის ქისაში
თეთრ უზალთუნებს ჩაიჩხრიალებ.

შებინდებისას გზას გაუდგები,
ხელთ თონის პური, წინ სახედარი.
როს დაიღლები, შენს ერთგულ ლურჯას
ზე მოახტები, როგორც მხედარი.

და მიიმღერი:

— ჯერ ბავშვი ვარ, გავიზრდები,
მეტსაც ავიტანო.

ყველაზე უწინ დედიკოს
კაბას მოვუტანო.

მეც ჩავიცვამ ახალ ხალათს,
გულო, აყვავდიო.

და შენც, ლურჯავ, ლამაზს, კობტას
კეხსაც გიყიდიო.

აბა მარდი ნაბიჯებით
მომამშორე ხეო.

ჩემი ეზო და ჭიშკარი
ჩქარა მანახეო!..

შენი სიმღერა მე გულს მიჩქროლებს,
უწმინდეს განცდებს შორიდან მესერი,
სხვას ვერას გარგებ, გქონდეს საჩუქრად
ჩემგან, ძვირფასო, პატარა ლექსი.

1928 წ.

ჩ ი ტ ს

გაზაფხულია, შენ მღერი, ჩიტო,
შესტრფი ბუნებას და გიხარია.
მინდა შეეჩერდე და ყური გიგდო,
მაგრამ რა ექნა, რომ აღარ მცალია.

1954 წ.

ჯარისკაცის დაბრუნება

ქაბუკი დაბრუნდა სოფელში,
არმიის რიგებში გაწრთვნილი.
შემოეგება მას დედა,
შორიდან მკლავებგაწვდილი.

ჩაიკრა, გულ-მკერდში ჩაიკრა,
უსიტყვოდ, უთქმელად დაკოცნა.
კარგა ხნის უნახავს შეჰყურებს,
დალოცა, ჩურჩულით დალოცა.

ქაბუკი, ჩაფსკვნილი ქაბუკი,
ნამგზავრი, შორიდან მოსული,
გულისხმას დედისას ყურს უგდებს,
უხმოდ დგას ფარაჯამოსხმული.

და როცა ღელვისგან დედილოს
ცრემლებით ავესო თვალები,
— გეყოფა, დამშვიდდი, დაწყნარდი, —
უთხრა და მოხვია მკლავები...

1954 წ.

ლოდიო

შემოკლობია სოფელს
შემოქირხლული მთები,
ჩაფიქრებული ვზივარ,
ბუხრის ლულუნით ვთვრები.

ბურანში ვარ და ენატრობ:
ნეტავ გაიღოს კარი,
შინ შემოიჭრეს ღიმით
ერთ-ერთი მეგობარი.

— მოსულა, გავიხალისოთ,
ოცნებავ, ნაყოფნაყარო!
ჩქარა მარანში შევიდე,
ქურს ავაშორო აყალო!

წავიჭურჩულე ესა და,
მგონი იღება კარი,
მიმოვიხედე, მარტო ვარ,
მიმქრალ ბუხართან მჯდარი,
შევუჩინჩხილე მუგუზალს,
გარეთ ზუზუნებს ქარი.

1960 წ.

აქ შერ პისჰენებ

თენდება, ვეძებ თავშესაქცევარს,
ბოლოუჩინარ ლოდინმა მძლია,
ვგრძნობ, ერთადერთი შშველის გაქცევა,
აქ გაჩერება არ შემიძლია.

ჩემი პატარა ლამაზი ბაღია,
ჩემი გამრთობი და მეგობარი,
მარტოა ახლა, უჩემოდ დარჩა,
ნაფერები და ნაოცნებარი.

წუხელის აღბათ მზით გააღულლებს
ცამ არ მოაქლო მადლი ცვარისა,
ყვავილი ბარდში მიმომალული
ანათებს როგორც შუქი კვარისა.

იქ მინდა ვიყო, ვიყო და მათი
ლერწებიტა და ფერით ვიხარო,
ბალახ-ბულახი მათეკნ ტაატით
გზას თუ მიიკვლევეს, მზეზე მივყარო.

მე კი აქა ვარ, მით ვერ ვისვენებ,
ვინმეს დილით რომ სალამი მივცე,
ცრემლი წამწამებს თუ არ მისველებს,
გულდაწყვეტილი გავცქერი სივრცეს.

1972 წ.

მერე კი, მერე...

თავდავიწყებით და გატაცებით
უცებ, უეცრად მე ვიწყებ წერას.
რითმის წინ ერთი წაბარბაცება
და თითქოს წყდება, ჰქრება სიმღერა.

ხშირად კი, ხშირად რითმებს არ ვჩივი,
სათქმელი როცა დამამარწუხებს.
მერე კი, მერე, ვარ გულდაკრილი,
ცული რითმები მერე მაწუხებს...

1967 წ.

შეძახილი

თავო ჩემო, რა დუმილი შეგეჩვია,
ხმის გაღება ასე რატომ გეზარება.
თუ წკრიალით გულში ლექსი რეკდა ზარებს,
ის ხმა ყველას და ყველაფერს რომ გერჩია.

ის წუთები, ნუთუ აღარ გენატრება,
უდროოდ რად მოდგომია შენს სულს რუღი.
დაგავიწყდა?... ის ლხენა და ნეტარება,
რაც გიგრძენია დაწყებულის დასასრულით.

მოდი, ისევ შენებური ხმა დასძარი,
დუმილი სჯობს თუ ქუხილი, წილი ყარე.
თუ ოცნების ვერ ააგე შენ ტაძარი,
გამოფხიზლდი, გული მაინც დააწყნარე...

წინ! სიცოცხლის სიყვარულო, ბრძოლის ქინო,
ხმა ხომ შეგვრჩა, ვცადოთ, იქნებ ვიყუყინო.

1967 წ.

* * *

რა საცოდავი ვიყავი გუშინ.
რა მოშხამული გულის პატრონი.
აყვავებული რომ ვნახე ნუში.
ამ გაზაფხულის მეფე-ბატონი.

ირგელივ გაძარცვულ ხეების რკალი,
და უყვავილო ტოტების რხევა,
ამეკვიატა ფიქრი საწყალი:
თითქოს მეც ერთი შიშველი ხე ვარ..

1972 წ.

ა ღ ს ა რ მ ბ ა

მ ე გ ო ბ ა რ მ წ ე რ ლ ე ბ ს.

დიდი ხანია, დროულ სათქმელს რომ ვეძიებდი,
მინდა დავმშვიდდე და თქვენც თავი არ შეგაწყინოთ,
როგორც ყოველთვის, დღეს მით უფრო მეტად მჭირდება,
გაწაღდულ სიტყვით აზრი ნათლად გამოვაბრწყინო...

ყოფნა... არ ყოფნის... ახლოვდება მძიმე წუთები,
(ჯერ კიდევ თქვენთან მირჩევნია, ცაო ღ ბარო.)
ნუ გაიკვირვებთ, თუ სიცოცხლეს ვესათუთები,
განწირულის ხმით თავს შევძახო: — ჰაუ საბრალო...

ოდითგან ჩემი სანუკვარი იყო ოცნება,
ამ დიდ ტაძარში მეც ამენთო ერთი სანთელი.
სურვილი უკვე იმ ოცნებით თუ იოცნება,
თუ მივიწყებულს მართობს მისი შორი ნათელი...

იქ ვერ ავანთე მე სანთელი... თქვენ ეს არ გჯერათ...
— ღუმილით მშველით, მეგობრებო, კარგად იყავით.
დაუქვენესებლად ეურიგდები ჩემს ბედისწერას,
და ისიც ვიცი, ამ ტაძრიდან გასარიყავი

არა ვარ... არც მწამს თვითმარქვია, ადგილის მრჩევი,
არ მეშურება გვირგვინები თქვენგან ქებულის...
ცოტაზე მეტი მეგულება მკითხველი ჩემი,
ჩემს სტრიქონებზე არა ერთხელ დაფიქრებული.

მე ჩემი ქვეყნის საზღვრებს მიღმა ცაც არ მინახავს,
ქართულის მეტი არც ანბანი, არც მიწა-წყალი.
არ განმიცდია, და არც ვინმეს უთქვამს: ვინა ხარ?
ვარჩიე სხვათა ზღვების ქუხილს წყაროს წკრიალი.

ვიკმარე ტკობა ჩემი მზით და ჩემი ჰაერით,
ვინ წამომძახებს: — ეს თუ, ან ის შენზე ახია.
სხვებს ვერ მივბაძე, და არც ვამბობ: ვარ სხვანაირი,
ვერ დამარწმუნეთ, თუ ეს მრწამსი დასაძრახია.

მოზრდნდნენ ჩემთან, ვინც ისურვებს, ვარ მასპინძელი,
ხელს არ შემოშლის უდროობა, დავტკბეთ... ვილხინოთ.
მიყვარს სტუმარი, სუფრის გაშლა, ჯორკო მაქვს ძელის,
პა, წრფელი გული, ღედას პური და შუში ღვინო.

არ დამცდენია უსულგულო, უსაზღვრო ვაშა,
შევხარი მშრომელს, მიყვარს კაცი მკვირცხლი, ფრთამალი,
მე ამ დრომ მშობა, ამ დრომ ნჯარდა, მანქანო, მაკაჟა.
და ეს დრო არის ღღესაც ჩემი წინსვლის წამალი.

მიგუგუნია, ვით მიწიდან ამომსკდარ ლავას,
ჩამქრალი სული უზარმაზარ სევდას შეგბია,
ჯერ წინაპრები, შემდეგ ერთად მომშველებია:
გალაკტიონი, იაშვილი და მირცხულავა.

იქნებ აქ თქმულზე ვინმეს ღიმმა გადაუარა,
მოსისინენი აშკარაა რწმენას ებრძვიან,
ხელი დაადეთ, ძმის ამაგი ვინც იუარა,
ჯილდო ქვეყნისა სად რგებია ადრე თუ გვიან.

უღირსთა ქება, ღირსეულთა ღირსების ახდა,
უფულებონის შემზარავი ქილიკაობა,
ერთუროთთან მრუდე შეხვედრები პატარა ბალთან,
თანდათანობით განუმტკიცდა მრავალ თაობას.

ხან განვერიდე, ხან ავენთე გულდაკაწრული,
კარგა ხანს ზხიდე მეტად მძიმე უღელის ცალი.
აღმართ-დაღმართში არ მიგრძენია მუხლის კანკალი,
მაგრამ დროდადრო სევდით მაინც ვარ გაბაწრული.

მონა ვარ, მონა იმ ყრმა ბონდოს უწმინდეს ფიცის.
და იძონძება, იძონძება სული გმირული.
წავილულდულდებ მოქანცული: ნუ კრთი, ვინ იცის,
ჯერ ნაადრევი იყოს იქნებ ძილისპირული...

და რომ გავფანტო მსუსხავ ფიქრთა კორიანტელი,
მზად ვარ ხმამაღლა ვიღრიალო: — ვაჰ, ჩემი ბრალი.
ვანთებ, იღვრება შანდლის ღრუში ჩემი სანთელი,
და ოქროსფერი პეპლის ფრთებით ფარფატებს ალი.

1968 წლის 12 მაისი

დაიმასხოვრე

წაფორხილებულს მიეშველე, ხელი წაეღე,
გაიზიარე მძიმე ხვედრი ლაფში ჩაფლულის.
გზა გამრუდებულ ადამიანს გზა გაასწავლე,
ეცადე იგრძნოს სურნელება მან გაზაფხულის.

მე ხომ არ გირჩევ შენ წუთითაც მოჰკიდო ხელი
სისაძაგლეში, სიმრუდეში ასჯერ მხილებულს.
კეთილშობილებს საამაყო შერჩეს სახელი,
გაუთბე გული ადამიანს წაფორხილებულს.

1972 წ.

არ დამორჩილდე

რა აწეწილი გათენდა დილა,
ვცადე, ვერ ვიგდე ხელში ხალისი.
შეება სულისა მიასიკვდილა,
გულის არედან სულ სხვა ხმა ისმის:

— არ დამორჩილდე, არ დამორჩილდე,
არ შეეპუო წლების განაჩენს;
შუბლზე ხელისგულს ნუ მოიჩრდილებ,
ქირს მოძალებულს ფიქრი არ არჩენს.

სთქვი, რა გადარდებს, ან რაზე სწუხხარ, —
გულჩათხრობილებს მარცხი არ სცდება.
შეჩინჩილება უხდება ბუხარს,
როს შეშა ალს სწყვეტს და ნაკვერცხლებს.

ცეცხლი აფიცებს გათოშილ მუხლებს,
შემოგთაეაზებს ცინცხალ ოცნებას,
შეგკრავს, შეგბოჭავს, დაგამარწუხებს,
როცა სიციფე სულს უხორცდება.

ერთხელ თუ შესძლო შემოჭრა შენში
და ჩაგაწვეთა შხამი ბრჭყალებით
ვით მხდალი მონა შერჩები ხელში, —
არა იწამო რა შეწყალების...

ისევ მხურვალე გულებთან ახლოს
კვლავ ჭაბუკური ჟინით კიდილი.
კაცი კაცით და ნუგეშით სახლობს,
ხმას ხმა აცოცხლებს, იხევს სიკვდილი.

არ დამორჩილდე, არ დამორჩილდე,
არ დამორჩილდე წლების განაჩენს;
შუბლზე ხელისგულს ნუ მოიჩრდილებ,
კირს მოძალებულს ფიქრი არ არჩენს.

1969 წ.

დედავ თბილისო

ავად ვხდებოდი, თვეში ერთხელ რომ არ მენახე,
დედავ თბილისო! უშენობა ფიქრში მარწევდა,
შორს ამანთებდა შენი მარად მღელვარე სახე,
შენთან შემოქრის სურვილი და მხრების აწევა.

მომინდებოდი, ვით ნუგეში და ყველას ეთმობდი.
მატარებელში გავჩნდებოდი გაფითრებული.
განთიადისას უძინარი დაგეცემოდი,
შენთან შეხვედრის ტრფიალებით გახელებული.

საყვარელ ქუჩებს დავივლიდი, შემდეგ მთაწმინდას.
ამაყ მთაწმინდას ვეწვეოდი ოდნავ მოღლილი.
გულში არ თოვდა, მიხაროდა, სულში არ წვიმდა.
შენს წმინდა მიწას ვემთხვეოდი შენი მორჩილი.

დაგჩერებოდი მაღლობიდან, მკლავებს გავშლიდი.
მინდოდა მკერდში ჩახუტება შენი, თბილისო.
დიდხანს ვრჩებოდი ასე მარტო, განცვიფრებული,
სიცოცხლე ჩემო, სიხარულო, სულის თილისმავ.

დღეს კი უშენოდ ერთი წელი ისე დამშორდა,
რომ თვით არ ვიცი, როგორ გავძელ, როგორ დაგთმევი,
სევანეთის მთების სიღიადემ ვერ დამამშვიდა,
განთიადს ვხვდები შენზე ფიქრით ღამენათევი.

აქ ხმა მოვიდა: დედაქალაქს მტერმა ფრთა გაჰკრა,
და ცა ფირუზზე შესამიანმა გაისივილა,

მაგრამ ლომმაო — თვალთა შუქის რისხვა აჟმარა
და ძველებურად გუგუნებსო თბილისის დილა.

ასე, ძვირფასო! მუხლმაგარო დედავ ქალაქო!
ახლოს ვერ გნახონ, ვერ გიხილონ ქვეყნის ჩრჩილებმა.
მურდალი ქუსლით შენი მიწა მათ ვერ გალაქონ.
ვერასდროს შესძლონ შენი მთების დამორჩილება.

1942 წ. სვანეთი.

ნ ა ნ უ ლ ი

მკერდზე დაყრილი ნაწნავები ეთამაშება,
ჩრდილს ჰფენს მძივებით მოქარგული ქართული სურა,
დადუმებულა, წამწამების ფეთქვა ამშვენებს, —
თრთოლვით ახედავს სანატრელი მამილოს სურათს.

დილით აფრქვია მას ბარათმა გრძნობები თბილი,
მშობელმა შორით ანუგეშა და დააამა.
ბარათს თან ახლდა ფერწასული მინდვრის ყვავილი,
დაბადების დღეს ულოცავდა მებრძოლი მამა.

ახლა კი ფიქრით დაბურული ზის თავდახრილი.
მიენდო წარსულს, წამწამები ნამით ევსება.
მარტოდმარტოა, ვით ტყის პირას ნუკრი დაქრილი.
და მას შორიდან მშობლის თვალი ეალერსება.

მზე შეფერმკრთალდა, მოციმციმე სხივი ნელდება.
ნიავეს შეჰხარის ხე ალვისა, ცამდე აწედილი,
იგი ზის უხმოდ ფანჯარასთან და აგონდება:
ტოლთა კისკისი, ხმა ჩონგურის, ცაცხვების ჩრდილი.

ფიქრობს ნანული და უეცრად გაიღო კარი,
შეცბუნდა, მკერდში აფართქალდა სათუთი გული.
გადაეხვია მოკრძალებით სათნო თამარი,
დაბადების დღე მიულოცა მას თაიგულით.

ხმა ველარ დასძრა, აკანკალდა, დაიბნა, შეკრთა,
ოდნავ შეიჩხა, ვარდთა კონას მოხვია ხელი.
უმალ თვალკბი შეანათა მამილოს სურათს
და წამწამს მოსწყდა შთაგონების უმანკო ცრემლი.

რომთულ

რომთულს არ ახსოვს დედის ლულენი,
არც მამის მძლავრი მკლავის მოხვევა, —
ადრე არგუნა ლამე უკუნი
მშობლებს ჩვილისას სენმა ოხერმა.

არ ამოუთქვამს „დედე“ არასდროს,
დარჩა რომთული ბედის ამარა,
მისი ბავშვობა დარღმა დაღარა
და სიხარული დაუსამარა....

წამოიზარდა სოფლად რჩეული,
მეჯოგემ მწყემსად დააელო ხელი.
მთაში ზრდილსა და მთას შეჩვეულსა
მთა აღმოაჩნდა კვლავ, როგორც მხსნელი.

მთის საძოვრებში, სადაც ის ნახირს
სდევდა, უელიდა, ეფერებოდა,
ასწლოვან ხეებს ხვდებოდა დახრილს,
კლდიდან კლდეებში ჯიხვივით ხტოდა.

იქ ნახა ერთი ფართო მინდორი,
იქვე ნაძვები ძმებივით მდგარი.
შვიდი ნაძვი და შვიდივე სწორი,
მხოლოდ მწვერვალებს თუ ხრიდა ქარი.

დროდადრო ნისლში თვლემდნენ ნაძვები,
ვით საკმევლის კვამლით მორთულნი,
ხელაპყრობილი ვარდის ღაწვება,
ათრთოლებული ნატრობს რომთული:

— ღმერთო! მაღირსე დავაჟეცება,
ამაშორე მე ლელვა და შფოთი,
მაღირსე ჩემი ცეცხლის ტკაცუნი
და მოვერცხლილი ხირიმის თოფი.

ჩემი ფიქრი და მიზანი ახდეს,
ამ ნაძენარებთან რომ ვიყო ახლო,
მათთან დავრჩე და მათთან დავსახლდე.
არ ავირჩიო სხვა სამოსახლო.

*

დავაჟეცდა რომთული და
ლოყა დაეთრთვილა,
ნაძვებს შორის უთენდება
საოცნებო დილა...

შეჟღერტულებს ჩიტები და
უნანავებს ქარი.
გალმა მთიდან გულს უნათებს
ეშხიანი ქალი.

სანატრელი ყმაწვილია,
მღიმარი და წყნარი.
სიტყვა მისი გსიამოვნებს,
როგორც წყაროს წყალი.

მოემზადა საქორწილოდ,
არ დაზოგა ძალი;
მაყრულოთ და ლილეოთი
მოჰყავს პატარძალი.

გოგოს ჰქონდა შაშვისფერი
წამწამი და წარბი,
წამწამიდან თვალი სჩანდა.
ვით ბუძგიდან წაბლი.

ეს დიდი ხნის ამბავია.
 არც კი ისე ძველი.
 მითხრეს, რომთულს ესრულდება
 მესამოცე წელი.

ჯერ კი ისევ ჯანსალია,
 ქარმუხლა და ხმელი.
 მოყვარესთან მოყვრულად სჯის,
 ფლიდთან—ქუში, ხელი.

მთიდან ხშერად არ ჩამოდის,
 არ იტაცებს ლხენა.
 ჩაფიქრებულ სახეს შვენის
 თეთრი წვერის რხევა.

მის თვალებში ვარამი ზის,
 სიხარული არ სჩანს.
 დარდითაა გაგუდული,
 უძეოდ რომ დარჩა...

გაზაფხულია, მაგრამ მთის წვერზე
 ჯერ ისევ სუფთა თოვლი კრიალებს,
 თვალებს აცეცებს ირგვლივ თბილი მზე,
 ტყეში ბუღბული სტვენს და წკრიალებს.

მოენატრება რომთულს ბარი და
 სამგზავრო თუთუნს ჩაპყრის ქისაში.
 დღეს შრომას თავი რომ აარიდა,
 ღამე ათია ფიქრთა წვიმაში.

მოდის ბილიკით ქალარა მგზავრი
 სვანური ქუდით და მუჭუროთი.¹

1) რენაწამოცმული ხის ჯოხი.

ჩიბუხს აბოლებს, ეხვევა ქარი,
შორიდან ესმის ცხენისწყლის შფოთი.

გზა დაიმოკლა, ამ შმაგ მდანარეს
ის არ სწევია, არის რა ხანი!
მიუახლოდა ცხენისწყლის არეს,
ყურში ხეების მოხვდა ჯახანი.

*

რომთულმა თქვა:

— ომის ცეცხლი

ცას სწვდება და რუჯავს.

საბრძოლველად გზას გაუდგა

მუხლმაგარი ლურჯაც.

აქ კი ხეებს აცურებენ

ყიჟინითა წყალში.

მეხი სკდება, ქუხილია

მცურაეების ხმაში.

ნუთუ დღესაც ვეღარ შესძლეს

მშენებლობის თმობა.

ნუთუ ახლაც აგონდებათ

სახლთა ჩუქურთმობა!

უთხრეს: — დღესაც საჭიროა

ეს საშენი ხენი,

გვეხმარება და ხელს გვიწყობს,

ვით ტყვია და ცხენი.

დაიხარა, დაჯდა ქვაზე,

ხის დგაფუნი ესმის.

მჭილით დაფშვნა თუთუნი და

მაგრად გაჰკრა კვესი.

ულვაშებზე გადაისვა

ყალიონის ტარი,

და თეთრ წვერზე აფართქალდა
გაზაფხულის დარი.

*

თენდება, ცაზე შექწასული ჩაფიქრდა მთვარე,
ფრინველთ ჭიკჭიკში ვარსკვლავები იმალებიან,
რომთულს წარმტაცი განთიადი აღარ ახარებს,
იგი ამ დილით უსაყვარლეს ნაძვებს ხლებია.

უხმოდ გასცქერის ბერიკაცი ცად აყრილ ხეებს,
ესმის ნაძვებში ჩამალული ფრინველთ ჟღერტული.
გულის ხმაური ჰფენს სინათლეს მოხუცის სახეს,
ნაჯახით ხელში ნაძვების წინ დგას გაბუტული.

დაჰკრა ერთსა და მოჰიკიკვე ფრინველთ ჟივილი
ლაყვარდს გაეკრა, ბერიკაცმა წარბი ახარა.
წაიქცა ნაძვი, მზის შუქს გაჰყვა შტოთა მსხეილი,
ხმაურმა ხისამ სადღაც ხრამში ჩაიხარხარა.

შვიდივე მოსჭრა და შვიდივე კოხტად დამორა,
ჯილა ხარებით გადაზიდა შუროს ყელამდე.
ცხენისწყლის პირას მიიტანა, მთას დააშორა,
ებრძოდა მორებს ის მესამე შებინდებამდე.

*

დგას რომთული მდინარესთან,
მორზე ზვირთი მღერის,
მშობლიურ ცას შეღულუნებს
ხმამდულარე ბერი:

— მამულო! შვილს ვერ გიგზავნი
ბრძოლის ველზე მე,
რომ ეკვეთოს მტერს მედგარდ და
დაუბნელოს მზე.

ეს ნაძვები საყვარელი,
სანატრელად ზრდილი,
მოეჩეხე და მოვიშორე
მათი ნაზი ჩრდილი.

ცხენისწყალში გადავყარე
საგანგებოდ თლილი.
მოგხმარდეს და გამოგადგეს,
როგორც ღვიძლი შვილი.

1943 წ.
სვანეთ.

დედის სიმღერა

დედის დარდო, დედის ვარდო,
დედის სიხარულო,
საითა ხარ, საით იბრძვი,
ერთადერთო შვილო.

შენთან მინდა დღე დავლიო.
ღამე გავათენო.
თუ ვერ მნახავ, მოიწერე:
თვალეbs ვანათებო!

გამაგონე ეგ ტყბილი ხმა,
ვარდად ამოშლილო.
რა ხანია, რომ დამშორდი,
მომენატრე. შვილო!

შენი ტოლი ბარათს გზავნის.
შენ სადა ხარ, შვილო?
შავო ბიჭო, შევეგრემანო,
კოხტავ, მხრებგაშლილო.

სიხარულით, სიყვარულით,
ნანით გამოზრდილო.
მჯერა, მოხვალ, არ დამტოვებ.
დედისერთა შვილო.

1944 წ.

შვილობილი

დაგირბია მტერმა ბინა,
დაგიკარგა დედა,
საქართველომ გაგიღიმა,
საქართველოს ხედავ.

გეფერება ჩანჩქერები,
გეფერება მთები.
მზის სხივებით იქოჩრება
ოქროსფერი თმები.

ქართველ ქალმა ჩაგიხუტა
ვარდისფერი ბავშვი,
შენი ტრფობა ჩაკვირტულა
ხავერდოვან ხმაში.

გაგიშალა „დედა ენა“,
წაიკითხე „ია“,
იამ ყელი მოიღერა,
სითბო შეგაფრქვია.

გაიხარე, დედობილმა
მოგიქსოვა წინდა,
იასავით სანატრელო,
იასავით წმინდაე.

არ იტირო, გენაცვალე,
არ იტყინო გული.
მომღიმარი შეგეყრება
დედა დაკარგული.

1943 წ.

გ ა ზ ა ფ ხ უ ლ ი ა

გაზაფხულია, ნზემ გამიცინა,
ფრთებს აფათქუნებს ცისყენ გუგული.
ნამმა ბალახი ააციმციმა.
ყვავილს ათრთოლებს ფუტკრის ზუზუნი.

გაზაფხულია, მღერის ბუნება,
ააწკრიალა ტოროლამ ყელი.
ჩანჩქერი კლდეებს ებუბუნება,
მარად ჭაღარა და ბედნიერი.

სულს ახასხასებს ჩუხჩუხი მისი,
ხეც ჩანჩქერივით დახატულია.
შორს მეომრების გუგუნი ისმის,
ამხანაგებო! გაზაფხულია...

1945 წ.

შინგოუსკლელის მუღლე

დიდი ხანია ვიცნობ და მხედება
შავი მანდილით, ხორბლისფერ სახით.
თან ახლავს კრძალვა და მორიდება
ყველგან, ყოველთვის, თოხზედაც დახრილს...

ის უსაქმურად არ გაჩერდება,
გული აქვს წრფელი, სათუთი, ჩვილი.
შრომაში ტოლებს უკან არ რჩება.
მარტოხელობას არვის შესჩივის.

როცა მოუხმობს საერთო საქმე,
ალიონიდან მინდვრად იჩქარის.
შინ მის ქალობას შორიდან აქებს
მისი ეზო და მისი კიშკარი.

ბაასში ხშირად არ უყვარს ჩაბმა
(ცხოვრებას მისას არ ახლავს ხიწვი).
ათასში ერთხელ მოჰყვება ამბავს
და საუბრისას ენთება, იწვის...

მას მარად თან სდევს ქმრის წმინდა ხსოვნა,
ვით გაზაფხულზე სინათლე მზისა.
მისი სახელით არ უყვარს თხოვნა
და ერიდება ხსენებას მისას.

ქმრის ტოლ-მეგობრებს როცა შეხედავს,
თავსაფრის ყურებს მოიწევს ნელა.
მოერიდება მათთან შეხვედრას,
ჩაივლის, როგორც ციციანთელა.

როს მოერევა კმუნვა და დარდი,
როს სული სევდით დაუძიმდება,
დუმილით მოვა ოდის კარამდი,
ქუჩაში მაინც არ ატირდება.

შევა ოთახში, ძვირფას კუთხესთან
ფრთხილი ნაბიჯით მიდის, ფითრდება.
ხელში აიღებს საყვარელ სურათს
და ჩუმად, ჩუმად აქვითინდება.

ნიშნად გაწყობილ ხალათს და ქამარს
მთრთოლვარე თითებს კრძალვით შეახებს.
ის თითქოს ურჩევს: დაუჩიდი, კმარა,
ბავშვს არ უჩვენო მწუხარე სახე.

გაინაბება, შეაჩერდება
ყვავილით საესე პატარა სურას.
თმას შეისწორებს და შეცბუნდება,
ბალიშზე დადებს მეომრის სურათს.

მშობლიურ გრძნობით ეცვლება გული,
გამოიცოცხლებს ცივი წყლით სახეს.
გავა ეზოში, შვილის სახელის
ძახილით სივრცეს შეაცახცახებს...

როს პირმშო პასუხს გასცემს შორიდან,
მოეფინება შუბლზე ნათელი,
და თავს ისე გრძნობს, თითქოს უეცრად
ხვდება განთიადს ლამენათევი.

იცდის უძრავად, ამ მოლოდინში
ეზოს ჭიშკარი სწრაფად იღება.
მკვირცხლი ბიჭუნა მკლავებგაშლილი
დელას ძალუმად ჩაეხუტება.

1953 წ.

ბრძოლის ველიდან ყაჩაღები განიდევნება

იმ ესპანელ ბავშვებს, რომელთა მამები
ფაშისტთა ტყვეებმა განგმირეს.

გადაგეხვია, გადაგკოცნა, ჩაგიკრა მკერდში,
შენთან ალერსმა, ჩვილო ბავშვო, ცრემლით დანამა,
თრთოლვით დაგშორდა, ცოლს და დედას უთხრა ნუგეში
და ურდოების შესამუსრად წავიდა მამა.

წავიდა მამა, განუგეშებს დედა მშობელი,
— ვარდისფერ პერანგს მოგიტანსო, მოვაო მალე.
გამშვიდებს, მაგრამ თვით ცრემლი სდის შეუშრობელი,
და შენ მის მკერდში ამღვრეული თვალი დამალე!

უცებ ატირდი, გამზრდელ ძუძუს ცრემლი ასხურე,
მშობელი შენი მჭუნვარებას შორს წაეყვანა.
იმ წუთს ცრემლებით შენ იმდენი დაიმსახურე,
გულდათუთქულმა დედაშენმა გიმღერა ნანა.

გიმღერა ნანა, სიხარულის გამომსახველი,
გააქრო შენი მწუხარების მომგვრელი გრძნობა.
მშობლის ნანინამ დაგაამა, ძილში წახველი,
და შერჩა დედას ცრემლი, ურვა და მარტოობა.

წარვიდნენ დღენი, საღამო ჟამს გაისმა გმინვა,
ფერმკრთალი დედა აშბის მომტანს მკლავებში ეცა...
ღაობლდი, ბავშვო, მამის მკერდი მტერმა განგმირა,
ველზე დავარდნილს დასისხლული პერანგი ეცვა.

ცრემლებს ნუ დაღვრი, ნუ იტირებ, ბალოო ობოლო,
დარდით, ვარამით ნუ მოუტან ჩვილ გულსა ვნებას.
ნუ გეშინია, მამის მკვლელებს მოვეუღებთ ბოლოს,
ბრძოლის ველიდან ყაჩაღები განიდევნება.

1936 წ.

სიტყვა მშვიდობის დასაცავად

ამ ზერებს, ამ ბალებს, ამ მთებს და გორებს,
როცა გავცქერი — სული მაღლდება.
ხან ამამღერებს, ხან შთამაგონებს,
ხან ფიქრით დავქრი იალალზედა.

წინსვლის წყურვილით აღგზნებულ ხალხის
ხმა აღმიტაცებს, ფრთებს მასხამს იგი.
ყოველ ცისმარე დილით სიახლის
ჩემს წინ იშლება დიადი წიგნი.

მდინარის დუდუნს, ფრინველთ გალობას
ქარხნის ოსტატთა გუგუნი ერთვის.
ჩვენს ჯანსაღ მამაც შთამომავლობას
სიცოცხლის ტრფობით უღელავს მკერდი.

წინ, წინ ვიაროთ! — ხალხის ხმა ისმის,
წინ გზებს მთარღვევს ხალხი ძლიერი.
ახალგაზრდობა ნაპერწკლებს ისერის
კუნთებმაგარი, სვებედნიერი.

თქვენ, ზღვების გაღმა, მდიდართა ხროვას
შურის და მტრობის სამოსი გმოსავთ,
არ ინდობთ მოხუცს, არც ძუძუმწოვარს,
თქვენ ხელთ გიპყრიათ სიკვდილის დროშა.

თქვენ ქვეყნად ომის დანთებას ფიქრობთ,
გსურთ გააჩაღოთ ომის ხანძარი,
და უკანასკნელ ძალ-ღონეს იკრებთ —
ხალხს ღრღნიდეს სევდა უზარმაზარი.

ამ მთებს, ამ ქარხნებს, ამ ზვრებს და ბალებს,
ჩვენს ალტაცებას თქვენ ემუქრებით.
რაც გვაფრთოვანებს, რაც სულს ალაღებს,
გსურთ შეურუჯოთ მას ცეცხლით ფრთები.

თქვენ გსურთ კვამლში და ბურში გახვიოთ
ეს თვალწარმტაცი მთები და ზვრები,
თქვენ გსურთ აქ შხამი გადმონახიოთ,
სისხლით შეღებოთ მდინარეები.

თუ არ დასცხრებით, თუ ცეცხლის ალით
ჩვენს ცას, ჩვენს მიწას თქვენ შეეხებით,
თუ თქვენი მყრალი ტყვია-წამალით
საზღვრებს შეღებავთ სისხლის შხეფებით, —

აღსდგება ხალხი, ამ ზვრებს და ბალებს
ვერ დაიმკვიდრებს მომხდურთ ხელები,
ამ ჩვენს მიწაზე ვერ იბინადრებს
სვავეები — ხალხთა სისხლის მსმელები.

თქვენ, ქვეყნებს შორის ომს რომ აჩაღებთ,
ნგრევით, წალეკვით რომ გვემუქრებით,
გჯეროდეთ მტკიცედ მკვლევებს, ყაჩაღებს,
ომით თვით თქვენვე განადგურებით.

შპანასკნელი მგზავრობა

შენ მოგენატრა კაკლის ხის ჩრდილი,
და უწმინდესი ჰაერით სუნთქვა, —
ველები... მთები ცამდე აწვდილი,
დაღლილობის ჟამს ნანა რომ უთქვამთ.

გელის სოფელი, გელის და ლელავს,
შენით გულს დარდის მოხსნას ტვირთები.
პალარით მოსილს გელის მომღერალს
ჩქარი არაგვის ძძლავრი ზეირთები.

ბრძოლით დაღლილი მიხვალ მგოსანი,
მუდამ მგზნებარე და მარად თბილი.
წინ გხვდება ქართლი ფიქრთა მპყრობელი,
მთით გადმომდგარი შენი „აჩრდილი“.

ბუბუნებ შენთვის, ელი იმ წუთებს,
როს გეტყვის ნანას კაკლის ხის ჩრდილი.
შორიდან ფიქრით ესათუთები
შენ საგურამოს, დინჯი და ზრდილი.

ხე ფოთლებს ფრთხილად შეაშრიალებს,
ხე დაკორძილი და კანდამსკდარი,
რომ დაამშვიდოს ბრძოლით დაღლილი
ქართველი ხალხის ბაირახტარი.

შენს მოლოდინში დგას თავმომწონედ
ხე ტოტებხშირი, ხე ტანმაღალი.
სულს დაგიაშებს დიდებულ მგოსანს
აქეთ წალკოტი, იქით ბაღნარი.

— გელი, გაზრდილო! გზედები აკენითო, -
შენ ყვარელიდან თითქოს ხმა გესმის.
კუდიგორის მთას მონატრებია
შენი მთრთოლვარე გულის ალერსი.

გელიან მგოსანს, ჭაღარას, ფხიანს,
თავსაფრიანი ქართლის დედები,
რომ ფიქრმორევით შეუხმატყბილონ
ფანდურის სიმებს შენი ლექსები.

შენ მოგელიან სამშობლოს ძენი,
ყრმები შენს ჩრდილთან ანადევნები.
გელოდა შენი ეზო და სახლი
და დახუნძლული ვაზის მტევნები.

მგზავრობდი, ტყიდან ტყვიამ იწიელა
(ვერაგებს ტყეში ჰქონიათ ბინა).
გესროლეს, მოგხვდა, ჯმუხი ილია
იმ ერთმა ტყვიამ ვერ მიგაძინა...

და დაკრეს შენი მაღალი შუბლი,
ესოდენ სათნო და საამური.
სიკვდილთან შენებრ ბრძოლა გამართე
და მორწყე სისხლით გზა წიწამურის.

მშობლიურ მხარემ მხრები დახარა,
ხალხმა შეერისხა მტერი ტიალი.
ცრემლით დანამეს შენი ჭაღარა,
წყველეს უკულმა ქვეყნის ტრიალი.

ეს ერთი ღამე

ეს ერთი ღამე ისევ ლექსთან უნდა ვათიო,
ისევ ლექსისთვის დაიფერფლოს სათნო წუთები.
გულო, ნუ ბორგავ, უძილობა გთხოვ მაპატიო,
მე ახლადშობილ ჩვილ სტრიქონებს ვებუტბუტები.

ნათელ ღამეში ვარსკვლავთ ციმციმს არ მაკლებს ზეცა,
აჰა, საცაა, სავსე მთვარეც გაიბადრება.
არ მომწუინდება, სიხარულით ვიზრდება მეცა,
ალიონამდე მჯერა ლექსი დაიბადება.

ველი იმ წუთებს, ამ ფიქრებით ვარ ანთებულა,
ვინ გამიბედავს ხმის გაცემას, ან გაკარებას.
ვაჟა-ფშაველას მთასავით ვარ ამალღებულა,
ცეცხლი ვარ ეხლა მოგიზგიზე და თაკარება.

1938 წ.

მობონება

სალამოდება, თოვას უმატა,
ფოსტაში წასულ ბაბუას ველით.
უცებ ქარბუქმა წაიკვიმატა
და კვიპაროსმა ამართა ყელი.

თოვს... გვენატრება თოვლში ჩაშვება.
დედამ ოთახში ჩაგვეცტა ძმები, —
რა წარმტაცია თოვლში ბავშვობა.
ჩვენ ვუმზერთ ერთურთს მოწყუნილები.

ოთახში მდგარი ყოველი ნივთი
შეგეძულდა, იმათ აღარ ვეხებით,
ბატურა დახტის თოვლზე და ვითვლით,
რამდენჯერ დასცდა საწყალს ფეხები.

ჭიშკართან გაჩნდა ბაბუ ქალარა,
ბაბუ გულ-მკერდზე შემოთოვლილი.
ჩვენ შემოგვხედა, თოვლი გაკვალა
და შემოვიდა შინ მოწყუნილი.

შეეცქერით ბაბუს ნაღვლიანს, მოხრილს,
ისეა, თითქოს ცრემლი სცვივო,
სკამზე ჩამოჯდა, ამოსთქვა ოხვრით:
— ჩვენი აკაკი გარდაცვლილაო.

ოჯახმა იგრძნო ეს სატკივარი.
ძმები ვიდექით ვით ორი სურა.
დედამ გაშალა „ბუნების კარი“
და დავცქერდით აკაკის სურათს.

დილით

ამ დილით გულმა ლექსი მთხოვა, ლექსი უთქმელი,
მე გავეურჩე და მთის ფერდობს მივაპყარ თვალი,
მესმის მუდარა მისი სათნო და დამთუთქველი,
წინ მეხატება გული ჩემი თითქოს ფერმკრთალი.

მე მთას გავცქერი, მთას, რომელსაც ნისლევი ბურავს,
მთა იწმინდება, მთის წვერიდან ჰქრება ფიქრები,
ამ დროს უეცრად, გულის მიერ, ჩემს უნებურად,
მკერდში ჟღერტული შემომესმა ახალ რითმების.

1939 წ.

პ ა ჟ ა ს

მთაში გაზრდილი მთას უმღერ,
მთისავე ფიქრის მთხრობელი,
ნისლიან მთიდან ანათებ
მნათობი ჩაუქრობელი.

არ გეშინია ქუხილის,
ვეფხვი ხარ დაუცხრომელი,
ჟღარუნი შენი ჩანგურის
სიტკბოა მიუწვდომელი.

მთების მშვენებით მოსავი,
ბარად სიმღერის მრხეველი,
სალამური ხარ, მგოსანო,
დრო-ჟამში დაუმსხვრეველი.

ხან ბულბული ხარ მკვნესარი
და ხან ფრინველთა კრებული.
ხან არწივი ხარ მთის წვერზე,
მღუმარე, ჩაფიქრებული.

ხარ მწუხარება, ხარ ნანა,
გრძნობა ხარ მოზღვავებული,
ნეტავ სამშობლო განახა
აღმდგარი, -აყვავებული.

ნეტავ, სულმნათო მგოსანო,
ლოდი არ გაწვეს ტიალი,
ნეტავ გვასმინა ბარელებს
მთიდან შენი ხმის ზრიალი.

ნეტავი გადმოგახედა
ფშაურ ჩაფხუტით, ჩოხითა,
დღემდე გეცოცხლა, გვენახე
შენი პატარა ქოხითა.

ილილინებდი მოხუცი,
ვაებით შენამოსები,
ყურს დაგიგდებდით შენს ფრთებქვეშ
ფრთხილად დაზრდილი მგოსნები.

დაივიწყებდი წარსულს და
დაივიწყებდი ოხვრასა,
ველარ ნახვდი მტრის ხანჯლით
ქართლის დაფლეთილ ჩოხასა.

მაგრამ, ვაი რომ აღარ ხარ,
აღარ ხარ, მათაა ქუხილო,
აღარ ხარ, ლამაზ ფშავეთის
სიხარულო და წუხილო.

ბანთიადი და ბულბული

ის შემოიჭრა ნათელი შუბლით,
მიმალ-მომალა მნათობნი ცაში,
ააელვარა მზის ოქროს შუბი,
შემოაგება ფოთლებმა ტაში.

ძილი დაუფრთხო ტაშმა მომღერალს,
ფრთოსანმა ფრთხილად ამართა ყელი,
დაცვარულ მინდორს გადააფრქვია
ჰანგი უტყბესი, დაუწყველელი.

შტოებში შთასულ სხივებმა მზისამ
ბულბულის ნისკარტს შეუშრო ნამი.
ააწკრიალა ხმა უნაზესი
და დაეხურა წამწამს წამწამი.

ბულბული ბუდეს გალობით მოწყდა,
ტკბილი სიმღერით შეირხა სიერცე,
ძნელია, ძნელი, ლექსს რომ მგოსანმა
ისეთი წმინდა სტრიქონი მისცე,
როგორც ბულბულმა ნაზმა, სათუთმა
ამომავალ მზეს სიმღერა უთხრა...

1935 წ.

ალექსანდრე ყაზბეგს

სულში შეიქრა და არ მშორდება
შენი მშფოთვარე დღე და წუთები,
არ მახსოვს შენგან მე დამშვიდება,
მარად მღელვარე მესაუბრები.

რამდენი თრთოლვა, ტანჯვა თუ დარდი
ჩაქსოვილია შენს მართალ ხმაში,
ის დრო გავიდა — გავჰალარავედი
შენი ტკივილით გაზრდილი ბავშვი.

მხიბლავს, მიტაცებს ქარში, ავდარში
კლდეზე შემდგარი მოხვეის ცქერა.
მისი წარსულის წიგნს რომ გადავშლი,
გულის დამწველი მესმის სიმღერა.

სადაც მაღალი მთა და მოლია,
იქ მოსჩანს შენი ნაბდის ფრიალი,
სხვა სატრფო ქვეყნად არა გყოლია.
სამშობლო იყო შენი ტრფიალი.

ქართველი ხალხის დარდით ნაშობი
მასთან ხარ მარად, ბარად თუ მთაში,
გაუხარელი კაცი დაგვშორდი,
გახარებულად გაზრდილი ბავშვი.

ის რწმენა, ფიცი, ის სულის ღებნა,
რაც ვაჟკაცური გულით ატარე,
დღეს გააცოცხლა მშობლიურ ენამ,
ამართე მხრები და გაიხარე.

ამართე მხრები, მოშუშდა წყლული,
ხალხს ბრძოლაგელილს მხნეობა შეენის,
დაგიმშვიდდება მღელვარე სული,
რომ ნახო ახლა სამშობლო შენი.

1948 წ.

სიზმარი იყო ოცნების მსგავსი,
მოულოდნელი სიზმარი იყო.
ის ღამე ახლაც მიმაფრენს ცაში,
ის ნეტარება ვით დავივიწყო.

არ შემელიოს, მინდა მფარავდეს
სიკეთე მისი ენით უთქმელი.
იაროს ჩემთან აწ და მარადის,
ვარ იმ წუთების მონა, მიმრქმელი.

მან დამამშვიდა და გამამაგრა,
გამიხალისა სიცოცხლის ეშხი.
მე ავთანდილი არა ვარ, მაგრამ
ავთანდილივით ვმღეროდი ტყეში.

შეებას გულისას ვგრძნობდი იმ ხმაში,
ოცნებით სადღაც შორს, შორს წასული.
ო, ერთხელ ისე მამღერა ცხადში,
დამძიმებული რომ დაცხრეს სული.

1964 წ.

ის მწამს, მას პეტრე

ლიბიტრი უიფიანს

აივნის ბოძზე ვარ მიყრდნობილი,
ბარში ჟინელავს და მთაზე ნისლია.
ვიგონებ კოლხეთს, ვიგონებ ყრმობას,
ძიძას, მორდუს და ფაცხას ისლიანს.

მივყვები ფიქრებს და თითქოს ვხედავ
ჩვენს ეკლესიას, შეფეთქილს კირით.
წინ მეხატება ჩემი ტალერი,
ჩემი ტეხური და ლეფეთქირი.

საიდან, როგორ, აქ რა მინდოდა,
რისთვის ვინდომე აქ დასახლება?
(რად გაუკვირდა ზოგიერთს ჩემგან
ქართლში საკუთარ ქიშკრის გაღება?).

ვინც შემაყვარა მე ეს სოფელი,
ეკადრო შიშველი დასახელება?..
დაუვიწყარი არის მარადის
მისი თუნდ ერთი ის გახელება.

ის მოკლე, მაგრამ მკაცრი წერილი
ელავს, ბასრია, ვით სატევარი.
მან საქართველოს ჰაერის ღირსად
არა სცნო ჩვენი დამაწყევარი.

ის სულდგმულობდა მამულზე ზრუნვით,
სახელი მისი მიჩრდილვას ასცდა,
რადგან, ჰოს როცა ეტყოდა გული,
უკან დახევას ლაჩრობად რაცხდა.

სოფ. ქვიშხეთი, 1966 წ.

ხმ წარწერებით

მოგინახულე, ახოვანო ხეო ვერხვისაც,
ბავშვობის შემდეგ არ მინახავს შენი რტოები.
განვლო დღეებმა, მე ტოლებთან ყოფნა მელირსა,
შენ ისევ აქ ხარ, ამ ფერდობზე განმარტოებით.

შრიალეზ წყნარად, მიწიერი ეშხით გიგალობს,
ყველას უყვარხარ, შენთვის ხელი არვის უხლია,
ბევრჯერ გწვევია ქარიშხალი, შფოთი, გრიგალი,
ტოტებგადახრილს თავგანწირვით გიშხუილია.

ერთი მალონებს, გამიმჟღავნე, ხეო ვერხვისაც,
ეს წარწერები, წარწერები ურიცხვ ხმოვანი,
ვისი გონებით, ვისი ხელით შემოგეხიზნა,
ვინ გადაგდალა ხე ამაყი და ახოვანი?

ვინ გაიმეტა ეგ მტრედისფრად ნაქარგი ტანი,
გათქვი, ამხილე, ვერხვო ჩემო, ქარში ნარწევო,
ნუთუ არ სჯობდა, ტანი შენი, ფიქრთა წამტანი,
მდგარიყო ლალად აშხვართული და უწარწერო?..

1940 წ.

ბ ა ლ ა კ ტ ი ო ნ ი

ვამბობ ხმამალა:
სასწაულზე სასწაულია,
ცის გუმბათისთვის
თურმე ხელი მას წაუვლია.

აყოცებულა, უხილავად
ასულა ერთი.
დაგვლალადებდა გოლიათი
და მართლა ღმერთი.

ჩვენთან ცხოვრობდა,
ჩვენთან იყო,
ჩვენთან უვლია,
დღე ვიმეორებ:
სასწაულზე სასწაულია.

1966 წ.

უწმინდესი წუთი

გაზაფხულია. ხის შტოებში ჩაწვა სიმწვანე,
ტყე გაძარცული შეიმოსა ღორთქო ფოთლებით,
შაშვმა ჭახკახით სიხარულის მოსვლა იწამა
და ცა ფირუზი ეშხიანი მზით იორთქლება.

გაზაფხულია, — ყვავილების ისმის ღაღანი,
ლალობს ბუნება მგოსნისა და ლექსის მხმობელი,
ჩემს მაგიდაზე გაშლილია წიგნი მაღალი,
ჩვენი ცხოვრების გაზაფხულის მახარობელი.

გავაღებ ფანჯრებს, მკერდგახსნილი გავცქერი სივრცეს,
მიხმობს, მეძახის დახატული ხეთა ჩრდილები,
ლექსი მომწყურდა, გული უნდა სტრიქონებს მივცე,
მარად უწმინდეს და ღიად წუთს ვემორჩილები

1940 წ.

ნოე ჩხიკვაძეს

ჯერ კიდევ ყრმას შემოყვარდი,
ვერ გივიწყებ, ვერა.
ჩამაფიქრებს, დამალონებს
შენი ბედისწერა.

მომწყურდება მოგეფერო,
დაგიამო გული.
ხშირად მიპყრობს ეს სურვილი.
სულში მიმაღული.

და არ იქნა, წინაპარო,
ვერ გიმღერე, ვერა.
ვერ შეეუწყვე საშენო ხმა
ჩემი გულის ძგერას.

წრფელი ჰანგით მომღერალო,
ანთებულო გულო,
გვიან მაინც გიგალობო,
კაცო დაჩაგრულო.

მეცოდები, მებრალები,
მეცრემლება თვალი.
საცოდავი თუმც რაღა ხარ,
რა გაქვს შესაბრალი.

ცოცხალი ხარ, არ მომკვდარხარ.
არც მოკვდები, არა.
იმ ერთ ლექსმა შენი თავი
მეტად შემაყვარა.

რა ხანია ვლილინებ მას,
ხშირად წარა-მარა.
ხან კი ერთი შემახილი:
„ვინ მკითხულობს“ კმარა.

1960 წ.

აღარ მასვენებ, დამფუსფუსებ, მეველები თავზე,
შორს, შორს მიმაფრენ, სად არ მიხზობ, სად არ მატარებ,
ეს მთაც დამითმე, მთაზე კოშკიც შემომმთავაზე,
კოშკი ძვირფასი, უმდიდრესი, ჩემთვის ნანატრი...

მაგრამ მე მაინც, მუზავ ჩემო, ხმა ვერ გავილე,
არ დაგმორჩილდი, რადგან ფიქრი შენსკენ არ ქროდა.
ვერ ვმღერი ახლა, ზრახვა შენი უკან წაილე,
მაშინ მესტუმრე, როს სათქმელი მე აღარ მქონდა.

1939 წ.

შეგინავო საპყრობილეში

„იძულებული გაეხდი ვმალო ლექსები,
რვეული, ვიმღერო და ვიტარო ცხარე ცრე მლებით“

ტ ა რ ა ს შ ე ვ ჩ ე ნ კ ა ლ

რუხი ღამეა, საპყრობილის ველური ღამე,
მთვარე არა სჩანს, ვარსკვლავები შორს კრიალებენ.
ასკდება კედლებს ქარიშხალის შფოთი, ღმუილი,
და პატიმრები თვალებს ბნელში აბრიალებენ.

ციხემ მათ ძალა გააცალა, ღუმელში თვლემენ,
და შებორკილი ტუსალები ჰყრია მორებად.
ვერ საუბრობენ, მწუხრის ბურანს თავს ვერ ართმევენ
და მათ ყელს შერჩა მხოლოდ გმინვის განმეორება.

იქვე კუთხიდან მთრთოლვარე ხმით გალობა ისმის,
თითქოს ბუჩქებში გულდამწვარი სტვენდეს ფრთოსანი,
ჰგოდებს, გოდებას ის დროდარო სიმღერით ისვრის,
ხან შემაყრეული წრფელი ჰანგით ტირის მგოსანი:

„სულ ძილი, ძილი მაგოდებს,
მძიმეა ძილის მუქარა.
არავის აგონდებოდე,
იყავი ქვეყნად თუ არა,
სად ხარ, ბედო? სად ხარ, ბედო?
არაუ მაგდებ გულისხმიერს,
კარგი თუ ვერ გაიმეტო,
შხამი მაინც დაანთხიე“.

ამ გაბმული ხმით თითქოს სევდას იჭრობს შეეჩენკო.
თითქოს მეხრეა და ღიღინით მიჰყვება ხნულებს,
თვალეbs გაახელს სიბნელეში და დაიბუქებს:
— ეჰ, მეგობრებო! იქნებ სწუხართ და გასურთ შეეჩერდე.

მაგრამ ვერ ვითმენ, ასე მჯერა, ეს ხმა კარს აღებს,
მოუსვენარი სული ჩემი შხამს ეუბრება.
მეტს ველარ ვიტან, ამ წყვილიადში ჩემს ძელებს და ძარლებს
ბევრი უთქმელი ლექსები რჩება.

* *

დუღდა, მოსთქვამდა ბნელ საკანში დიდი კობზარი,
თრთოდა, იწვოდა; ხან მხრებს შლიდა ხმის დაკვესებით.
ძალას იკრეფდნენ იმ ჰანგებით სუსხით დამზრალნი,
დარდს უქარებდა ფიქრამღვრეულთ მისი ლექსები.

ყრუ კედლებს შორის დროს წაართვა მან მყუდროება,
ხან ცრემლებს ღვრიდა, ხან გმირულად ყელს მოიღერდა.
ის გააცოცხლა, აამაღლა ჩვენმა დროებამ,
ხალხის მგოსანი, წრფელი გულით ხალხში ამღერდა.

1939-1969 წ.

მ ე ბ ო ბ რ ე ბ ს

ერთი ხანია ლექსს ვერ ვამთავრებ,
ვებრძვი და მაინც არ იწერება,
რა შემართება, ან ვინ წამართვა
ეს ერთადერთი ბედნიერება.

ესლა გამაჩნდა, ეს ვის შეშურდა,
რამ მომიღუნა საბრალოს ყელი,
ტკივილი მინდა სულს მოვაშორო,
სულშივე მრჩება სიმღერა მწველი.

ვბორგავ, ვენთები, ვხარობ — რ მშველის,
საით გავიქცე, რით ვიმკურნალო,
სჯობია ჩაჰქრეს სიცოცხლე ჩემი,
თუ ვერ ამოვთქვი ლექსი უბრალო.

თუ ვაჟკაცობის გაქვთ ნატამალი,
ძმებო! მომეცით ამის წამალი.

1936 წ.

ქ უ თ ა ი ს ს

ღია ჩიანელის სსოვნას

მომენატრე, მოგაშურე,
გნახე, გამეხარდა...
დიდხანს, დიდხანს ვიოცნებე
მე შენს ახალ ბალთან...

მომავონდა სიყმაწვილე,
ჩემი ყრმობის დღენი...
როს შენს ზეცას გავცქეროდი
ტრფობით, აღმაფრენით.

როს დავექროდი პოეზიის
აღით გათანგული...
როცა მხოლოდ ლექსზე ფიქრით
ძგერდა მართლა გული.

აქ არ იყო მაშინ ბალი,
ყვავილთ საბუდარი...
აქ ცხოვრობდა ერთი ჩემი
ტყბილი მეგობარი...

მიზიდავდა მისი სახლის
ფართო აივანი...
აივნის წინ მაგნოლია,
მასთან საუბარი...

თვალწინ მიდგას მის ჰიშკრისკენ
მიმავალი დია...

ეს კუთხე მან შემაყვარა,
ამ გზას შემაჩვია.

და თუ ახლა მე აქ ვდგავარ
ცრემლმორეულ თვალით,
ვერ დამძრახავს, ვისაცა აქვს
გრძნობის ნაპერწკალი.

არც ის სახლი, არც ის ეზო:
არც კეთილი დია...
მხოლოდ ამ ბაღს შერჩენია
მისი მაგნოლია...

1958 წ.

ჩიტო პატარავ

არის ერთი მკერდწითელ პატარა ჩიტო,
რომელიც ატოვებდასთანავე უცელო,
შემზარავი ხმით წივის.

რა გულსაკლავად წივი, ჩემო ჩიტო პატარავ,
როგორ უეცრად გაგაცალა სუსხმა ხალისი.
მე შენზე ფიქრმა დღეს გზადაგზა დიდხანს მატარა,
რომ მგალობელი გახდი აგრე შესაბრალისი.

რალაც საერთო გვაქვს ერთურთთან, რალაც ზიარი.
მაგრამ რა ქარიც არ მსუსხავდეს სულის მზარავი.
თავს დავლოცავდი, მაგ შენი ხმის წუთით სადარი
ხმა არ სმენოდეს არასოდეს ჩემგან არავის.

1958 წ.

დედაქალაქის მართ-მართ უბანში

მეგობარ პოეტებს
„ღმერთო, ეს ბალი ახლოა სულთან,
ეს ბალი სულის ნათესავია“.

ტერენტი გრანელი.

არა ერთი, არა ორი,
აქ ხეები მრავალია.
დროზე მზე და დროზე თქორი
მათზე მართლაც ალალია.

ილტვის რტო, სწვდეს მოძმის რტოებს,
შრიალებენ, ირხევიან.
ენაზება ტოლი ტოლებს,
ზოგს ტანს სურო მიხვევია.

პალმას მოსაღს ძუაძუა,
შეენის მას ეს არჩევანი.
ვარდებსა და ყვავილთ შუა
სჩქედს, ჩუხჩუხებს შადრევანი...

კუთხე, კუთხე ლურჯად შლილი
აქ ბუჩქებიც ჩარგულია.
და რტოებზე მეტად ხშირი,
ჩიტა აურზაურია.

და გვატკობენ სალამო ჟამს
ხან ჟივჟივით, ხან ქუთქუთით...
აქ კი ერთი სკამიც არ დგას,
კაცმა შეისვენოს წუთით.

შეისვენო და აანთო
შუქი, გულში რომ იხარო,
იყო მარტო, მარტოდმარტო,
სილამაზის შესვა წყარო.

ძმობისა და არა მტრობის
ფიქრი მიპყრობს ამ ხეებთან,
გაიელვა მარტოობის
მოტრფიალე სახეებმა...

...ზამთარია, ქარი არ ქრის,
მზე ციმციმებს, ყინვას ალზობს.
გულზე ხელებდაკრეფით ზის
ვიღაც ხეთა ახლომახლო.

გამიღიმა, ხმა არ გამცა,
შეცივებული თითქოს თრთოდა,
ვიცანი და ტანში გამცრა,
მან ვინ ვიყავ რა იცოდა...

ის სდუმს და მეც ხმას არ ვიღებ,
ჩქარი ცემა იწყო გულმა.
ისევ, ისევ გამიღიმებს
და წამწამებს დახრის უმაღ.

ტანთ აცვია ძველის-ძველი
ფარაჯა და ყელი უჩანს.
გადაისვა შუბლზე ხელი,
ჩაიქინდრა, ჩაიყუჩა...

შეგტრიალდი, გავეცალე,
მეგონა ვერ დამინახა.
მიფარება არ მაცალა,
— მობრუნდიო, — მომამახა...

ვინც იცნობდით, მიხვდით მჯერა.
ის ვინ იყო და ვინ არა.

უმღერა მან ბედისწერას,
ლექსით თავი შეგვაყვარა.

ხეტიალით, ფიქრით დაღლილს,
უყვარდა მას ბაღში ჯდომა.
ბალი იყო მისი სახლი,
მისი ეზო და განცხრომა.

პოეტებო! ამ ხეებში
არა ორი, არა სამი.
ამ ვარდებში, ყვავილებში
ჩავდგათ ერთადერთი სკამი.

ამ ადგილზე ხსოვნას მისას,
მისი წრფელი გულის ფეთქვას
ვუძღვნათ ერთი სკამი ხისა
და გრანელის ბალი ერქვას.

1963 წ.

შემბიბინებდეს იგი მე

განა არ მინდა ვრცელი რამ
დავწერო, სული მოვითქვა.
შემბიბინებდეს იგი მე,
როგორც მინდორზე მოლი ქვას,

როგორც მზის შუქი ცის კიდურს,
მამკობდეს, მალამაზებდეს.
დაედგე ამაყად ბექობზე
და თვალებს ვაალმასებდე.

ვპრიდე, ვსერავდე იმ სევდას,
გულს რომ ერჩის და ასაწყლებს.
ერთი ისეთი რამ მქონდეს,
რაც გააქარწყლებს ას საწყენს.

განა არ მინდა? არ ვცდილობ?..
რა ვქნა, ვიწყებ და მბეზრდება,
და შემდეგ ვგავარ იმ მშობელს,
შობილი რომ არ ეზრდება.

და ვცხოვრობ ასე, ნაფიქრალს
არავის დავესესხები,
ჯავრის საქრობად დროდარო
კმარა პატარა ლექსები.

1964 წ.

გიორგი ქუჩიშვილის ხსოვნას

ასე გვაწვალებს განშორება და ბედისწერა,
ცრემლი მერევა, მეგობარო, და მტკივა გული,
ვერ დავამკვიდრე გონებაში, მაინც არ მჯერა
მარად მქუხარე ქუჩიშვილი დაღუმებული.

ნუთუ რუსთველზე ვერ ვიხილავთ, აღარ იალებს
აჩქარებული ნაბიჯებით ხმელი სხეული.
ნუთუ ჩადგა და აწი ველარ შეგვაჟრიალებს,
ძმაო, შენი ხმა, ხმა მღელვარე სულით რხეული.

მწუხრმა დათალხა ხალხის მგოსნის თვალთა ციმციმი.
დასრულდა მწვავედ სარეცელზე წვა და წვალება,
კაეშნიანი ფიქრით გვბურავს და ყველას გვიმძიმს
სულით სპეტაკი ქუჩიშვილის გარდაცვალება.

1947 წ.

ბ უ ლ ბ უ ლ ს

როცა შენ გისმენ, თვით ფილტვებსაც ვართმევ უფლებას
ისუნთქონ ისე, ვით ჩვეულან სხვა ჟამს და დროში,
რათა ამ სუნთქვამ არ წაგართვას თავისუფლება,
არ შეფრთხილდე იმ ბუჩქების პატარა შტოში.

იყავი ჩემთან და, ბუღბუღო, იმღერე ასე,
შტოს არ მოგიჭრი, სანატრელო, ნუ მოგწყინდება.
რომ აღარ გიგრძნო, არ მაქვს გული ჩალის ღეროსი,
ვინ იცის, მაგ ხმით ჩემში რა ხმა აღმოებწყინდება.

ნუ დამშორდები, შენც შეიშენე ამ ცისქვეშეთის
საამო სიო, რომლით სივრცე დახუნძლულია.
და მომასმინე, მომღერალო, შენს ლამაზ ყელში
თუ რაოდენი განცდა, გრძნობა ჩამარხულია.

შენი ჰანგები, ყრმობის დღიდან რაც კი მსმენია,
ისევ ცოცხლობენ, ჟამთა სვლაში აღარ დანთქმულა:
ბევრი გადიდეს შენ მგოსნებმა, მაგრამ ჭერ კიდევ
შენზე, შენი ხმის შესადარი ლექსი არ თქმულა.

ახლოს იყავი — და მიმღერე, მარტო არ კმარა
გაახალისო დათქორილი ვარდნი, იანი,
ერთი გასტვინე შენებურად ამ ცის კამარას,
რომ დაიწეროს დღეს ახალი „ბუღბუღლანი“.

1934 წ.

ლექსი ქიაჩელს

ვერ გნახე, მითხრეს: ავად არიო,
მეწყინა, უცებ ხმა ვერ დავძარი.
შინ მოველ, ვიგრძენ, ეს ცნობა თურმე
სულს მოღებია, როგორც ხანძარი.

ოცნებით მისი გაქრობა ვცადე,
ვერ ვძლიე, უფრო როცა იალა.
დავიწყე ლექსი, ვერ შემოგვადრე,
წავშალე, ისევ ამაწორიალა...

და ჰა, ეს ჩემი გულწრფელი განცდა,
ჩემი შენდამი სურვილი წმინდა,
მოვიდეს შენთან, მანდ, და ჩემს ნაცვლად,
ვით მამას შვილი, გეფეროს მინდა...

რომ დაგიამოს დაღლილი გული
და დარჩეს შენი სასთუმლის ახლოს...
მე კი არ მინდა, დაფიქრებული
და ავადმყოფი ლოგინში გნახო...

ეს დღე თუ მწარე ფიქრებით გმოსავს,
გლოცავ, გაგყროდეს წუთები მკაცრი...
კვლავ, ვით ტარიელ გოლუა, ისე
იდგე ჩვენ შორის ძვირფასი კაცი.

1951 წ.

ეს პირთი ლექსიც

იქნებ თქვას ვინმემ: — ქუთაისზე ლექსი, კელავ ლექსი,
რა ამბავია, რა მოხდაო, მართლაც რა იყო?
დაუთმეთ მუდამ შობილს მშობლის წრფელი ალერსი,
მინდა დღეს ჩემი გულის კარი ფართოდ გაიღოს.

მიმიშვით ნებას, ვისაუბრო, სულმა იხაროს,
ვისაც არა სურს, ნუ მომისმენს, ყური მარიდეთ,
— ურჩევნიაო, — ამბობს ხალხი, — თურმე ცივ წყაროს
პირშშოს ალერსი, ტყვიით მკერდში დაჭრილ ხარიერმს.

და მეც მგონია, დაჭრილი აქვს გული ქუთაისს,
მას მის უბეში დაზრდილები რომ შორდებიან,
და სხვათაშორის აგონდებათ მისი მაისი,
მისი რიონი, მთის კალთები კორდებიანი.

მწამს, ეს ლექსები ქუთაისს რომ ტკივილს უყუჩებს,
ვით შორს წასული შვილის ხშირი წერილი დედას.
ვეჩურჩულები, ვეფერები მის სახლებს, ქუჩებს,
და ამ ჩურჩულით უხმაუროდ ვაქრობ ჩემს სევდას...

— რა სევდააო, — იქნებ ვინმემ ამართოს თავი,
წუთისოფელში ძე კაცისა ვინ უნდა იყოს,
თუ ის არ არის ცარიელი პურის თავთავი,
დროდადრო მაინც წარმავალი სევდა არ იპყრობს.

მე წლების მიღმა, ქუთაისის ქუჩებში, როცა
ფიქრამდევრული მიფეხვებოდი გზებს თეთრი ხილით —
არ მჭირდებოდა ნაცნობების საძებრად მოცდა,
მათი სიმრავლით, უხალისოდ ხშირად თავს ვხრიდი.

დღეს რომ ქალაქი კილით-კიდე შემოვიარო,
ორიოდ ნაცნობს იქნებ მოვკრა სამადლოდ თვალი.
თუ ლექსი არა, რით განვკურნო მე ეს იარა,
რით დაცხრეს გული, უკვე მრავალ წლის ნაზამთრალი.

ნუ მკითხავთ, რისთვის ან რატომო, სადაც არ. ვიყო,
აქ თუ ხანდახან მოწყენილი ვაწვალე თითებს.
არ მხედება დია, არც დომენტი, ვანიონ, ნიკო,
ჩახლეჩილი ხმით შაჰხრუხიც არ შემომხითხითებს.*

არ ამკობს ქუჩებს მათი წმინდა, ნათელი სახე,
ვინც მე მიყვარდა, თითქმის ყველა თვალს მიეფარა...
ყანჩასებური მაღალ ყელით შორიდან ვნახე
მხოლოდ ევსევი მიქელაძე და გამახარა.

შემრჩა სიცოცხლე, როგორც წიგნი ყდადაცრეცილი,
და გამეცალა ჩემებური ის ბოზოქრობაც,
მე ძმაცაცებთან, კარანაძის ზურგჩაკეცილი
ეტლით კომაში რომ მივქროდი ჯავრის საქრობად.

1964 წ.

*) დია ჩიანელი, დომენტი თომაშვილი, ვანიონ დარასელი, ნიკო მეფისაშვილი,
შაჰხრუხ ჩარკვიანი.

მე მწამდა ლექსი და მეწამება,
ლექსი განცდილი, აზრით ნათელი,
ვეძახი სიტყვის ჯვარცმას, წამებას,
ლექსს თუ არ ახლავს თან ჟრუანტელი.

1958 წ.

კოლაუ ნადირაძეს

შარშანწინ, ძმაო, იმ ქარბუქში, ო, იმ დიდ თოვლში,
ჩვენ ის ღლეები გავატარეთ აქ ისე ტკბილად,
არა მგონია, ხსოვნიდან მას დრო თუ ამოშლის,
თუ არ იცოცხლებს ჩვენში მარად ის წყნარი დილა;

მოგვიაღერსა, გაგვახარა იმ კარგმა დილამ,
დილამ ძმობისამ, ნათელმა და ვარდივით სუფთამ,
ყველაზე მეტი ყურადღება შენ გერგო წილად,
შენ გაგიშალეთ ის პატარა ქართული სუფრა.

შენ გეკუთვნოდა ის ღლეები და ღირსეული
ხან ჭეშმარიტად, შენთვის სულით გვეთქვა მადლობა,
რარიგ მღუმარე, თავდახრილი, ცრემლმორეული,
ჩვენს ხმებს უსმენდი, არა როგორც რაღაც წყალობას, —

არამედ კუთვნილს, ძმურს, გულითადს... თავი იყარა
შენმა ამაგმა, შვებას გრძნობდი ძმებთან ძმობილი,
მარად მშფოთვარე, დაუმცხრალი იდექი წყნარად,
ჩვეულებრივად შენებრ სადად გამოწყობილი.

გვითხარ მადლობა და ღუმილმა მოგვიდა ხელი,
ვიგრძენით ყველამ, სულ სხვაგვარად გიძგერდა გული,
სამოცდაოთხი შეგისრულდა შენ იმ დღეს წელი,
შემოგვცქეროდი ნაღვლიანი, ფერგადაკრული.

შემდეგ კი, შემდეგ შენ უეცრად ამღერდი, ძმაო,
შეუხმატებილე შენს მეგობრებს შენი ხმა წრფელი,
დაუეწყარი არის ჩემთვის, ო, ეს საამო
წუთები, როცა გააცოცხლე არსება შენი.

და გეუბნები, არ იფიქრო ენამ გამასწროს.
მე მღერა შენი იმ დღის მეტად აღარ მსმენია,
და ის სიმართლევც რად დაფვარო, ისე არასდროს
ჩემთან, ღმერთმანი, არასოდეს მოგილხენია.

ო, კარგი იყო, ძლიერ კარგი, დაუვიწყარი,
სუფრების ცვლა და თამადა კი გამოუცვლელი,
იმ გლეხაკების დაილოცოს ეზო და კარი,
გველხინოს კიდევ მათთან ერთად მრავალი წელი.

ჩვენ მაშინ დავთქვით აქ თავშეყრა ყოველწლიური,
და მე არ ვიცი, რომელ თქვენგანს ეუსაყვედურო,
რად გამაწბილეთ, ჩემთან მოსვლა ვინ იუარა,
ძმური პირობა ვინ გატეხა, ვის დავემდურო.

შენ მაინც სად ხარ, მეგობარო! რად დაიკარგე.
რად დამივიწყე, რად არ ჩანხარ, რა გემართება,
სოფლის კაცისთვის სოფლად, ძმაო, ხომ იცი კარგად,
რომ მწარე არის მოლოდინის არგამართლება.

ქარი არ გიყვარს, გძულს ქვიშხური ქარის სისინი,
სირცხვილიცაა, ქარმა ასე რომ დაგვაშოროს,
ჩამოდი მალე, მოიყვანე ყველა ისინი,
გავიმეოროთ ის დღეები, გავიმეოროთ.

მწერალთა სასახლის ბაღში

უზარმაზარი, ტოტებგაშლილი,
ბაღს ამკობს ნაძვი, ბაღის მფლობელი.
ზაფხულში გეფარავს სააჟურ ჩრდილით,
იქვე დროდადრო სტვენს მგალობელი.

მის ახლოს ბავშვის დგას ქანდაკება,
ჩვილის ხელიდან სჩქეფს შადრევანი:
ბროლის წვეთებით რტო იწინწყლება
და ძირს იხრება როგორც მტევანი.

როცა პირველად იფეთქებს, მაშინ
იტყვი: — მისწედაო ნაძვის კენწეროს,
ალმასის ფრთების წარმტაც თამაშით
სწრაფად შორდება ტოტების ჩეროს.

მიიწევს მალა, არ ზოგავს ძალას
ძლევის სურვილით ზე აფრენილი.
მაგრამ ვერ იპყრობს მწვერვალს ნაძვისას;
მოიკლაცნება ძირს დარცხვენილი.

მოიკლაცნება ძირს დარცხვენილი,
უჩინარდება იგი თანდათან...
მე ფიქრი მიპყრობს, ვგრძნობ მოწყენილი,
რალაც საერთო მაქვს შადრევანთან.

1954 წ.

ვიქტორ ბაბუსპირიას

ჩვენ გავიარეთ ერთად თითქმის ორმოცი წელი,
არ მახსოვს, არა, უდრტვინველი წლის გაქროლება.
ამ შარავზაზე მეგობარი შენი შემცვლელი
არვინ მყოლია არასოდეს, არც მეყოლება.

ვიქტორ სპეტაკო! ძმავ კეთილო, რომელი ლექსით
შემიძლია ვთქვა ის, რაც შენზე მე მაქვს სათქმელი.
და თუ ვიცოცხლე, შენებური ჩუმი ალერსით
მინდა იმ ნათელ, წმინდა დღეებს ავხსნა სარკმელი.

შენ პოეზიით ანთებული, ჩვენს მთებს და ველებს
შეტრფოდი გულით... არვინ მხვდება შენი მძრახველი.
ამ ნაჩქარევი სტრიქონებით მხოლოდ მკითხველებს
პოეზიის დღეს მოვაგონე შენი სახელი.

პოეზიის დღე, 1967 წ.

ნუ მეტყვი...

რამდენჯერ დამსეტყვე, რამდენჯერ მაჯობე,
წამართვი ძილი და ღღესთან შეხარება,
ვერ დაგხვდი, ვერ დაგხვდი, ვერასდროს მარჯვეთ მე,
ჩაეცეს მუხლები ქვალორლზე ხარებმა.

ვერ აველ აღმართი, მთვარიან ღამეში
ხმატკბილი ურმული ვერ ჩავილილინე,
დავმარცხდი, უსახროდ დაღმართში დავეშვი,
წუთიერ ღიმილით — მწარედ გავიღიმე...

ეს ერთხელ?... ვინ მოთვლის, ვის ახსოვს, ვინ იცის,
ეჭრები და ვენთები რამდენი წელია.
და მე რომ მიყვარდა გაბმული სიცილი,
ვგრძნობ მისი სურვილიც რომ შემომეღლია.

და მაინც ნუ გჯერა დამჯაბნე, ვარ მონა
შენი და აწიც არ გეოშო, გეჭიდო...
ნუ მეტყვი... — ღღეებმა აგწონ და დაგწონა,
მძიმე ტვირთს ვერ ზიდავ დაღლილი ბეჭითო...

1971 წ.

უშანგი ჩხეიძეს

კედელზე აკრულ ახალ აფიშას
თუ შევნიშნავდი. მისკენ გჩქარობდი.
ხანი იმ დღეებს მე ვერ გამოიშავს,
ვისი სახელით და ხმით ვხარობდი.

სცენაზე თუკი ვინმეს ლაბადა
ეცვა, მიპყრობდა, სულ სხვაგვარ თრთოლვით,
ვეტროფოდი თეატრს, შინ ვერ მბამდა
ქარის ზუზუნა, წვიმა თუ თოვლა.

შენ გამიცანი, შენ შემხვლა, როცა
არაყაცთავან ვიყავ დევნილი.
გულამომჭლადი ვამბობდი ლოცვას
ადამიანი გზას აცდენილი.

ამხედ-დამხედე გამჭოლი თვალთ
ყრმას, მთრთოლვარეს და ფიქრებით მოხრილს,
გამესაუბრე ოღნავ ფერმკრთალი
ვაჟკაცის სულით და არა ხორხით.

იმ სამახსოვრო ლამემ, წეთებმა.
მარჯვენამ შენმა ჩემსკენ გაწვდილმა,
გულის პასუხმა უსათუთესმა
მე ვარდისფერი მაჩუქა დილა.

შემდეგ... ო, შემდეგ... აქ სიტყვა ღღვება
და იკუმშება გული კეთილი...
ისევ ველოდი შენს გაელვებას,
შენ კი გმინავდი კარჩაკეტილი.

ქედუხრელო და მართალო ძმოდ,
კაცო, კაცთათვის მოჭირნახულევ
ვცადე მენახე, მაგრამ ამაოდ,
შენ წაქცეული ვერ გინახულე...

ვერ გინახულე. იქნებ მელოდი,
განაწყენდი და მწუხრმა დაგჩრდილა.
რა მექნა, შინ არ მემეტებოდი
ჩვენი ცხოვრების ლამაზი დილა.

გარდაიცვალე შიშით ჯვარცმული,
შეგკრთი, შემბოჰე, ხმაც ვერ დაეძარი,
თაყვანისმცემი შენი წარსულის —
შენს გასვენებას ვერ დავესწარი.

ვერ დავესწარი შენს გასვენებას,
არ გავიყარე იმ დღის წყლულები.
გაგიხსენებ და მე ის მასვენებს,
მარად ცოცხლებთან რომ მეგულები...

მ ი ს კ ა რ ი

საოცნებოა ცისკარი მაშინ,
როს შეიჭრება ცაში ნათელი.
ნეტარებაა ჩიტების ხმაში,
წამწამებს არხევს პურის თაველი.

ცისკარია თუ ცახცახი ჰქვია,
რად არი ეგზომ ის საამური! —
კაშკაშა მთვარე ფითრად აქცია,
ზეცა თრთის, როგორც სიასამური.

როს ცისკარს ვუმზერ, ვცახცახებ მაშინ,
ამ განცდას, ამ წუთს ნეტავ რა ჰქვია...
ის ციდან ჩუმად მოფრინდა ბარში
და მე ნათელი გადმომაფრქვია.

1945 წ.

ლია წირილი სიმონ ჩიქოვანს

ახალგაზრდა პოეტების ერთი ჯგუფი
აცხადებს: „ჩვენ ვიბრძვით რთულ
პოეზიისათვის“.

ჯერ არ გიცნობდი, მაგრამ ლექსი მესმოდა შენი,
შევხვდით ერთმანეთს თითქმის უკვე დაკაცებული.
თქმას, გაცხადებას, ცხადი არის, სიმართლე შევენის,
ყრმა არ ვიჟავი შენი ლექსით გატაცებული.

მაგრამ სიახლეს, რალაც უცხოს ვგრძნობდი შენს ხმაში.
ვგრძნობდი აქა-იქ პოეტური სულის ბორიალს.
და სახალისოდ ვკითხულობდი ქაბუკი მაშინ,
შენს „ხაბოს“, „ცირას“, შენს „მორდუს“ და შენს „ქარბორიას“.

განვლო დღეებმა, იმ გზის კარი თითქმის დახურე,
წინ გაიხედე, სულ სხვა ჰანგზე გაჰკარი კვესი.
პირველად ჩემი თანაგრძნობა დაიმსახურე
უშანგისადმი წრფელი გულით მიძღვნილი ლექსით.

აქ წერტილების დასმის შემდეგ მსურს გკითხო ერთი:
ეს ყმაწვილები ვინ არიან, ასე აშკარად
რომ მოგვემართავენ ხმამალა და აწეულ მკერდით,
ვანვითარებთო რთული ლექსის დაწყებულ შარას.

შენ ეგ ხსენება ნეტავ წუთით თუ გაგეხარდა,
ნეტავ ვიცოდე ეგ ხმა თუ არ გეხამუშება.
რად სდუმხარ, მათი მკლე ლექსებით, ხომ ხედავ ცხადად,
დღითი დღე ქართულ პოეზიას ძუძუ უშრება.

რა არის „რთული პოეზია“, ეს ვის რად უნდა,
ლექსისთვის მარად სისადავე იყო დიადი.
ასჯერ, ათასჯერ უარყოფილს ვინ დაუბრუნდა,
ნუთუ რთულია ან „მერანი“, ან „განთიადი“?

1962 წ.

ქ უ თ ა ი ს ს

აქ სტუმრობა და გავლა მახარებს,
მაგონებს წასულ ყმაწვილაკაცობას,
როცა დავტოვე ჩემი ლაფარე
და ფრთებს მასხამდა შენი გაცნობა.

რამდენი დღე და რამდენი ღამე,
რამდენი თვე და რამდენი წელი,
ყრამამ ოცნებაში აქ გავატარე,
და არ გამიშვი ფერზეუცვლელი.

შეგეჩვიე და ვერ შეგელიე.
თან სხვა ფიქრი და ოცნება მწვავდა,
ნუ მიწყენ, ან რა დასამალია,
შენთან ღლეებიც კი გამიმწარდა.

დაგშორდი, მაგრამ მე მეთქმის განა,
შენს მიმართ ვიყო ცივი ან წყნარი?
ჩემი ცხოვრების ის ერთი ხანა
მარად დარჩება დაუღიწყარი.

საყვარელია ეს ცა კრიალა,
შენი მსუსხავი ქარიც, აედარიც.
დღეს ერთმა ფიქრმა ამაწრიალა, —
რომ არ ვარ შენი მე ბინადარი.

მემობარ პოეტს

შენ ხშირად ამბობ: არვის ეუყვარავარ...
და ისევ წარსულ დღეებს შეეხები.
ჩვენმა ცხოვრებამ სახე იცვალა,
შენ გხიბლავს ვარდი და ნეშოები.

კარგია ვარდი, ვარდზე სიმღერა,
მეც მხიბლავს იგი, როგორც ვარდები,
მაგრამ შეჩერდე ამ ვარდზე მხოლოდ,
დღეს ამით არვის შეუყვარდები.

აი, თუნდ გუშინ, იქ, ნაქვას ხესთან,
პატარა გოგო გუნდში მღეროდა.
ის არ სჯობია — სიმართლე მითხრა,
ათას ვარდებს და იმათ ღეროთა?

უნდა გჯეროდეს, უნდა დარწმუნდე,
ის ბავშვებია ჩვენი ვარდები,
იმღერე მათზე, იმღერე მათზე,
მაშინ იმათაც შეუყვარდები...

შეხედები გზაზე ლამაზ გოგონას,
ფიქრებში წვები და იბარდები.
სწუხარ, თვალი თვალს არ ჩაგაკონა
და გაგონდება ისევ ვარდები.

უნდა გაიგო, უნდა იცოდეს,
რომ ის ამ დროის გოგონა არი,
და მან თუ ლექსში აღარ იხილა
ახალი სიტყვა, არ შეგიცოდებს

და შენს გულშივე დაიმარხება
შენი სიმღერის ყოველი ბჭკარი.

მე გეუბნები: ნიავს აჩუქე
ძველი სიმღერა, ძველი ვარდები,
გულს ობს ნუ მოდებ, ნუ დააყუჩებ —
შეგვიყვარდები, შეგვიყვარდები.

1936 წ.

ბ ა ვ შ ვ ი

მიყვარს სტრიქონთან ჩურჩული და ჩაღლინება.
მაშინ ვიმღერი ოცნების და ფიქრების მიღმა,
როცა ჩურჩულით და ოცნებით გადავიღალე,
უეცრად ბავშვმა შემომხედა და გამიღიმა.

გაღამავიწყდა ის სტრიქონი, მან გამახარა,
დადგა, მიმზირა, იტიტინა, თითქოს მიმღერდა,
ბავშვმა იცოცხლოს, სტრიქონები გახდეს ქალარა,
მათ კვლავ ღუღუნით ამოვიტან გულის სიღრმიდან.

1939 წ.

დღეები ქუთაისში

ხშირი სტუმარი არა ვარ
შენი მე, ჩემო ქალაქო,
გნახე და ველარ ვლუმდები,
სულ მინდა გელაპარაკო.

შენს ალიონებს შეჩვეულს,
შენს დღე და ღამეს შეზრდილსა,
მინდა ჩემი ხმა გასმინო,
ხმა, აწ ვით ბერი ქედნისა.

კარგი რამ გითხრა, დაგოცნო,
გიაგზო გულის დარდებიც.
ძუძუები მაქვს ნაწოვი
შენი იის და ვარდების.

არ დამკლებია ეკალიც,
მისი ნაჩხვლეტით ტკივილი.
მაინც არასდროს გსმენია
ჩემგან მდღურვა და ჩივილი.

გნახე, დამატკბე, დაადე
მალამო გულის იარებს.
საგულისხმო რამ თუ ვერ ვთქვი,
დუმლით არ ჩაგიარე.

1964 წ.

ყრმობის მემობარს

მე შევეჩვიე უკვე შენი შეცვლილი სახის
 ღუმირით თვალთვალს, ფერგადასულ ბაგეთა ცქერას.
 არსება შენი კვლავინდურად აღარ მეძახის,
 ნუთუ ჩემგან შენ, შენ ასეთი ბედი გეწერა.

არ დავიჯერო? სინამდვილეს საით გავექცე-
 რომელ გზით, როგორ მოვიწვლო ეს განსაცდელი?..
 ვმაღე ეს ჭირი, ვიმღუმარე, კეცე, ვერ კეცე-
 ვერ ავიცილე თასი ჩემი გამოსაცლელი.

ეს მერამდენე გაზაფხული მოდის ფრთხილად,
 შენი ღიმილი, ხმა შენი არ მომნატრებია.
 ბუნება ისევ იმჟამური ყელით წყრიალებს,
 და ისევ ისე — ის კორდები და ის მთებია.

კვირტების ფეთქვა, ყვავილები, მოლის ბიბინი,
 გვინმობდა, მათი ფორიაქი არ გვაჩერებდა,
 ყოველ გაზაფხულს ვესწრაფოდით მთისკენ სირბილით,
 და უღარდელნი ვნეტარებდით მის ჩანჩქერებთან.

რა კარგი იყო, რა სპეტაკი, რა მშვენიერი,
 იმ დღეთა ჰვრეტით მოგონებას რა შეედრება...
 ხშირად მაფიქრებს მაშინდელი შენი იერი,
 — ნუ დამივიწყებ, მაცოცხლო, — მემუდარება.

1969 წ.

მს. წუთიერი არ არის შიქრი

დაგვეფლებია ჩვენ სიმორცხვე, როგორც ბატონი,
ფიქრები ჩვენი მეჩვენება ფრთებშერუჭული,
ეხ, რახანია, რაც მე და შენ, ორნი, მარტონი
არ ვმსხდარვართ ერთად, არ მსმენია შენი ჩურჩული.

მცირე ხნით მაინც მოაბრუნა ის დრო, ის ხანა,
ო, ის დღეები, შერკინება ტრფობის ქარებთან,
როცა მეგონა ნუგეშს მცემდა მთელი ქვეყანა,
შენთან შეხვედრის სურვილი რომ ამაჩქარებდა.

გრძნობდი, რომ იყო წმინდა ჩემი გულის ძახილი,
გჯეროდა, შენზე ოცნებით რომ ღამეს ვათევდი,
გამახარებდი, ფერმკრთალი და წამწამდახრილი,
თვალს რომ მალული გამოხედვით მომანათებდი.

შენი უმწიკვლო, სათნო სახე მავსებდა ლხენით,
ხან კი უეცრად ტუჩმოკუმულს შემაჩერებდა,
გატაცებული შეგცქეროდი, ვტკებობდი შენით,
ვით მოქანცული მოგზაური მთის ჩანჩქერებთან.

შემდეგ რა მოხდა, მოგონება არ მინდა მისი,
მაგრამ ეგ მიკვირს, შეხვედრა რად გვეუცხოვება.
იმ ღამეზე დღეებს ასე უღვწოვ რად ფარავს ნისლი,
რად არის ასე მოწყობილი ჩვენი ცხოვრება?

რად გვერიდება, რად ვერ ვბედავთ ჩვენ გავლას ერთად,
მცირე ხნით მაინც ვიყოთ მშვიდად, ორნი, მარტონი —
და ვისაუბრო მასთან, ვისაც მე ვთვლიდი ღმერთად,
რად გახდა აგრე ეგ სიმორცხვე ჩვენი ბატონი.

სადაც პირველად იას ვაჟობე

ტყე რას ნიშნავდა არ ვიცოდი. იას ვეძებდი.
ვნახე ია და იამ თვალში სინათლე მტუორცნა.
დავფიქრდი ბავშვი გულჩვილი და გაუბედავი,
მიმოვიხედე, და აღებექდე იაზე კოცნა.

ნაკოცნი ია პატარა ბავშვს სახლში მიმქონდა.
დედის სარკის წინ რომ დამედო კონა იისა.
ტყე ჩურჩულებდა, სასიამო ნიაფი ჰქროდა,
მიმაცილებდა შინ სურნელი გაზაფხულისა.

გზაზე შემომხვდი. კრძალვით მთხოვე: — მაჩექე ია.
უცებ უარი ვერ გაკადრე. მხრები დავხარე.
მისვდი მეწყინა, მოგანათე თვალები მღვრიე,
მაინც წაიღე ია ჩემი და გაიხარე.

ჩვენი ბავშვობა, ჩვენი ყრმობა თვით ია იყო,
გულებიც იამ შეაერთა, ვარდის გულები.
დავიზარდენით, სიყვარული ორად გაიყო.
დავგრჩით ტრფილთ ბავშვობიდან დაკაწრულები.

ჩემთან არა ხარ. მე დაგტოვე თუ შენ წახველი,
ეს ვის რად უნდა, საიდუმლო ჩვენშივე დარჩეს.
თუმცა ოდესმე ბარათების ვინმე მნახველი
გაიგებს ამა საიდუმლოს და გამოაჩენს.

წლები წასულან, და წასულან, საით წასულან?
შენ სად იყავი, არ ვიცოდი, გულს გეფიცები.
შემხვდი, გიცანი, მოვიგონეთ დრო გადასული,
თრთოლვით დამშორდი, გზა განაგრძე გაუაღციკებით.

შემხვდი, მიამა, ეს სიამე არ მსურს გავთულო,
ყრმობის დღეები რადგან უცებ შენ გააცოცხლე,
თვალწინ ძეხატეის საოცნებო ის ტყე, ის მდელი,
სადაც პირველად იას ვაკოცე.

1937 წ..

იმ აივანთან

იმ სახლთან ვარ, სადაც ოქროს დღენი ატარე,
იმ აივანთან, იმ სარკმელთან, თმებს რომ იწნავდი.
სადაც გიხილე თვალმაყვალა, ტანად პატარა,
სად ციმციმებდი ნათელ სახით, როგორც წმინდანი.

შემოგეჩვიე და ორთავეს ჩრდილით გვეფარავდა
შენს აივანთან მოშრიალე თუთის რტოები.
და მიტაცებდა, მიტაცებდა, ძილსაც მპარავდა
შენი ტკბილი ხმა და დახრილი ქუთუთოები.

დღესაც აქა ვარ, იმ თუთასთან, იმ აივანთან,
ასე მგონია, გადმომხედავ კვლავ თმებდაწნული.
არ მჯერა, არა, ის დღეები თუ გაიფანტა,
ალარ შემხედვები შენ ის ნაზი, სათნო ქალწული.

სალამოვდება, ამაოა ლოდინი ახლა,
შევრჩი ოცნებას, ახლობელი აქ არვინ არი,
ეზოში შენი ჩაის ვარდიც არ მოჩანს ბალთან
და დგას მოწყენით ის თუთის ხე, ის აივანი.

1940 წ.

პარღის სტუმარი

იმ შენს ეზოში უძველესი ხე იყო ვარდის.
ჩაის ვარდისა, შენი ფერის თეთრი ვარდის ხე.
მიყვარდა იგი და იმ ვარდის ცა და ლაყვარდიც,
დღეს მას ვიგონებ, მომისმინე, გთხოვ, არ განრისხდე.

გაზაფხულისას როს იწყება ყვავილთ ფურცლობა.
მოკრძალებული მე სტუმარი ვიყავ იმ ვარდის.
ხმით არა, მაგრამ წამწამებით მახსოვს ურჩობა.
გენანებოდა მის შტოებში ხელის ნაფარდი.

გენანებოდა ვარდი ჩემთვის, ველარ მიშველა
ვარდთა სიუხვემ, ვარდი უკმაღ იფურცლებოდა.
რა მწარედ მახსოვს. ლამაზ ასულს, თვალეზიშვარას.
მგოსნისთვის ვარდი, თეთრი ვარდი, გენანებოდა.

და რა ხანია, არ ვწვევდით შენს ბაღს და ეზოს.
იქნებ გაწუხებეს, დაგეუფლა სირცხვილის დარდი.
უნდა იცოდე, არ წავსულვარ მე უმიზეზოდ.
მინდა გაიგო, რად არა ვარ სტუმარი ვარდის.

არ ვჩივი, არა, თუნდ განრისხდე და გამერიყო,
ვამბობ სიმართლეს, რადგან გულის დასტური არი.
როცა ვარდები ხარობს ირგვლივ, არ მინდა ვიყო
მე წამწამებით აკრძალული ვარდის სტუმარი.

1940 წ.

უ ს ა თ ა უ რ ო

ცხრა დღე გავიდა, ცხრა თვე მგონია.
შენთან შეხვედრის რომ ვთქვი უარი.
მიხმობს მაღალი ხე მაგნოლიის,
ვესმენ და მაინც არ ვარ სტუმარი.

მეძახის ვარდი, კიშკართან რგული,
დათმობა მისი ვიცი მეძრახვის.
იცი, თუ როგორ დასაწყლდა გული,
შენ მაინც სდუმხარ და არ მეძახი.

რა მოხდა მერე, თუ გავგულისდი,
თუ გაგებუტე და განგერიდე,
სულში შეჭრილი სიყვარულისთვის
მე მაქვს უფლება კვლავ შეგირიგდე.

მე მაქვს უფლება, თუ მესურვება,
წავიღო წყევლა, დაგლოცო, კარგო.
მჯერა, ცრემლები დაგესხურება,
სულ რომ დაგშორდე და გაღვიქარგო.

არ მინდა ჩემგან აგტკივდეს გული,
მოგეფერო და დაგლოცო მინდა.
დალოცვილიყოს ის სიყვარული,
წამწამებს ჩვენსას კრძალვით რომ ხრიდა.

1945 წ.

ჩემი გაზაფხული

გაძარცულ ხეებს გაუხშირდა კვირტზე ყვავილი,
მზე ისე მოსჩანს, რომ ვწვდებოდე, შემოვევლები.
ყურაცქვეტილი ამკობს ტოტებს ფოთლები ჩვილი,
და ჰიკჭიკებენ, ჰახჰახებენ ტყის ფრინველები.

გუსმენ სივრცეს და სიხარულით მევსება გული,
გავცქერ ველებს და ალტაცების ალი მედება.
მჭერა დარჩება, უშედეგოდ აღარ გაივლის
ამ მშვენიერი გაზაფხულის შემოქმედება.

იყო დრო, როცა ჩვილ ყლორტებში ცრემლებს ვეძებდი,
მეცოდებოდა მზით დამპყნარი ბალახის ფესვიც.
გზას მივიკვლევდი უხალისო, გაუღიმარი,
ჰქროდა ნიავე და ვტკებოდოდი ბულბულის კენესით.

მაგრამ მიზეზი ჰაბუკობის გარდა სხვა იყო,
ველარ დაგფარავ, დამნაშავე უნდა გამხილო.
თუ კიდეც ჩემში დარჩენილა შენდამი ტრფომა,
მინდა ჩავაქრო სამუდამოდ და მოვიცილო...

შენ გეუბნები, ყური მიგდე, შენ გეუბნები,
გახსოვს? მახრჩობდი სევდიანი ლექსების თხრობით.
და თუ გულცივად მოვისმენდი მე იმ სტრიქონებს,
შენ ბრაზდებოდი, მაწუხებდი, წუხდი და თრთოდი.

ამიყოლიე, ამიცრუე გული სათქმელზე.
ვენდე შენს თვალებს, ქცევასა და ხმას სისადავეს...
მე მარტოობის ტრფიალმა და ჰმუნვამ შემიპყრო...
დამძლია სევდამ და მიეუშვი ლექსის სადავე...

შემდეგ წაღვერი, მთის ჩანჩქერი და მღელვარება,
იმ უღიმღამო დღეებს ის დღე რომ ვანაცვალე.
მოულოდნელი სიხარულის გაელვარება,
კვლავ გამიტაცე და სახელიც გამოგიცვალე.

მერე რა მოხდა? დაეიბენი, დავბარდნე გზები,
შუქმილეული სარკმელები ირგვლივ მფარავდა.
და ტოლებს ჩემსას თუ ჩამოვრჩი, თუ არ ვიზრდები,
შენზე ოცნება დროს მართმევდა, ხალისს მპარავდა.

დაშორებაზე სჯა და ფიქრმაც ერთხანს დამალა,
კმარა, რაც ჭაბუკს გულში დარდი დამბუდებია.
იაშვილივით აღარ გეტყვი: — თმაში ჭალარა
ეს სინათლეა, სიყვარულს რომ შემატებია.

იქნებ არ მოგწონს ეგ ცელილება, კიდევ შემდური,
მაგრამ იმ დღეებს სიყვარულით ვერ გავიხსენებ...
რაც მოვიცილე შემხუთველი კაეშნის ბური,
შვება ვიგრძენი, მოქანცული ახლა ვისეენებ.

1933-1969 წ.

დაუვითყარო

მე შენი ქუჩა, შენი სახლი კვლავ მომენატრა,
შენი ოთახი, ხალიჩა და პატარა სუფრა.
სურვილს ავყევი, ის უბანი შემომატარა,
მაგრამ უეცრად სახე ასე რად მომექუფრა.

რამდენჯერ ვცადე განშორება, გადავიწყება,
მაგრამ ვერ შევძელ, დამნაშავე მე არ ვარ, ქალო.
ასე მგონია, ტრფიალებას პირველად ვიწყებ,
ჩემს გონებიდან წარუშლელს და გაუმქრალს.

1939 წ.

ბ ა უ ჩ ი ნ ა რ ლ ი

თუმც უბრადა ვართ, მაინც შენთან შეხვედრა მინდა,
იქ აღარ სჩანხარ, იმ უბანში სადაც, გხედებოდი.
რად დამაშორე ის დღეები, წუთები წმინდა,
შენი შორიდან გამოჩენით რომ ვფიქროლებოდი.

რამდენი დღეა, ჩემო კარგო, გაუჩინარდი,
და ჩვენს სუნთქვასაც ერთმანეთთან არ უქროლია.
როგორ მომიწინა შენი ნახვა, შენთან ნაგარდი,
შენზე სათუთი მეგობარი მე არ მყოლია.

1939 წ.

ლ ა ნ დ ი

მე გადავწყვიტე შემოსვლა შენთან,
მივუახლოვდი კარს და გავჩერდი.
უეცრად თვალში ლანდმა იფეთქა,
ვნახე ფანჯრიდან და გავსხვაფერდი.

მინდოდა ზარის აწყრილება,
ველარ გავბედე, ვერ ვახლე ხელი.
შენს ლანდს შეხედა ჩემმა თვალებმა,
მე შენი ლანდი ვნახე წუხელი.

1939 წ.

ყვავილნარში

დღეს ყვავილნარში შევიარე, ვარდებს ვარჩევდი,
უეცრად იქვე ყვავილების ახლო გიხილე.
მე შერიგება გადავწყვიტე, შემოგაჩერდი,
მაგრამ, ძვირფასო, მანდ სურვილი ვერ გაგმხილე.

წაიღე ვარდი და დასტოვე ის ყვავილნარი,
ჩემს ირგვლივ მაშინ დათალხული ფიქრები ჰქროდა,
ნეტავ ვიცოდე, ის ყვავილი ნაზი, ნარნარი,
ვისთვის იყიდე, გალიმებულს ვისთან მიგქონდა.

1939 წ.

ნ ა ქ ვ ე ბ თ ა ნ

იმ ნაძვნარებთან, იმ ჩანჩქერთან გამოვიარე,
სადაც ზაფხული გავატარე და გავიცანი.
ერთ იმ ნაძვთაგანს ზე აჩნია, როგორც იარა,
ის წელიწადი დახატული ვით ფრთა ციცარის.

ნაძვები ლაღად აღმართულან მაღლა, სულ მაღლა,
მოჰქუხს ჩანჩქერი ვერცხლისფერი, ისევ იმგვარი.
ისინი ერთად იქ არიან, ვით ზღვა და ტალღა,
ჩვენ ის დღეები კი დაგვშორდა, როგორც სიზმარი.

1939 წ-

რ მ ე ლ ი

ვერ მოვისვენე, გადავფურცლე ძველი რვეული,
ოდესღაც შენთვის განკუთვნილი და შენახული:
ვკითხულობ უხმოდ იმ სტრიქონებს თვალამღვრელი,
სადაც სწერია: „დღე პირველ და გაზაფხული“.

ამ ფერმკრთალ რვეულს გატაცება ჩემი თან ახლავს,
და მიუვარს იგი, რადგან მასაც ჩემთან უვლია.
ჩაფიქრებული ვაკვირდები იმ ფურცელს ახლა,
ჩვენი სურათი სადაც მორცხვად ჩახატულია.

1939 წ.

და რაც კი მქონდა შენზე სათქმელი,
სათქმელი, რომლის მოსმენა ღირდა.
ვიმღერე ისე, რომ გულს სარკველი
აეხსენ და ის ხმა სიხარულს მგვრიდა...

დღეს კი მაგ შენი წამწამთ ხამხამი
არ მომწონს, არა, ქრება ტრფიალი...
რა ვქნა, ვხედავ, რომ წაგართვა ხანმა
ის გაფითრება, თრთოლეა, წრიალი;

რითაც მხიბლავდი, რითაც მიყვარდი,
კვლავ გნახო?..

სევდით დავიბურები....
გფენია ჩემგან ია და ვარდი,
მშვიდობით, ნულარ დამემღურები...

1958 წ.

რად ვერ გივიწყებ

რად ვერ გივიწყებ, რა მაქვს შენთან საერთო ნეტავ,
ჩვენ ხომ დავშორდით ერთურთს უკვე დიდი ხანია,
შენი კარები ჩემთვის ისე გამოიკეტა,
მისკენ მიხედვა მე თითქოსდა არ მიხარია,

მაშ ეგ რა არის, რად მახსოვხარ, რად ვერ გიშორებ,
რად მაქვს სურვილი, როს მართო ვარ, ვფიქრობდე შენზე.
რისთვის მოქმედებს ჩემზე ასე შენი სიშორე
და ან რად მინდა ვიოცნებო იმ თუთის ხეზე,
აივნის წინ რომ გაშლილია ქოლგისმაგვარად,
თუ შენ არ მწამხარ, მაშინ ის ხე რამ შემაყვარა...

1950 წ.

ამ ცის ტრფიალს

ამ ცის ტრფიალს შევალთ
მე ჩემი ღლენი.
მე მისი ვარ, მისი, ჩემი
კმუნებით და ლხენით.
სხვას სიყალბეს რომ შევნიშნავ,
მიფრთხება რული.
მწამს კაცურ კაცთან ძმობა,
მწამს სიყვარული.
ამ ქვეყნიდან წასასვლელი
რისთვის ვარ ნეტა?..
ხიფათს ეხვდები, მაგრამ ღმერთმა
არ გაშიშვლა.

შენ კი გუშინ სასიკვდილო
რომ დამიძახე,
ნუ, ნუ-მეთქი, ნუ მიმეტებ,
ცოტა დაგძრახე.
გაწყენინე? და შენ მწყვეელი?
არა გრცხვენია?..
ვიცი, ვიცი, ბევრი წყენა
მოგითმენია.

ცოტა კიდევ მოითმინე,
ღმერთი იწამე,
და სულმოთქმულს დამაყარე
მკერდზე მიწა მე.

1963 წ.

ნუ მეტყვი მწარეს

ნუ მეტყვი მწარეს, მწარე სიტყვებს უფრთხილდი ჩემთან,
ჩემს გულს ხანდაზმულს უკვე უმძიმს ატანა მისი.
წმინდა გრძნობებმა, სიყვარულმა ჩვენ შეგვავრთა,
ვერ ვურიგდები შენგან მსუსხავ სიტყვების სისინს.

ტკბილად ვატაროთ დარჩენილი ჩვენი დღეები,
ცხოვრების გზაზე ბევრი მწარე სიტყვა მსმენია.
მის შხამს და ნალველს მე თანდათან ვეცალკევები,
შენ გულს ნუ მატყენ, ეს გული ხომ ახლა შენია...

1950 წ.

აქ იყავი, აქ

მე მიმღერე ღღეს,
სთქვი, სიმღერა სთქვი,
ღღეს არ მინდა მე,
ხმა ვისმინო სხვის,
ხომ მიყურებ, რომ
შენ გისმენ და ვთრთი.

ნუ დამტოვებ, ნუ,
ხელს ნუ ახლებ კარს.
აქ იყავი, აქ,
ამ ოთახში და
ყურს დავუგდებ მე
შენს გიტარის ხმას.

სულს დავუთმობ მე
შენს მშვენიერ ხმას.
თვალს შეევასმევ ღღეს
შინ შემოჭრილ შუქს.
აქ იყავი, აქ,
ნუ გააღებ კარს...

1958 წ.

პ ა ს უ ხ ი

ალარ მინდოდა ამის გამხელა,
ან სხვას გაეგო უმგევანო რჩევა.
ხშირად შემთხვევა თვალახილული
გამოუთქმელად გულშივე რჩება.

მაგრამ შენ არ ხარ ღირსი დაფარვის,
შენ არ ხარ ღირსი გულით გატარო.
მე მინდა ჭილდოდ შენი რჩევისა
ეს სტრიქონები გამოგატანო.

მწყევლე, მაგინე, არ შეეწუხდები,
ალარ შემიპყრობს დარდი და გლოვა,
გაივლის დღენი, შენ გახუნდები,
ჩემთან ლამაზი ასული მოვა.

მოვა და მეტყვის: — მიყვარხარ, გეტრფი,
ვინ გაგიბედა, მგოსანო, გმობა,
დე, შეეღიოს ლექსის ნატერფალს
ჩემი ცქრილა ახალგაზრდობა...

და შენ კი თუნდაც ცრემლად ჩამოდნე,
არ შეეწუხდები, არც დავლონდები,
თუნდაც შხამში და ვარამში თრთოდე,
ერთხელაც ალარ მომაგონდები.

მე ვწუხვარ, დღემდე რად არ გიცანი,
გული და გრძნობა რად გიზიარე,
იარე მარტო, როგორც ციკარი,
იარე მარტო, მარტო იარე.

იარე მარტო, ნურც გაგიჩნდება
შენი უმგვანო აზრის მთმობელი.
ცხოვრების გზაზე დასახიჩრდება
პოეზიის და მგოსნის მგმობელი.

1934 წ.

შენობა ქალს

წარმტაცია სახე შენი,
აშოლტილი ტანი.
ხშირი წამწამები გშვენის,
ყელზე შავი ხალი.

შორით გიცნობ, ხშირად გხვდები,
ასე გადის ხანი.
მეკრძალება, გერიდები,
ველარ გაგიცანი.

გატყობ, თავს რომ ეფერები,
აკეკლუცებ, უვლი.
გარეგნობის შესაფერი,
ქალო, თუ გაქვს გული.

1954 წ.

მალლარის ლერწმან

შეგყვარებია მალლარის ლერწმის
ფოთოლთ შრიალი, მის ჩრდილქვეშ მზერა,
მე გნახე მაშინ, როს მას არწევდი,
როს გარს ეხვია შენი სიმღერა.

მღეროდი ნაზად, როგორც ბუღბული
გაზაფხულის ჟამს იწყებს გალობას,
მე კი შორიდან სულგანაბული
უესმენდი შენი ყელის წყალობას.

იმღერე დიდხანს, შემდეგ უეცრად
მიმოიხედე, შემხედე, შეგრცხვა.
ხმა დაამწყვდიე, გაჰქრი, გაჰქურცხლე
პატარა ოქრომ, პატარა ვერცხლმა.

გარბოდი, ხუჭუქს შლიდა ნიაგი,
გაიშრიალე, როგორც ზღვაურმა.
რატომ წახველი, რისთვის იავე,
ნუთუ სიმორცხვებ გძლია ქალურმა!

მინდოდა ერთხელ კიდევ გესროლა
სივრცეში შენი ხმა უცნაური,
სიმღერის ნაცვლად გამოაქროლე
იმ დასალეწი კარის ხმაური...

1934 წ.

ცაცხვების ჩრდილში

არ მოველოდი, არა, ღმერთმანი,
თუ ამ ცაცხვების ჩრდილში გნახავდი,
მასსოვს, უეცრად შევხვდით ერთმანეთს,
გაგიცანი და მითხარ, ნახვამდის.

შემდეგ კი თითქოს ლანდად დამდევი,
ხან კი ოცნების იყავ საგანი.
ერთი შეხვედრით მაჩუქე სევდა,
სპეტაკი სევდა ტრფობის მაგვარი.

არ მიფიქრია ახლო გაცნობა,
განმეორება ერთხელ ნახულის,
წარმტაცი იყავ იმ წუთს ანცობით, —
ხომ წარმტაცია ხატიც ხახულის.

მაგრამ ის ხატი მე ერთხელ ვნახე
ისე, ვით შენი წმინდა თვალები.
მე თან არ დამდევეს ხახულის სახე,
შენ კი დღეიდან ვერ გემალები.

ვერ გემალები, საით წავიდე
შენზე ოცნებით განაწვალები!
ის გელათშია, მე ვილას ვანდო
შენი თვალები და ნაწნავები.

1940 წ.

N — ს

ლამაზი არ ხარ და ინაზები,
შენ მიცნობ თითქოს, მე ვერ გიცანი.
დაღარული გაქვს სახე ხაზებით
და აზიდული მკერდის ფიცარი...

ამაყი მზერა შემოგჩვევია,
ხან თვალებს წკურავ და ინაბები.
თანაგზავრებად აგირჩევია
კეკლუცები და ლამაზმანები.

უშნოდ ირხევი, ცერით დადიხარ.
ფრთხილი ნაბიჯით შენ ბაძავ ციცარს...
წამიჩურჩულებ: — „გულის დარდი ხარ,
მეტს ველარ ვიტან, დედიკოს ვფიცავ“.

თუ დედას წმინდა ფიცით ახსენებ,
თუკი ამ ჩვევით არა ხარ მთვრალი.
გაფიცებ დედას, ჩამომეხსენი,
გზაზე ნუ მხედები, მარიდე თვალი.

1942 წ.

ის ჯადო ქრება

ის შემხვედრია ცივ წყაროსთან, გზაზე, ცაცხვებთან,
თუ გაეხდებოდი მასთან მარტო საუბრის ღირსი.
როგორღაც უცებ ხელთმიგდებდა, მაცახცახებდა
შავი, ლამაზი, მომწუსხველი თვალები მისი.

ჩვევად არ ჰქონდა კისკისი და სიტყვით თამაში,
ტოლებთან ხშირი შეხვედრები და დროს ტარება,
თუ მოიწყენდა წამწამებით ფარავდა მაშინ
მშვენიერ თვალებს, გიჟრძალავდა მით ნეტარებას.

ის დრო, ის ჯადო, ქრება თურმე, არ მეორდება,
თითქოს უეცრად გაუცურდა ხელიდან ხვითო.
ოთახს, აივანს, კარმიდამოს როდი შორდება
და სინანულით შეპყრობილი ცახცახებს თვითონ.

1972 წ.

* * *

ისვენებ დაღლილი
ფერმკრთალი ასული,
ოქროსფრად გეფრქვევა
მზე ზღვამდე დასული.

ცის ტატნობს ყუყუნა
თვალების ციალით
გასცქერი, შენს ახლოს
ზღვას გააქვს შრიალი.

ბინდდება, გარემო
ზღვის შუქით ირთვება,
კენჭებთან ჩოჩქოლი
დაიწყეს ზვირთებმა.

1960 წ.

გუშინდელი ლექსი

მთხოვე, მოგართვი ჩემი ლექსები,
ჩემი გულის და ყრმობის მსახველი,
ერთხელ მათ თვალთ მოეალერსე
და თავდახრილი უხმოდ წახველი.

წახველ, წაიღე გულის ნაფლეთი,
აღბათ, ოთახში კითხვა არჩიე.
მე აქ დამტოვე აღმოსაელეთით
და შენზე ფიქრი შემომაჩვიე.

შემომაჩვიე შენზე ოცნება,
დამამახსოვრე შუბლი და თმები.
ნეტავ მაგ თვალთ თუ იკოცნება
ახლა ის ლექსი და ის რითმები.

ნეტავ მანახა თვალეზი შენი,
როს ჩემი ლექსის კითხვად მოცლილა,
და ნეტავ მაშინ, ოხ ნეტავ მაშინ,
მე ის თვალეზი დამაეოცნინა.

1941 წ.

უ ს ა თ ა უ რ ო

— არ მოიწყინო, დამშვიდდო, — შენ დამიბარე,
ვეცადე, მაგრამ განშორებამ სევდა მარგუნა...
მეფერებოდა მარტოდ შთენილს ახალი მთვარე,
მაინც უშენოდ ვერ დავმშვიდდი, ვერ გავიხარე...

ვერ გავიხარე, განშორების მწვავდა წუთები.
ვერ შევეურიგდი მარტოობას, პატარა ქალო.
კვლავ შენკენ ვილტვი, კვლავ შენს ხილვას ვესათუთები,
რომ მოწყენილი გული ჩემი ააფართქალო.

1946 წ.

ნუთუ დამშორდი

მთხოვე: — ნუ მნახავ, ნუ მოხვალ ჩემთან,
და მხრებმოხრილი წახველ, დამტოვე.
მე შენს ნაბიჯებს მივჩერებოდი,
მებრძოდა ქარი და სიმარტოვე.

ნუთუ დამშორდი და უნდა ვშლიდე
ფიქრებს, სად ვნახო შენი თვალები.
ისევ შენ, ისევ თუ დამამშვიდებ,
თორემ სხვას ვიღას შევებრალები?

1946 წ.

ნ. — ს

მე შენ გეტრფოდე, ვინ წამართმევს ამის უფლებას,
ვის შეუძლია აუკრძალოს ბუღბუღს გალობა.
წრფელი, უმწიკვლო სიყვარულის თავისუფლება
შენკენ მომადრენს და მამლერებს შენი ქალობა.

თავს ველარ ვკადრებ, რომ უშენოდ საბრალო ვიყო.
მაგრამ მღელვარეს დამშვიდება როს მომინდება,
არ ძალმიძს მაშინ შენს მშვენებას გამოვერიყო,
ჩემდა ნუგეშად სახე შენი გამობრწყინდება.

1945 წ.

ღირსებული ხარ და გაანათე

ო, როგორ მინდა შენ გაანათო,
საქვეყნოდ გახდე ისე ცნობილი.
გეტრფოდეს ხალხი, არ იყო მარტო,
განდგომილობის ფიქრს მინდობილი.

შენ ეგ სინაზე თუ სიტყვა წრფელი.
დროზე სიშმაგე თუ გაფიცება,
გიხდება, მხიბლავს ეს ყველაფერი,
გისმენ, მახარებ და გული ცხრება.

მცირეს ჯერდები, არ ეტრფი ფარჩებს,
გძულს სულწასული, გძულს უკმარობა.
დასანანია ოთახში დარჩეს
ასე ძვირფასი შენი ქალობა.

ქალს ის უხდება, ქალს ის ამშვენებს,
თუ ის მორცხვია, თუ ის ნაზია.
მარტო სიმორცხვე ვერ აგვაშენებს,
ის არც გვიზცდავს, არც ლამაზია.

შენ კარგად იცი ჩვენი წარსული,
როგორ იბრძოდნენ ჩვენი დედები,
ბევრი ლამაზი ქართლის ასულის
სისხლით ნაპოხი დგანან ქედები.

დასაგმობია, ცუდზე ცუდია,
განზე რომ დარჩე ცოდნის ამარა.
ზოგს წიგნი იპყრობს და არ უცდია
მისი სინათლის ხალხში გატანა.

გზა, გზა მონახე, დროა, ნუ კრთები,
შენებრ ქალების განსჯა გეწყურია.
ეგ ასაფრენად გაზრდილი ფრთები
გაშალე, ძირს ნუ დაგიწურია.

ღირსეული ხარ, მსურს გაანათო,
გახდე საქვეყნოდ ისე ცნობილი,
გეტრფოდეს ხალხი, არ იყო მარტო,
განდგომილობის ფიქრს მინდობილი.

1962 წ.

სამი სიმღერა

I

ხე ხარობს,
მშვენდება,
ჰუევიან კვირტები,
გუნდ-გუნდად
მოფრინდნენ,
მოფრინდნენ ჩიტები.
ტოტებზე დამწკრივდნენ
უივილით, ხივილით,
მათ ფრთებზე ეფრქვევათ
მზის სათნო ღიმილი.
იებით შეიმკო
ფერლობზე ჩირგვები,
ამღერდნენ,
ამღერდნენ,
ამღერდნენ ჩიტები.

II

აფეთქდა
მინდვრებზე
ყვავილი —
ცისფერი,
მზისფერი,
წითელი;
ეს დილა უნისლო,
ნანატრი,
უთვალავ ფერების მტვირთველი,
მთას ამკობს,

ბარს ამკობს,
და უხმოდ
ჩემს სულში,
ჩემს გულში იჭრება,
იპექეს,
საკინძი შეიხსნეს
ზერებისკენ დაძრულმა ბიჭებმა.

III

ეს ჩიტები,
ეს იები,
ტყის მღელვარე ფერი,
გაფანტული ყვავილები,
ნაკადულის ჩქერი,
ადიდებულ მდინარის ხმა
და ბუბუნის მთების,
ცის სიღრმეში
ფრინველების
მიმალული ფრთები,
ტყიდან შაშვის წეგოსტვენა,
ხეთა შარიშური,
ბლუჯა-ბლუჯა ქორჩიოტა,
მწყემსის სალამური, —
თუ მიტაცებს,
თუ ფრთებს მასხამს,
თუ ოცნებით ვტყებები,
არ იფიქრო,
არ გეგონოს,
შენ არ მენატრები!
შენი ყელი,
შენი სახე,
ეგ ჰკვიანი თვალი,
მარად მახსოვს
და იქნება
სულის ნაპერწკალი.

1953 წ.

არ გასცე, არა, შენ ის სახელი,
რაც ჩემგან შენი მშვენებით გქვია.
მგონი არ არის ეს დამძრახველი,
ეს სურვილია, სურვილი ღია.

ატარე ფრთხილად ის საიდუმლოდ
და მოუარე როგორც სახსოვარს.
არსად, არასდროს არ გაუმზილო,
არც ცოლსათხოვს და არც გასათხოვარს.

მეგონა, მაგრამ არ დარჩა, არა,
ტრფიალი ჩვენი გაუმზელებელი,
ყველაფერს თურმე გახდის აშკარას
ეს დალოცვილი წუთისოფელი.

სახელი მაინც ჩემგან რქმეული
დამალე შენში, გულით ატარე.
ის ისე მიყვარს, ვარ შეჩვეული,
არ მინდა იმით უხმონ პატარებს.

არ მინდა, არა, ერქვას სხვა ვინმეს
შენს გარდა ქვეყნად, მე ის სახელი.
როგორც არ მინდა, თუნდაც ოდესმე,
სხვა მოგეფეროს ან ხმით, ან ხელით.

1960 წ.

* * *

საბრალოაო, რომ თქვან, არ მინდა,
მინდა დღითიდღე მეტად იხარო,
დარჩე მარადის ასეთი წმინდა,
ახლოს არავინ არ გაიქარო.

შეპყრობილი ვარ ისე ამ ჟინით,
ვერ გავუსწორე სხვა მრწამსს თვალები...
შენ კი ჭაღარას იღებავ ინით,
მე გაკვირდები და მებრალები.

1959 წ.

შენ დამი

შენ ჩემი სულის იყავი ღმერთი,
შენთან საუბრით მე ვმშვიდდებოდი,
მშვიდობით რომ ვთქვა, მწარეა ჩემთვის,
მწარეა, მაგრამ მაინც მშვიდობით.

არა, როდია ასე ადვილი,
შენი ტკბილი ხმა რომ არ მესმოდეს,
არ გაგიმხილო გულის წადილი,
არ გამიღიმო შენ არასოდეს.

შენ კარგი რომ ხარ და იცი, გეტრფი.
რაც უნდ იავო, დავთმობ გგონია,
თუნდაც ის იყოს ფიორი ფერფლის,
შენგან მას ჩემსკენ ნურც უქროლია.

ერთს თუ ტრფიალის ეღება ალი
და მეორე კი მისთვის ურგია,
ეს მონობაა, მონის ტრფიალი
ქვეყნად წარმტაცი ვის გაუგია.

შენ ჩემი სულის იყავი ღმერთი.
შენთან შეხედრით მე ვმშვიდდებოდი,
მშვიდობით რომ ვთქვა, მწარეა ჩემთვის,
მწარეა, მაგრამ მაინც მშვიდობით.

1960 წ.

ერთი ბანუჟილება

I

ამღერება მინდა, მაგრამ
ვიღაც მიშლის ხელს.
არ მასვენებს, ჩამჩურჩულებს
სიტყვას შიშისმგერელს.

ვებრძვი, ვებრძვი, ვეომები
ამ უჩინარ ლანდს.
მოვიშორებ, უკან ვტოვებ
ეკალსა და ბარდს.

ხმას ვიმაღლებ და სიმღერას
ვუხსნი გზას და კვალს.
ის კი მაინც მემუქრება,
არ შორდება კარს.

მე კი მჭერა, ვერ დამჯაბნის,
ვერ ჩამიხლეჩს ხმას.
ცხადია კი მალონებს და
მართმევს დროს და ხანს.

II

ისევ, ისევ ისე დავრჩი,
როგორც ვიყავ უწინ.
დღე ილევა და არ ვიცი
კენთია თუ ლუწი.

ეს ერთი თვე, ამ ერთი თვის
ცისკარი თუ ღამე,

ძილი რაა, აღარ ვიცი,
დარღით მოვიშხამე.

თვალს მივლულავ, ისევ ვახელ,
თვლემის მეშინია.
სხვათაშორის ეილებ ლუკმას,
მშია და არც მშია.

წიგნები და გაზეთები
მაგიდაზე ყრია.
მათ ახლოს არ ვეკარები,
ფიქრმა ამამღერია.

ვაბოლებ და კვლავ ვაბოლებ
პაპიროსს თუ თუთუნს.
ყურს მივეუგდებ ასში ერთხელ
ლურჯ მდინარის ღუღუნს.

დაღერემილს და ქანცმილეულს
ამოოხერა მიმძიმს,
ფანჯარაში ვამჩნევ ნათლად
მაგ შენ თვალთა ციმციმს.

არვის ნახვა აღარ მინდა,
არც რა მახალისებს.
ვეგრძნობ მხოლოდ შენ ერთადერთი
მშველი ისევ ისე.

III

დღემ იმატა, მზე მეტყველებს,
რომ ზამთარი მიდის.
საცა არის აფეთქლება
ყვავილები შინდის.

დათბა, დატბა, სალამურის
ხმა გზად დამეწია.
ბუჩქის ძირას, ბუჩქებს შორის
ხარობს ია-ია.

გაზაფხულის სუნთქვა მესმის,
მისი გულის ძგერა,
უგზო-უკვლოდ დაფარფატებს
ნაზამთრალი ძერა.

ნაახალწლევს მოგელოდი,
შეპირების დარად.
დღეს-ხელობით ეს დღეები
ისე გაიპარა.

აჰა, ხედავ, ზამთრის ნაცვლად
გაზაფხულზე გელი.
მოდო, მოდი, ნუ გრცხვენია.
მომაწვდინე ხელი.

გაგაშაგებს, დაგამშვენებს
გაზაფხულის დარი.
რა გგონია, აქაცაა
შენი შესადარი.

ნაზია თუ ნაზიბროლა
შრომით ანთებული
(არ იწყინო, თუ გაკადრე
სიტყვა მართებული).

მოდო, მნახე, გული ჩემი,
თუ გსურს, რომ არ მოჰქნეს,
აწ ვაზის სხვლას შევეუდგები,
ლერწი ამიბოჰე.

1960 წ.

უთარილო ბარათი

იმ დღეს მიცდიდი, მიმელოდი, მაგრამ ვერ გნახე,
ვერ გნახე, დარჩი, დარჩი ჩემგან გაწბილებული.
მე არ მშორდება ახლა შენი შემკრთალი სახე,
კარგი თვალები, თითქოს ოდნავ აცრემლებული.

და ამ სურათთან შეტოტებულს ლეღვა მერევა,
დანაშაული მსურს როგორმე გამოვისყიდო.
ოდნავ თუ ვახლე ხელი მე შენს მშვენიერებას,
ვნანობ... შორიდან გეფერები დღეს ერთხელ კიდევ.

მინდა იცოდე, არ იფიქრო თითქოს გამადლი,
ცოდვა ვიქნები შეიტანო ეჭვი ამაში!
ხომ არ გსმენია, ხომ არ მითქვამს ეს მე მანამდი,
რომ ბევრჯერ შენთვის შემოვჭრილვარ ღელაქალაქში.

უწმინდეს გრძნობით ანთებული მომქონდა გული,
და შენ კი ხშირად ხელი ცივად გამოგიწვდია.
უცებ შეცვლილი, ნირწამხდარი, თავჩაქინდრული,
ვმდგარვარ შენს წინ და გამხნევებაც აღარ გიცდია.

ვლუმდი, ვითმენდი, საყვედური არ დამცდენია.
კმარიყო ჩემთვის საოცნებო თვალთა ციმციმი.
აღიარების ამის ახლა მე არ მრცხვენია,
მაგრამ კაცნი ვართ, იქნებ ვინმეს წასკდეს სიცილი.

და რადგან მათი არ მქონია არასდროს ვალი.
დღეს კი, მით უფრო, ჩემთვის ეს რა საკადრისია.
მე შენ გიამბე, ვსთქვი, შენდამი სიტყვა მართალი,
და ვინც გამკიცხავს, ვინც გამქირდავს, ზიზლის ღირსია.

იმ დღეს ვერ გნახე, გალოდინე და ისიც გწამდეს,
რომ არ მქონია ერთი წუთით ამის განზრახვა.
უთუოდ მუდამ ვარ შენს მიმართ სპეტაკი ცამდე.
არა ვარ, არა, ძრახვის ღირსი და ნუ დამძრახავ.

სანამ თვალს ვახელ, აშკარაა, ვერ მოგიშორებ,
მათ ყურს არ ვუგდებ, რაც სურთ, ღერღონ უგულო მტრებმა,
და თუ დროდადრო შემაშფოთებს შენგან სიშორე,
მკურნალად მხოლოდ ისევ შენი ხმა მენატრება.

ხშირად მეტყვიან: მაგარ გულის კაცი რომ ხარო,
მაგრამ არა ვარ, ჩემო კარგო, ისე ლომგული.
ცრემლი არ წამსკდეს, უჩვეულოდ არ გავიხარო,
შენს ჩემს კიშკარში რომ გიხილო ფეხშემოდგმული.

ნეტავ რად მართმევ ამ სიხარულს, ამ აღტაცებას,
აბა დაფიქრდი, სულ მე შენსკენ სანამ ვიარო.
იქნებ გაოცდე, მაგრამ მითხარ. რად გესირცხვება,
ჩვენ რომ ერთმანეთს ჩვენი სული გაეუზიაროთ.

მომინახულე, კმარა, კრძალვას სულ ნუ ემონვი,
გამოაცოცხლე მშვენიერი შენი ქალობა...
რომ კვლავ მანთებდეს ის უბანი, ის გარემონი,
სადაც პირველად მოვისმინე შენი გალობა.

იქნებ მოგწყურდა ჩემი ალერსი,
ო, ეს არც ისე გასაკვირია.
იქნებ მოგბეზრდა გართობა ლექსით,
შეგიყვარდი და კოცნა გწყურია.

მე გერიდები და ველარ ვბედავ.
ბაგეებს შენსას რომ ვეამბორო.
იქნებ შემრისხო, მიმუხთლოს ბედმა,
სულწასულობამ სულ დაგვაშოროს.

საით გავიქცე, ან რა ვქნა მაშინ,
აწ სად ვეძიო სხვა შეგობარი.
ვიტირებ, როგორც პატარა ბავშვი,
ამ ტრფიალის რომ შეწყდეს ზღაპარი.

1960 წ.

* * *

ა, ის ბილიკი, ის კაკლის ხე, ღობე, ასკილი,
შენ რომ გიყვარდა, შეჰხაროდი, ისევ აქ არი.
ის ნეკერჩხალი კვლავ ისე დგას ტოტებჩაფსკვნილი,
და დღენიადაგ არ შორდება ქვიშხური ქარი.

რად არ ჩამოხვალ, ეს სოფელი რად დაივიწყე,
არ გენატრება აქ გავლა და ის ცივი წყარო?
თუ კი აგრეა, მშვენიერო, რომ ვსთქვა, ნუ მიწყენ,
რომ შენ სურვილიც არ გქონია, მე გამახარო.

1957 წ.

რომ შემიყვარდი, ეს ხომ ცხადია,
მაგრამ ტრფილის მათიქრებს ბოლო,
შენ გულში რა გაქვს, ან რა გწადია,
ამის გაგება მწყურია მხოლოდ...

1949 წ.

შენი ხმა

გრძნობით გამთბარი შენი ხმა ტკბილი
მე სულს მიაძებს, მასვენებს, მართობს.
მორცხვი თვალებით შეხვედრა თბილი
მომაგონდება, როცა ვარ მარტო.

როცა ვარ მარტო მთაში, ნაძვნარში,
როცა მზე ჩადის, საღამოვდება,
მომაგონდება შენთან თამაში,
შენი სახება აღარ მშორდება.

როცა ვარ მარტო და ვფიქრობ შენზე.
როცა ნათელს მფენს ოცნება წმინდა,
როს ჩიტი ჩემს წინ ჰიკიკებს ხეზე,
შენი სიმღერის მოსმენა მინდა.

შენი ხმა სათნო, ნაზი და წმინდა,
მე სულს მიაძებს, მამხნევებს, მართობს.
იმ ხმის შორიდან მოსმენა მინდა,
როცა ვარ გზაზე, როცა ვარ მარტო.

1948 წ.

კვლავ ამანთე, ამბორგე,
ისე, როგორც მანთებდი.
გასართობად ავირჩიე
მთის ლამაზი კალთები.

ვერ მიშველა, გამოვიპერ,
ჰა, მოველ შენს სახლამდი.
არვინ მითხრა, სად ისვენებ,
ეს კია, რომ არ დამხვდი.

ნეტავ სანამ გამყვება მე
ეს ღელვა, ეს წრიალი.
ღმერთს ვთხოვ, ისე მიმაძინოს,
შემრჩეს შენი ტრფიალი.

1963 წ.

* * *

მაშინ პატარა იყავ,
როცა მე გაგიცანი,
შემციცინებდი, როგორც
ვარდზე ნასხური ცვარი.

მე არ მეგონა, არა,
ტრფიალი გახდებოდი,
მაგრამ თანდათან თურმე
იგი ვით მახე მოდის.

და ჰა, გავები, ტყვე ვარ,
მიხსენი, მომეშველე.
ლექსი არ ამიცრემლო,
სათქმელი დამიმშვენე.

1960 წ.

* * *

არ გაგიმხილო, როგორ იქნება
არ გაგაგონო, ვის მოვასმინო?
თუ ვერ გავბედე,
მწარე ფიქრებმა
რომ არ შემიპყროს, უნდა ვსვა ღვინო.

გავლოთღე? არა!
ლოთი მიწოდონ,
მას მირჩენია სიმორცხვე ვძლიო.
იქნებ შენ ხელი გამომიწოდო
და სადღეგრძელო შენი დავლიო.

1949 წ.

* * *

შენ გეტრფი, შენს თვალებს
შევცქერი ფერებით,
ვაი, რომ დამშორდე,
ვიხარო მერე რით?

მერე რამ მამლეროს,
მერე რით ვიამო,
სულის და ოცნების
იავ და ნიაჲო!

1960 წ.

მ ა შ ი ნ

უნაწილებდა შუქს ცისქვეშეთს მზე დიდებული,
გზაზე შეეჩერდი შენზე ფიქრით გარინდებული.

გამვლელ-გამომვლელს ჩემი მზერა არ ღირსებია,
შენს გარდა ნუგეშს სული არვის დასესხებია.

ვხარობდი მხოლოდ მაშინ შენთან გაბაასებით,
მე შენი ვიყავ იმ დღეებში მთელი არსებით.

1965 წ.

დუმილის შემდეგ

ჯვარდაუწერელს, კენტად დარჩენილს,
ჩემს უკანასკნელ ტრფიალის მიზეზს,
ვით ყვითელ ფოთოლს ტოტზე გარჩენილს,
თვალს ვერ გაშორებ, დუმილით გიმზერ.

შენც, ვით მე, ცივი დუმილი გფარავს,
ლამის ვიყვირო, ქალო, ვაიმე.
მე თუ ვერ ვხვდები რა ვთქვა, რა არა,
შენ მაინც მითხარ, მითხარ რაიმე.

მე აღრე თქმული არ მსურს დავფარო.
დავფარე მხოლოდ შენი სახელი.
გთხოვე: „არაფინ არ გაიყარო,
არ მოგეფეროს სხვა ხმით, ან ხელით“.

ისმინე ჩემი რჩევა, მუდარა,
თუ სხვა მიზეზიც არის ფარული.
არ ვიცი ჩემს ხმას ხვედრმა უდარა.
თუ ისევ გბოჭავს ის სიყვარული.

შენ ჯვარისწერის წუთების ელვა,
ელვა ციური, დამატრობელი,
არ განგიცდია... არც თრთოლვა, ლელვა
იმ დალოცვილი საგალობელის.

შევჩერდი... დავსვი კითხვის ნიშანი,
ირველივ ხაზს ვავლებ, ვამუქებ, რატომ?...
მე ვარ მიზეზი, მე დავაშავე,
თუ ბედმა შენმა დაგტოვა მარტო.

არ ვარ მისანი, შენ ხმას არ იღებ,
დუმით მსუსხავ, მებრძვი, მახელებ.
ვიგონებ შენთან განვლილ თარიღებს
ისე, რომ არც ერთს არ ვასახელებ.

და დანაშაულს ვერ მივაგენი,
იმგვარს, მარცხენდეს ხსენება მისი.
რად დაადულე ერთურთს ბაგენი,
როს არ ვარ შენი შერისხვის ღირსი.

შენ თუ შუბლი და სუნთქვა შეჰყარი,
სანამ ვუცქირო დაბინდულ თვალებს
კაცი, რომელიც ვეტრფი, შეეხარი,
შვილთა აღერსით მომღიმარ ქალებს.

აჰა, ამ ლექსის ბოლო წერტილიც:
სამოდ გფენდეს შუქს მზე და მთვარე,
ნუ, ნუ დარჩები გულდაწყვეტილი,
შენ გაიხარე... შენ გაიხარე...

1969 წ.

ბთხოვთ წაიკითხოთ ეს გულსყურობა

I

მე ახლობელი ქალი მყავს ერთი,
კარგი დედაა, კარგი ქალია,
სახლ-კარს დაჰხარის ვით ბუდეს მტრედის,
ოჯახის სამსახურს სიყრმე შეალოა.

დაუსრულებელი არ იცის ბაასი,
გულში ჩამწვდომი საუბრით მიტაცებს.
საამბოდ გასატანი არ არის ლამაზი,
მაგრამ იტყვით, რომ მისებრ ლამაზმა,
ბეგრმა იხაროს ამ ჩვენს მიწაზე.

შინ ის იმგვარად არის ჩაცმული,
როგორც შეეფერება დედას, დიასახლისს.
ორიოდ ოქროს კბილი აქვს ჩასმული,
მაგრამ ისე გაგიღიმებს,
რომ ამ სიმდიდრეს თვალში არ გახლის.

ზამთრის დღე იყო, არ თოვდა და არც ქროდა ქარი,
ისმოდა მოთქმა, შემზარავი ხმა გულდამწვარის...
სასაფლაოსკენ მიცვალებულს მივაცილებდით,
მისდევდნენ კუბოს მოქანცული ჭირისუფლები,
მწუხარებისგან ფერმკრთალნი და გამოცვლილები.

აქ, ამათ შორის მე შეენიშნე ის კარგი ქალი,
თავზე ეხურა მას ფაფახი ერთობ მაღალი.
ტანთ ეცვა ქურჭი გიშრისფერი, ახალთახალი.
ის ამ სამოსში აღარ იყო ის სათნო ქალი.

გაცლოდა, საღლაც გაქცეოდა მას ის იერი.
თავისებური, დედობრივი სიმშვენიერე.
უხერხულობით შეპყრობილი და შესაბრალო,
ქურქში, ფაფახში ჩამალული მოჩანდა მფრთხალი.

ვინ, ვინ ურჩია, ვინ შემოსა ამ ტანსაცმელით,
ვინ შეაცდინა, ვინ არგუნა ეს განსაცდელი,
ვინ შეურაცხყო, ვინ შელახა მისი ქალობა,
ამ კარგ ქართველ ქალს ეს სურვილი ვინ უწყალობა?

მიმბაძველობა, ქმარი, შვილი, თუ მეზობელი,
ნეტავ ვიციდე, დამნაშავე რომელია, ნეტავ, რომელი?!

II

ჰოდა, ლირიკას ამ წუთებში ვუთხარ უარი.
თუ ვინმეს ჩემგან ეუცხოვა ეს საუბარი,
ვაცხადებ: მათთან არ მსურს სულთი დაძმობილება.
გულმოსული ვარ, მე ვპასუხობ განწყობილებას.

იმ დღეს რუსთველზე გავიარე ფიქრთგასართველად.
ოცნებით ტკბობა მოვისურვევ ერთმა ქართველმა.
მიმოდოდა გზაზე მგზავრთა დიდი კრებული.
მათ შორის ქალი მოაბიჯებს ჩასუქებული.
თავზე ფაფახი; ტანზე შავი ქურქი აცვია,
წინ უცებ ვილაც შეეფეთა, განზე გასწია.
მარჯვნივ და მარცხნივ, წარამარა აცეცებს თვალებს,
ისე, რომ ირგვლივ მოსეირნე მგზავრებს ავალებს, —
შემომხედეთო, რა მაცვია, რა მახურავსო,
და გარინდდება... ისე, თითქოს ხატავს პიკასო.

ლოყები უხურს, უღაუღაუებებს, ხვითქი ასკდება.
იღებს ცხვირსახოცს და ჰგონია, რომ ღამაზდება.
ქშენს და ღაწვებზე ჩაგლეხილი ოფლი აშრება.
ეს საცოდავი ამ სამოსში რად იხარშება?..

იქნებ იკითხოთ, ასე მწარედ რაღა ვარ მწყრალი? —
მისთვის, რომ ვხედავ, იგი არის ქართველი ქალი.

ქურქით შემოსვა განა ყველა ქალებს უხდება.
არის ქალები, მისი ჩაცმით, რომ არ წუხდება.

როცა ამინდი მსუსხავია, ქუშზე ქუშია,
თავზე მანდილით თუ ფერმკრთალი ქალი ქურქშია.
გრძნობ ის არ მეტობს, არ მცირდება მისი ღირსება.
აბა მას წყრომით ვინ შეხედავს, ვინ განარისხდება,
მაგრამ არ მიუყვარს, მეზარება ვით ლექსი რთული,
ქართველი ქალი ფაფახით და ქურქით მორთული.

1964 წ.

ზოგიერთი ასალგაზრდა პოეტიკური

„წუხელ არ დამეძინა
ფიქრები გავწელე.
იქ სადღაც წიწვიან
ხეებს შორის
წიკწიკით რბის
უსახელო ღელე.

თოვლი მოვიდა,
თეთრი იყო თოვლი,
ბავშვებს გაუხარდა...
უშეშოდ დარჩენილი
ზარმაცი გლეხკაცი კი
მიწას დასცქეროდა თრთოლვით.

ძლიერ შემიყვარდა სუნი
ომბალოსი და პიტნის.
თიკანს მაცულის ბუჩქში
წინა ფეხები შეუცოცებია და
ისიამოვნა კვირტით.

თქვენ იქნებ აღგეძრათ
სურვილი, მსგავსი სტრიქონები
კიდევ და კიდევ შემოგთავაზოთ,
მაგრამ ამჯერად
ეს ვიკმაროთ, ჩემო ლამაზო.

რადგან ცნობილია,
მკითხველის აზრი
მგოსნისათვის უებარი

რამ წამალია...
რაიც მან ბძრანა,
აბა ჩვენს შორის
რა დასამალია..."

მამაშვილური რჩევით მსურს გითხრა:
ამგვარ ლექსების წერას უკელი,
თუ არ გწადია ამ ქვეყნად შეგრჩეს
მასხარას უღელი...

1969 წ.

ბატი და მისი პრიტიკოსები

ვ. ბერესტოვიდან.

ბატმა ერთხელ ფრინველთ შორის მოიღერა ყელი.
ტრაბახით თქვა თავის თავზე სიტყვა ბრტყელზე-ბრტყელი:

— მეგობრებო! თვით მაკვირვებს სიღიაღე ჩემი.
ეს ყელი ხომ ყარყარა მაქვს, გამოხედვაც მშვენის.

მე ხომ, ვით კაცს, შემოძლია სიარული დინჯად.
მე ხომ, ვით თევზს, შემოძლია ცურვა, თუ დამკირდა.

შემოძლია, რომ გავფრინდე, ლობეს გადავფრინდე.
თვითმფრინავის მსგავსად ცაში ჩემს დიდრონ ფრთებს ვშლავ

ინდაურმა მას ქუქქუკით უთხრა სიტყვა ტკბილი:
— შენ სტიქიას იმორჩილებ, გეფარავს შენი ჩრდილი.

ქრელი იხვი ვიტი-ვიტით ამბობს აღმაფრენით:
— ვეთანხმები მე ინდაურს, თქვენ ხართ ბრძენთა-ბრძენი.

— ჩემო კო-კო-კოლეგო, — ჰყივის, ჰყივის ცხარედ
მამალი, და ალტაცებით უხსნის გულის კარებს:

— შენთან ძმობით მე ვამაყობ, შენ ხარ ჩემი ბატი.
შეგნებულად ვამბობთ ყველა: — ძვირფასია ბატი.

ბატს აქებდა ფრინველთ გუნდი, უქეს ხმა და ტანი,
მანამ, ვიდრე არ გამოჩნდა მზარეული დანი.

როცა დაკლეს და ჰაერში აფრიალდა ბუმბლი,
ხოტბას, ქებას და დიდებას, ყველამ დასდო ზღურბლი.

ინდაურმა ამოყარა ოხვრით ანბანთ რიგი:
— მხოლოდ, მხოლოდ საცივისთვის ივა-რგე-ბდა იგი.

მამალმა თქვა: — მას შეეძლო განა სიარული,
ის ბაჭბაჯით დადიოდა, ეღებოდა რული.

ბოლოს იხვიც აფრთხილდა, ფრთები აიწურა,
დაატანა: — ყოყოჩობდა, არ იცოდა ცურვაც...

იყო ერთი მკვებარა და ცარიელი ენა,
იმ ფართხუნა ფრთებით აბა სად შეეძლო ფრენა.

* * *

შენ, მკითხველო, ამათ მსგავსი ორპირი და მფრთხალი,
არ გინახავს, კრიტიკოსი, არ მოგიკრავს თვალი?

1954 წ.

ტრაბახას სვედრი

გაზაფხულზე გავიცანი
კალატოზი, ძია მიხა,
მასთან გულით საუბარი
ძნელი არის თურმე დიდხანს.

საკვირველი ტრაბახაა,
თანაც ისეთ ტყუილს ურთავს,
მსმენელს სმენის დასახშობად
უმაღ მიგაქვს თითი ყურთან.

გსურს გაშორდე, მაგრამ ერთხელ
თუ ჩაგიჯდო მიხამ ხელში,
ისე განცდით ჰყვება ამბავს,
სიტყვას ამბობს იმგვარ ეშხით,

გეჩვენება მართალია,
ყვება განა სასაცილოდ?
თუ შეგატყო, რომ მოგბეზრდა
მოსმენა და გაცლას ცდილობ,

ცას გახედავს, თვალს მოხუჭავს,
შუბლს შეიკრავს, ჩაცუცქდება.
ატყობ, ახალ ამბით ახლა
უნდა შენი შეჩერება.

თუ შენ ამ დროს სიტყვა წაგცდა
და ნახვამდის დაასწარი,
ტუჩს მოკუმავს, შეგაჩერებს
გამოხედვა საოცარი.

ხმას არ გაგცემს და თვალეზით
გულს უეცრად აგიჩვილებს,
რომ ახალი რამ სათქმელი
მას უთქმელი შეარჩინე.

არ იკითხავთ, ძია მიხა
თუ ოსტატი როგორია?...
მთელ სოფელში მომდურავი
ვინმე ჰყავდეს, არ მგონია.

ბეჯითია, ნაჩქარევად
არ მოილევს მიხა საქმეს.
რაც არ უნდა გააკეთოს,
გაადიდებს, ისე აქებს.

დაგარწმუნებს, ასე კარგად
სხვა ვერავინ ააშენებს.
მის ნალეაწს და ნაოსტატარს
ერთს ათასად მოგაჩვენებს.

და მე მინდა თქვენ გიამბოთ.
ჩემო თემურ, ზაზა, გიგი,
ამ ტრაბახმა ერთხელ როგორ
შეარცხვინა სოფლად იგი.

მან ქვის სახლი წამოიწყო,
კალატოზი თვითონ არის,
სურს შენობა დაამშვენოს
ჩუქურთმიან მუხის კარით.

კარგი ჰქონდეს სახურავი,
მაღალი და სუფთა კერი...
ქვის კედლები აიყვანა,
დადგა უკვე ღურგლის ჯერი.

სახელგანთქმულ ღურგალ ქიტას
ეწვია და უქო მკლავი.
— სახლი უნდა გამიმართო,
არ მსურს სხვისი ნახელავი.

ქიტამ უთხრა: — ღრო არა მაქვს,
კოლექტივის ბოსელს ვაგებ,
მას მოვრჩები იმ კვირაში
და მერე ვთხოვ ანხანაგებს,

თუ დამთანხმდნენ, თუ ისურვეს
მუშაობა შენთან მათაც,
სიტყვას გაძლე, მაგ სახლს, ძმო,
ამ ზამთრამდე გაგიმართავთ.

მხოლოდ ერთი რამ იცოდე:
თუ მასალა არ გაქვს ხმელი,
ჩვენ ამაოდ გავირჩებით,
შეგვირცხვება ღურგლებს ხელი.

მიხამ უცებ ცას გახელა,
ულვაშებში ჩაიცინა.
— ხის მასალა ისეთი მაქვს.
დაჰკრავ, რეკავს, როგორც რკინა.

უკოძოა, მოდი, ნახე,
თუ ვცრუობ, ან გაიმედებ.
მათ ნაჯახის დასაკრავად
კაცი ვერც კი გაიმეტებს.

უსმენს, მაგრამ მიხას სიტყვა
ქიტას გულს არ ეკარება.
დასწვდა ნაჯახს: — ჩემო მიხა,
ბოდიშს ვითხოვ, მეჩქარება.

— ჩვენი სიტყვა საქმედ იქცეს,
როს მოიცლი, ჩემთან გელი! —
ქიტამ ნიშნად თანხმობისა
გაუწოლა მიხას ხელი.

აჰა, უკვე კარ-ფანჯრებმა
ქვის შენობა დაამშვენა,
ღურგლებს ხშირად ღიმილსა ჰგერის
მიხას მოქარგული ენა.

მხოლოდ ქიტა ათასში ერთს
თუ მოისმენს ნათქვამს მისას,
ატყობს, უკირს მას მოსმენა
წარამარა ტრაბახისა.

ერთხელ, როცა დაღლილებმა
სამუშაოს ხელი უშვეს,
დასხდნენ ჩრდილში, საუბრობენ,
ყურს ვერ მოჰკრავ სიტყვას უშვერს.

ყველა ერთი ხნისა არი
და აქვთ ძმობა მეტად ტკბილი.
თვითეული გრძნობს, ერთ მათგანს
თუ მოჰკვეთა გაშლმა კბილი.

თუკი ძლიერ არ გაჯავრდნენ,
მათ არ უყვართ კაცის წყენა,
სულს გიმშვიდებს, სმენას გიტკბობს
მათი სიტყვა, მათი ლხენა.

მიხა მაინც ვერ ისვენებს,
ვერ ჩერდება მათთან ახლოს.

დადის, შფოთავს, გული უწუხს,
რადგან თვითონ არ ტრაბახობს.

მათი ტყბილი საუბარი,
ალარ უღირს უკვე ჩირად.
ჩაერია და ერთ მათგანს
სიტყვა პირში შეარჩინა...

წამოიწყო: — ჰა, გახედეთ,
მთის ძირას რომ ქეები ყრია.
იმ ადგილას გორა იყო,
ახლა ნამიხარი ჰქვია.

— ნამიხარი?.. ეს რას ნიშნავს
ჩვენ არ გვესმის, აგვიხსენი.
— მიხას მიერ დანგრეული
იმ გორაკის არის ბქენი.

და დაარქვა მაშინ ხალხმა
ნამიხარი იმ მთას, ძმებო,
მინდა, მინდა, ძლიერ მინდა
იმ ღლეებზე ვიოცნებო.

ჰოდა, მაშინ ვიქნებოდი
ოცი, ოცდაერთი წლისა.
გულში შიში არა მქონდა
არავითარ სიძნელისა.

შეგირდობა დავამთავრე,
უკვე კალატოზი მქვია.
კარგად ვიცვამ და ვიხურავ,
არ მწყურია და არც მშვია.

სამუშაო ვერ ვიშოვე,
უქმად ყოფნამ შემაწუხა,

საქმე როგორ გამოვნახო
როს არ ვიცი, ვის რა ვუთხრა.

გაველ გაღმა, ის გორაკი
შევისწავლე, გავიცანი.
გადავჯომე, გაღმავჯომე
მისი სიგრძე, მისი განი.

წაველ ქალაქს, მოვიტანე
კლდის სატეხი ლაღუშები.
სოფლად მმტრობდნენ, ხელს მიშლიდნენ
შურიანი მცონარები.

მე ჩემი არ დავიშალე
და მოვკიდე საქმეს ხელი.
კლდის ბურღვაში მარტოხელა
ვაქაყცს ლამის მომწყდა წელი.

მაგრამ რახან განვიზრახე
აფეთქება იმ გორისა,
მიეყუე, აღარ მეშინოდა
ჩემი მიზნის სიშორისა.

აღარ ვწუხვარ, გულით ვგრძნობდი,
რომ ჩემს საქმეს გავჩარხავდი.
კლდეს ეზურღავდი, თან ოცნებით,
იმ ქვით სოფლად სახლებს ვდგამდი.

და ერთ დილას რომ დავიწყე
ლალუმების აფეთქება,
სასწაული მოვახდინე,
ნუ ჩამითვლით თავის ქებად.

სალამოდე სულ დავშალე,
დადგა ქვების დიდი მთები.

იმ დღის ქუხილს რომ ვიგონებ,
ახლაც შიშით ვიკეცები.

მიხა მართლაც ჩაიკეცა,
ჩაიცუცქა მაოთან იქვე,
წამს მიიღო შეტბლზე ხელი
და თავს აქეთ-იქეთ იქნევს.

გაკვირვებით იხედება
ზოგი განზე, ზოგი წინა.
დუმდა ქიტა. მაგრამ ბოლოს
მაინც ველარ მოითმინა.

გული თუკი მოუვიდა,
მან არ იცის კრძალვა, შიში.
— ამ ხნის კაცი, მიკვირს, ძმავ,
ტრახახობას რად არ იშლი.

ის გორაკი ბავშვობიდან
როგორც არის, ისე მახსოვს,
მჯერა, რომ არ გაგივლია
შენ ლალუმით იმ კლდის ახლოს.

მე ხომ შენზე უფროსი ვარ
მგონი, ერთი ათი წლითა' —
მიხა ოდნავ შეიშმუშნა.
ცალი ყურიც შეუწითლდა.

— რად გვატყუებ, რომ იმ გორაკს
თითქოს ნამიხარი ჰქვია...
ხალხი დღემდე ასე ამბობს:
მის წვერს მეხი დასცემია.

შემდეგ უამთა სელაში ასე
ჩამოშლილა, დაქცეულა.

ზოგი ნამეხარას უხმობს,
ზოგი კილევ დანჩხეულას.

მიხა, როგორც თოფნაკრავი,
წამოვარდა უცებ ზეზე...
წაიგრძელა კისერი და
დააქჟერდა ქიტას მხრებზე.

— ნუ გგონიათ, უფროსობით
აქ მე ვინმეს წავუყრუებ,
მე არავის არ ვატყუებ,
ვერც ვერავინ მომატყუებს.

არა, ვერვინ მომატყუებს,
ეს იცოდეს კარგად ყველამ —
ხმას თანდთან აუწია,
შემდეგ ოღნავ შეანელა.

და განაგრძო კვლავ ტრაბახი,
გაიმაგრა გული ჩქარა.
მიხა არვინ შეაჩერა,
არვინ უთხრა გეყო, კმარა.

შესტობა და ისევ ისე
მიედება ალთას, ბალთას,
ამ ველ-მინდვრებს დასტოვებს და
გადაივლის ენით ცხრა მთას.

ქიტამ ერთხანს უგდო ყური,
ჩუმად, განა ახმაურდა.
გადახედა ამხანაგებს,
და კვლავ საქმეს მიუბრუნდა...

გაიარა ერთმა კვირამ,
მათი შედავების მერე,

შერიგდნენ და ერთხელ კიდეც
დასხდნენ, ძმურად წაიმღერეს.

სალამო ხანს, როცა საქმეს
უკვე ხელი არ ეხება.
შინ წასვლის წინ, მორიდებით
ქიტა მიხას ეკითხება:

— მიხა, ერთი ეს მითხარი
ამ კარ-ფანჯრებს როდის ღებავ?
— ჯერჯერობით ველარ შევძლებ,
ვიცი ჯერ არ გაფუჭდება.

— რომ გასწავლო ისეთი რამ,
შვილთაშვილი დააბეროს.
თან იაფი დაგიჯდეს და
ხისფერადვე შეიღებოს.

— თანახმა ხარ? — ქიტამ ძმობილს
მხარზე ხელი დაჰკრა მარჯვედ.
— უარს რატომ ვიტყვი, ძმაო,
თუ ბევრი არ დავიხარჯე.

— რასაც ეამბობ მომისმინე,
გწამდეს, მეტად კარგი არის.
გამიგონე, ნუ გექნება
გარჯისა და ხარჯის ჯავრი.

სიტყვა მომეც დამთანხმდები,
სოფლად ჯერ ეს ახალია.
ქალაქად მას მღებავები
იყენებენ რა ხანია.

ამ კარ-ფანჯრებს ხუთი კილო
მწამს. ეყოფა თავსაყარად.

მისი ფასი მღებავისთვის
გასამრჯელოდ არც კი კმარა.

იაფი და კარგი არის,
სანახავად მშვენიერი.
რა სჯობია, რომ შერჩება
ხეს უცვლელად მისი ფერი.

— კმარა ქება, აღარ მეტყვი,
რა ჰქვია მას, ან სად არის?
არ მინახავს საღებავი
მე ხის ფერის შესადარი.

— კარაქია, მხოლოდ სუფთა,
არ ერევა სხვა რამ იმას.
მას წაუსვამ და ხე მერე
არ იკარებს თოვლს და წვიმას.

— კარაქია? რა თქვი კაცო!
მამასხრებ თუ მარტალია.
— აკი გითხარ, რომ ქალაქად
მას ხმარობენ რა ხანია..

მიხა მცირე ხანს შეჩერდა,
ოდნავ მხრები აიწურა.
მაგრამ ქიტამ ნაამბობის
სიმართლეში დაარწმუნა.

მიხამ ქიტას როს კარაქი
მოუტანა, ჩააბარა.
უთხრა: — ძმაო, დავალება
შევასრულე, თუ იკმარა.

ღურგალს იმ წამს საპასუხო.
სიტყვა ყელში გაეჩრება.

ნერწყვეს ჩაყლაპავს, ეტყვის ჩუმაღ:
— მგონი კიდეც გადარჩება.

სალამო ჟამს, როცა დასხდა
პურის ჰამად ხის ქვეშ ყველა,
ქიტამ ქილა კარაქისა
მოიწია ნელა-ნელა...

თავი მოხსნა, ამოიღო
კარაქი და პურს წაუსვა.
მიხამ ამას რომ შეხედა,
ხმა არ დასძრა, გაილურსა.

მაგრამ ქიტამ ღიმმორევით
პური მაგრად როს ჩაჰბიჩა,
მიხა უცებ წამოვარდა,
გაწითლდა და წაიყინჩა.

დაუყვირა: — კაცო, რას იქ...
(მოიქექა სინწრით ჯიბე).
— რისთვის ცხარობ მასპინძლო,
კარაქს გემო გავუსინჯე.

თურმე რაში იყო საქმე,
მიხა უცებ ვერც კი მიხვდა.
— კარაქით რომ სახლს ლეზადნენ
სად გინახავს, ჩემო მიხა.

გახსოვს, როგორ ტრაბახობდი:
მე ვერ მომატყუებს კაცი,
ახლა მაინც რაღას იტყვი,
სამარცხენოდ რომ დამარცხდი?!

ფერწასული კალატოზი
სირცხვილისგან ხმას არ იღებს.

სდუმს სუყველა, გაფითრებულ
მიხას ქიტა გაულიმებს...

* *

მინდა, უერთი რამ იცოდეთ,
ჩემო თემურ, ზაზა გიგი,
მხოლოდ თავის შესაქცევად
არ შემითხზავს მე ეს წიგნი...

ტრაბახობა არ შეფერის
თქვენისთანა მამაც ბიჭებს,
დაუფიქრდით მიხას ხედრსა,
მე ამას გთხოვთ, ამას გირჩევთ.

1960 წ.

ს ა რ ა ნ ე ზ ი

I

ვაინაეარდე, გულო ჩემო. გაინაეარდე	3
თუ გწამს, თუ გიყვარს წუთისოფელი	4
ლენინი	5
იშრიალე ქარო	6
მეზობელი	7
მეგობარს	8
გაგიგონიათ ყივილი გედის?!	9
გული დაჰყვა მამაცთა	10
*** (დღე გათენდებ:)	11
ჩეჭილის წვიმა	12
*** (რასაც შენ ეტრფი)	13
ცაო მაღალო	14
მე და წისქვილი	15
ძმა გაახარე!	16
გუთნის ღედაო, ქართველო კაცო!	18
წვიმების შემდეგ	19
მე მისხარია	21
ღედა	23
მართალი ადამიანი	25
ასოთამწყობებს	31
სამშობლოს შეეარდნებს	32
ვიმღეროთ ერთად	34
*** (დამშვიდებული სული)	35
მოხუცი მასწავლებელი	36
მეაბრეშუმე ცირა	38
*** (ის ეშხი)	40
ილიჩის შეხვედრა მოხუც კაზაკთან	41
დაუვიწყარი დღე	46
ერთი გლეხკაცი	47
ყვავილი	48
წუთიდან წუთამდე	49
ვინმეს წინაშე	51
ცხენენჯი	52

ის ყვავილებს ახარებს	54
თბილისს	56
ზეიმი	57
გაზაფხული	58
მგზავრული	59
თქვენ ძმა დაკარგეთ	60
მოგონება	61
გართობა მინდვრად	63
ქვიშხელ მოხუც კოლმეურნეს	65
წვიმიანი შემოდგომა	67
ტაშისკრელ მევენახეთა კარავში	69
ამ სიწყნარეში	71
*** (დეკემბრიდან თოვლი მჟაჟრავს)	72
მშობლიურ სოფელში	73
ყალბი ყოფილხარ	74
ნეტარი წუთი	76
რიონჰესის მუშებს	77
ქუთაისელ მეგობრებს	78
მერი ნიჟარაძეს	79
ახალგაზრდა მომღერალი	82
ბარიტის მემალაროეს	84
თოვლი და ვაზი	85
გაზაფხულის ღლეები	88
*** (მაისის დილა კაშკაშებს)	89
სოფლად	90
დალოცვილია მისი კიშკარი	91
სიხარულის ღლეები	92
ახლა რუსთავში მუშაობს იგი	97
ვაბუკი მევენახის სიმღერა	99
სიზმარი	100
ეს ღლე, ეს წუთი	101
შენ	102
შემოდგომა მთაში	103
ლრუბლიანი ღლე	104
გამთენიისას	105
ტაშისკართან	106
ნანი ბრეგვაძეს	108
თადა გეთია	109
კოლხი ქალიშვილი	111
მეგობრისადმი	112
მწამლა, მეგონა	114
რიონს	115

მოხუცის ფიქრი	117
ნუ მეშუქრები	118
წიგნი და მამა	119
მომღერალს	120
პატარა მენახშირეს	121
ჩიტს	123
ჭარისკაცის დაბრუნება	124
ლოდინი	125
აქ ვერ ვისვენებ	126
მერე კი, მერე	127
შეძახილი	128
*** (რა საცოდავი ვიყავი გუშინ)	129
ალსარება	130
ღაიმახსოვრე	133
არ დამორჩილდე	134

II

დედავ, თბილისო	136
ნანული	138
რომთულ	139
დედის სიმღერა	145
შვილობილი	146
გაზაფხულია	147
შინმოუსვლელის მეუღლე	148
ბრძოლის ველიდან ყაჩაღები განიდევნება	150
სიტყვა მშვიდობის დასაცავად	152

III

უკანასკნელი მგზავრობა	154
ეს ერთი ღამე	156
მოგონება	157
დილით	158
ვაჟას	159
განთიადი და ბულბული	161
ალექსანდრე უაზბეგს	162
*** (სიზმარი იყო)	164
ის მწამს, მას ვეტრფი	165
ხე წარწერებით	166
გალაკტიონი	167
უწმინდესი წუთი	168

ნოე ჩხიკვაძეს	169
*** (ალარ მასვენებ)	171
შეგენკო საპურობილეში	172
მეგობრებს	174
ქუთაისს (ღია ჩიანელის ხსოვნას)	176
ჩიტო პატარავ	177
დედაქალაქის ერთ-ერთ უბანში	178
შემბიბინებდეს იგი მე	181
გიორგი ქუჩიშვილის ხსოვნას	182
ბულბულს	183
ლეო ქიაჩელს	184
ეს ერთი ლექსიც	185
*** (მე მწამდა ლექსიც)	187
კოლაუ ნადირაძეს	188
მწერალთა სასახლის ბაღში	189
ვიქტორ გაბესკირიას	191
ნუ მეტყვი	192
უშანგი ჩხეიძეს	193
ცისკარი	195
ღია წერილი სიმონ ჩიქოვანს	196
ქუთაისს	198
მეგობარ პოეტს	199
ბავშვი	201
დღეები ქუთაისში	202

IV

ყრმობის მეგობარს	203
ეს წუთიერი არ არის ფიქრი	204
სადაც პირველად იას ვაკოცე	205
იმ აივანთან	207
ვარდის სტუმარი	208
უსათაურო	209
ჩემი გაზაფხული	210
დაუვიწყარო	212
გაუჩინარდი	213
ლანდი	214
უცაველნარში	215
ნაძვებთან	216
რვეული	217
*** (და რაც კი მქონდა შენზე სათქმელი)	218
რად ვერ გივიწყებ	219

ამ ცის ტრფიალს	220
ნუ მეტყუე მწარეს	221
აქ იყავი, აქ	222
პასუხი	223
უცნობ ქალს	225
მალღარის ლერწთან	226
ცაცხეების ჩრდილში	227
ჩე—ს	228
ის ჯაღო ქრება	229
*** (ისეენებ დაღლილი)	230
გუშინდელი ლექსი	231
უსათაურო	232
ნუთუ დამშორდი	233
ნ—ს.	234
ღირსეული ხარ და გაანათე	235
სამი სიმღერა	237
არ გასცე	239
*** (საბრალოა, რომ თქვან)	240
შენდამი	241
ერთი განწყობილება	242
უთარილო ბარათი	245
*** (იქნებ მოგწყურდა ჩემი ალერსი)	247
*** (ა, ის ბილიკი)	248
*** (რომ შემიყვარდი)	249
შენი ხმა	250
*** (ცელაე ამბორგე)	251
*** (მაშინ პატარა იყავ)	252
*** (არ გაგიმხილო)	253
*** (შენ გეტრფი)	254
მაშინ	255
დუმილის შემდეგ	256

V

გთხოვთ წაიკითხოთ ეს გულისყურით	258
ზოგიერთი ახალგაზრდა პოეტისებური	261
ბატი და მისი კრიტიკოსები	263

VI

ტრაბახას ხვედრი	265
---------------------------	-----

რედაქტორი ი. ხოშტარია
მხატვარი დ. გრიგოლია
მხატვრული რედაქტორი გ. წერეთელი
ტექნიკური რედაქტორი ნ. აღმაზრვა
კორექტორები: ლ. მოსეშვილი, ზ. მსხილაძე
გამომშვეები ნ. მაქარაშვილი

გადაეცა წარმოებას შ/VI-71 წ. ხელმოწერილია დასა-
ბეჭდად 30/X-72 წ. ქალაქის ზომა 60×84¹/₁₆. პი-
რობითი ნაბეჭდი თაბახი 16,5+1 ჩაყვრა, სააღრიცხვო-
საგამომცემლო თაბახი 7,98.

უე 01571 ტირაჟი 3000 შეკვ. № 1049
ფასი 1 მან. 27 კაპ.

გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველო“
თბილისი, მარჯანიშვილის 5.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს გამომცემლო-
ბათა, პოლიგრაფიისა და წიგნით ვაჭრობის სახელ-
მწიფო კომიტეტის მთავარპოლიგრაფმრეწველობის
ბეჭდვითი სიტყვის კომბინატი, თბილისი, კამოს ქ. № 18.

Комбинат печати, Главполиграфпрома Государ-
ственного комитета Совета Министров Грузинской
ССР по делам издательств, полиграфии и кни-
жной торговли. Тбилиси, ул. Камо № 18.